

JATI DUKKHA WIBHAGAYA
— OR —
KAYAWIRATI GATHA.

BY
AN ANCIENT VENERABLE
MAHĀ THERA.

Edited by
Rev. K. Nanaratana Tissa Thera.

PRINTED BY
**D. D. Fonseke &
K. J. Karunaratne.**

AT THE
Vidyabhusana Press, Maradana, Colombo.

1914

සංඥාපනය

—00—

ජාති දුක්ඛ විභාගය හෙවත් කායචිරතී ගාථා නමැති මෙම ප්‍රකරණය වනාහි සුත්‍රානිධිමමවිනයසංකීර්ණ පිටකත්‍රයෙහි චිකාරද බුද්ධිමත් පෞරානික සචිරකෙනෙකුන් විසින් රචනාකරන ලද්දකි. ඇදහියයුතු පොත පතක සඳහන්නුවු බැවින් මෙම ග්‍රන්ථ කතීයයන් කරුණු ප්‍රකාශකිරීමට අපි ප්‍රථම නොවෙමු. ඊට කරන ලද මෙම සන්නයද අත්‍යතර පණිකින සචිරයන් වහන්සේ නමක් විසින් භාවාර්ථය ප්‍රධානව කරනලදැයි හැඟේ. මීට ව්‍යම ගෘහ නාමවය අතුරෙන් “ජාති දුක්ඛ විභාගය” යනු ග්‍රන්ථ කතීය ගේ නාමයයි. “විභාග ජාතිදුක්ඛයා පවක්කම් යමාසනො” යන් කෙත් එය සචිරවේ. “කායචිරතී ගාථා” යන චිතිය නාමය චිතාති සන්භ කතීය විසින් ව්‍යවහාර කරනලද බැව් අවසානයෙහි යොදනලද “කායචිරතී ගාථායො” යනාදියෙන් ප්‍රකාශිතයි. “කාය චිරතී ගාථායො වෙසනාවතුසත්තති” යන්නෙන් මෙය ගාථා 274 කින් රචනාකලබැව් හැඟේ. නමුත් අපට ලැබුන උඩ පාත දෙරටෙහිම පොත්වල 272 කට වඩා නොතිබුන බැවින් අප විසින් ඵ්ඤ්ඤ ඵ්ඤ්ඤ යොදන ලද්දේය. මේ ප්‍රකරණය ජාතිදුක්ඛද්‍රෝශ, සුඤ්ඤ තුද්දොසයි පරිවේශදවයකින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවේ. එහෙයින් මෙහි ඇතුලත්වු ජාතිදුක්ඛයෙහි විභාගයා ඉත්‍යයා ප්‍රතිසංයුක්තධම් යන්ද යන වැදගත් ධම් කොභාසදෙක සකල ගෘහස්ථ ප්‍රචාර්ජිත යන් විසින්ම උද්ග්‍රහණධාරණය කටයුතු බැවින් මෙබඳු පොතක් සුලභකරවීම මෙකලට අවශ්‍යවු ශාසන සංග්‍රහයක්බැව් සලකා කළුතර සුමිත්‍රාරාමාධිපාසී කළුතර ඤාණරතන සාමිත්තවහන්සේ ලවා ශ්‍රී ලාංකික කරවාගෙන කළුතර ඩී. ඩී. පොත්සේකා පසියාගල කේ. ජේ. කරුණාරත්න යන අප දෙදෙනා විසින් අවමුසස්පාතලදී.

මෙහි අසිතිවාසිකම අපවෙනම තබා ගනිමු.

මේවහට,

D. D. Fonseka,
K. J. Karunaratna.

ශ්‍රී බිජු ස

—000—

සිව්වි පෙළේ

වරද

නිවරද

2	4	සමිතිම	සමිතිම
2	4	විපකතිනියතොදයං	විපකතිනියතොදයං
2	11	තක්කාල සමභුතවු	තක්කාල සමභුතවු
6	29	ලොභිත සම්පුණ්ණං	ලොභිත සම්පුණ්ණං
7	8	කිලොමකං	කිලොමකං
7	6	නිලං	නිලං
7	16	ජනනාවජ් නනවසා	ජනනාවජ් නනවසා
7	28	පප්ඵාසකමජ්	පප්ඵාසකං මං සමජි
9	8	සෙතග ඛිඤ්ථ	සෙතග ඛිඤ්ථ
10	4	විලිණසෙනගසසිකාතා	විලිණසෙනගසසිකාතා
12	4	සමපුට්ඨං	සමපුට්ඨං
12	18	බලජතයන්	බලජතයන්
13	1	ගමණාදිති	ගමණාදිති
13	17	පගලිවු	පගලිවු
14	2	නාසිතිඤ්ඤා	නාසිතිඤ්ඤා
14	23	පුරුෂ ශරීරය	පුරුෂ ශරීරය
19	10	කා උපමා සියා	කා උපමා සියා
20	1	පුගලයසිතවයො	පුගලයසිති සවයො
20	5	පාණිනං	පාණිනං
23	5	ශරීරකො	ශරීරකො
26	8	චට්ඨමිති	චට්ඨමිති
28	21	සතරමගවුච්චයට අග්‍ර	සතරමගවුච්චයට අග්‍ර
36	19	ව්‍යාධි සසය	ව්‍යාධි සසය
37	18	නොගාධිවේ	නොගාධිවේද
39	1	න පි බකවා	න පි බකවා
42	21	ඔවුතොන්	ඔවුතොන්
42	31	ඔවුන්තොවුන්	ඔවුතොවුන්
44	2	නාසි	නාසි
54	22	ජායෙදන්ති	ජායෙදන්ති
55	12	ජිණ්ණතනමාගතො	ජිණ්ණතනමාගතො
56	2	පලාලය නකරුපමති	පලාලය නකරුපමති
57	1	සබ්බි	සබ්බි
62	3	සබ්බානාසම්මතාපථො	සබ්බානාසම්මතාපථො
62	6	නිජ්ජිවාසුචිමකොතො	නිජ්ජිවාසුචිමකොතො
64	2	ඔබ්බිතං	ඔබ්බිතං
72	8	සිලෙන	සිලෙන

2

සන්න

- 4 කම්මවෙගසමානීතං කිලෙසවිසදුසිතං
බහුධම්මසමොධානං නානාසුචිකිමාලයං.
- 5 උපන්ඛං සහුප්පනන පටිසංඝිමනෙන තං
ජරාරොගාදිසමිහිම විපතනිනිසනොදයං.
- 6 ජාතං චෙට්ඨං පටිකකුලං සරීරං පටිසංඝියං
සත්තාහං කලලං හුත්වා තිට්ඨතෙ මාතුකුච්ඡියං.

(මෙහි මවුලකුනිවන දවසට යටින් සද්දවසක් ගණිය හට ගන්න සානසෙති කරම්පකක් සමාන රන්පොළෙක් තැනි සිල්ව ක්‍රමයෙන් වැඩි මහ වැටකොළ පලයක් සමානව උතුනිවන දවස සිල්ව තුන්සතරදවසක් වැඩි ගණිය පිහිටනනැහුණු ඉඩවූ සාන සෙති වැඩුණු පහන් නලනෙල්බදු උතුනි ලෙයනා තක්කාලයම භූතවූ ඉක්කුසනා දෙක ප්‍රත්‍යයකොට ගෙන කලලරූපය පහලවේ.)

4 කම්මවෙගසමානීතං, කම්මවෙගයෙන් මවුකුසට පැමිණි; කිලෙසවිසදුසිතං, විසමකෙලයයන් විසින් දූෂකරණලද (මෙහි කලල රූපයාගේ කෙලයයන් විසින් දූෂිත බවනම් කලලරූපය උපදවන කම්යට කෙලෙසුන් සහායවූ බවයි කෙලය සහායකම්යෙන් සිඬවූ හෙයින් රූපය කෙලෙසුන් විසින් දූෂිතනම් වෙයි යන අවිසි එසි න්ම රූපය ප්‍රවාතනයෙහි බලවත් කෙලයයන්ට ප්‍රත්‍යයවේ); බහු ධම්මසමොධානං, (ප්‍රතිසංකීර්ණයෙහි පහලවූ තිස් රූපසංකීර්ණය) බොහෝ ධර්මයන්ගේ සමූහමානවූ; නානාසුචිකිමාලයං, ක්‍රමයෙන් පහලවන කෙසාදි අසුචි කොට්ඨාසයට හා අසු කුලයෙහි පණුවන්ට වාසස්ථානවූ;

5 සහුප්පනන, එකොත්පාදට පහලවූ; පටිසංඝිමනෙන, ප්‍රති සංකීර්ණයාවිසින්; උපන්ඛං, විරුධවිය නොදි ගම්වතලද කලල රූපය මව්කුසෙහි පහලවූ (සහුප්පනන පටිසංඝි මනෙන උපන්ඛං ජායතෙ යනුහා සමබකයි); තං, ඒ කලලරූපය; ජරාරොගාදි, නරවිලි ආදි ජරාවිරූපය ගබපිලිකාදිරොගව්‍යාධිය පරිශෝසනාදි ව්‍යසනය වොරොපද්‍රවාදි උපද්‍රවය යන; සමිහිම, අතිහයානකවූ; විපතනි, විපතට; නියනොදයං, නියතහෙතුයි. (කලලරූපය තම් ජරාදි නොසයක් විපතනියට නියතවූ එකහෙතුවෙක යන අවිසි.)

6 පටිකකුලං, පිළිකුල්වූ; සරීරං, ශරීරය; පටිසංඝියං, ප්‍රතිසංකීර්ණයෙහි; උචං, මෙසේ; ජාතං, පහලවූයේ; සත්තාහං, සතියක්; කලලං හුත්වා, කලලව; මාතුකුච්ඡියං, මවුකුසෙහි; තිට්ඨතෙ, සිටින්නයි.

කායවිරතියාචා.

3

- 7 අනට්ඨං පාණකාදිති අනෙකා වෙ මාතුකුච්ඡයං
රුහිරෙන නගවෙජ්ජය අබ්බුද්දිත්තමෙතිදං.
- 8 ලහිනා හෙතුසාමයනිමබ්බුද්දිත්තමායති
අවිජ්ජමානෙ හෙතුමහි තඤ්ඤානං නිසංසකි.
- 9 තතො පරඤ්ඤා සත්තාහං පරිපක්කමුපාගතං
මච්ඡධොතුදකාකාරං අබ්බුදං 'ති පවුච්චති.
- 10 කමෙමාතුමානසාහාර පච්චයෙති පවතතිතං
කමෙන සන්තොසංඤ්ඤා මහත්තමුපාගමිති.

7 අනෙකා මාතුකුච්ඡයං, (අසුචි වළෙක්කි පණ්ණවත් සෙයින්) අතුළු මවුකුක්කි ගැසිරෙන; පාණකාදිති, කිස්කළු බඳුසුදු සිත් පණ්ණවත් විසින්ද මවගේ විසමාහාර වෙතාදි හෙතුවෙන්ද; වෙ, ඉදින්; අනට්ඨං, නොනවුයේ විනම් (මෙහි පණ්ණවත් විසින් නස්නා බව නම් කලලසුදු පණ්ණවත් විසින් බි පියනබවයි); රුහිරෙන නගවෙජ්ජය, (උතුනිවු එක් දෙදවයෙක් ගැබ්පිහිටිය වැනෙහි) ලේ හා එක්ව පිටතට නොගියේ වී නම්; ඉදං, මේ කලලරූපය; අබ්බුද්දිත්තං, අර්බුද්දිආකාරයට; එති, පැමිණේ.

8 හෙතුසාමයනි, (කම්කලයාදි) හෙතුසාමාග්‍රිය; ලහිනා, ලදින්; අබ්බුද්දිත්තං, අර්බුද්දිආකාරයට; ආයති, පැමිණෙයි; හෙතුමහි, (අර්බුද්දිවයෙහි මතුමත්තට පැමිණීමට කමාදි) හෙතුමත්; අවිජ්ජමානෙ, නැතිකල්ලි; තඤ්ඤානං, තඤ්ඤානං එව, කලල අර්බුද්දි ඒ ඒ අවස්ථාවෙහිම; නිසංසකි, නිරුචි වේ.

9 තතො පරඤ්ඤා සත්තාහං, කලලසත්තාහයෙන් මත්තෙහි විභීයප්පත්තාහයෙහි; පරිපක්කමුපාගතං, ක්‍රමයෙන් වැඩි පරිපාක බවට පැමිණියාමු; මච්ඡධොතුදකාකාරං, මස්දෙවුදියත්තක් බඳු ආකාරවූ රූපය; අබ්බුද්දිති පවුච්චති, අර්බුද්දියෙහි කියනු ලැබේ. (අර්බුද්දි නම් කලලැතිබවයි)

10 කමමි, කමිය; උතු, සාතුය; මානස, විත්තය; ආහාර, භිජාවය යනා; පච්චයෙති, මේ ප්‍රත්‍යයන් විසින්; පවතතිතං, (මතුමත්තට) පවත්වනලද්දේ; කමෙන, අනුක්‍රමයෙන්; සන්තොසංඤ්ඤා, බොල්බව වද; මහත්තං, (පඨවිධානාදින්ගේ අධිකව පහළවීමෙන්) මහත් බවටද; උපගමිති, පැමිණේ. (නැවත තුන්වන සතියෙහි)

4

සන්න

- 11 විලිහනිපුපිණේකා ඉව ඊසකා සණ්ඨකානං
වුච්චතෙ මඤ්ඤතනතු පෙසි අබ්බුදභාවතො.
- 12 සුරතතං පරිවහනිකා පෙසිආකාරතො තතො
කුකකුටණ්ඩකසණ්ඨානං සණ්ඨො ඉති පවුච්චති.
- 13 සත්තාහෙසු වතුභෙවං පරිපුණ්ණසු සබ්බසො
සණ්ඨො නිකම්මිකාන සත්තාහෙ පඤ්ඤමෙ පුත.
- 14 හඤ්ඤිපාතුභාවාය තතො මංසානි වසිසි
භවනති පිලකා පඤ්ඤ පුබ්බකමමබලෙන හි.
- 15 නභාරුතවමංසට්ඨි කොට්ඨාසානමපනෙකතො
නිසාය වසිසිතාකාරං භොති හඤ්ඤිසම්මුති.

11 විලිහනිපුපිණේකා ඉව, විරිසිටි කුඹ්චකත්මෙන්; ඊසකා සණ්ඨකානං, මඤ්ඤතනං, මඤ්ඤතනං පැමිණි ශරීරය; අබ්බුදභාවතො, අර්බුද භාවයෙන් පෙරලී; මඤ්ඤතනං තු, (විලිහනිවසි මීරිස්පක්කසයෙහි පැහැයක්මෙන්) මඤ්ඤතනං තු, පෙසි වුච්චතෙ, පෙසියෙහි කියනු ලැබේ. (පෙසි යනු පැසුනුලෙහෙයක් බඳු වැදලි අවස්ථාවට නම්)

12 තතො පෙසිආකාරතො, (සතරවන සතියෙහි) ඒ පෙසි සට්ඨානි; පරිවහනිකා, ක්‍රමයෙන් පෙරලී; කුකකුටණ්ඩක සණ්ඨානං, කිසිලිපිප්පක්සේ සට්ඨානවූ ශරීරය; සුරතතං, අතිරක්කවූයේ; සණ්ඨො ඉති පවුච්චති, සණ්ඨෙහි කියනු ලැබේ.

13 එවං, මෙසේ; වතුසු සත්තාහෙසු, සතරසතියක්; සබ්බසො, සම්පූර්ණයෙන්; පරිපුණ්ණසු, පිරිණි සුලභි; පුත, නැවත; පඤ්ඤමෙ සත්තාහෙ, පස්වන සතියෙහි; සණ්ඨො, සණ්ඨ අවස්ථා වෙන්; නිකම්මිකා, කික්ම

14 හඤ්ඤිපාතුභාවාය; හඤ්ඤි අභිග්‍රහණයෙන් පහළවීම වැඩි; තතො සණ්ඨො, ඒ සණ්ඨයෙන්; මංසානි, මංසයෝ; නිකම්මිකා, කික්ම: වසිසි, වැඩි; පුබ්බකමමබලෙන හි, පුළුකම්මබලයෙන්ම; පඤ්ඤ පිලකා භවනති, පිලකාවෝ පස්දෙනෙක් වෙත්.

15 නභාරුතවමංසට්ඨිකොට්ඨාසානං පන, නහර සම්ම මස් ඇට යනමේ සතර කොට්ඨාසයන්ගේ වනාහි; එකතො, එකාබ්ධිව; වසිසිතාකාරං, වැඩුනු ආකාරය; නිසාය, නිසා; හඤ්ඤිසම්මුති භොති, හඤ්ඤි අභිග්‍රහණය ව්‍යවහාරය වන්නේය.

කායචරිතාපා.

5

- 16 අසිතිසතසංකීති යුතතා තිසතඅට්ඨකා
කමෙන අභිවඤ්ඤානි මුලාලං විය පලලෙල.
- 17 තාතට්ඨිති විතකීතා නව නහාරු සනාතිව
වඤ්ඤානි කමතො ගෙගෙ දරුභිතනි. 'වචලලියො.
- 18 තාති සබ්බාති ලිමපිතා නව මංසසනාති ව
වඤ්ඤානි කමතො ගෙගෙ දරුභිතනි. 'ව මහතිකා.
- 19 තාති අනෙතා කරිතාන කොසාතකිතවො විය
වඤ්ඤාන පුතිවමමපි විතකීතා සමනතතො.
- 20 වමමයුපරි නෙකාති කෙසලොමාති ජායරෙ
උදකෙ විය සෙවලං මිලෙනව තිණං විය.

16 අසිතිසතසංකීති, එක්සියඅසුට්ඨි සංකීටලිත්; යුතතා, යුතත
මු; තිසතඅට්ඨකා, තුන්සියයක් ඇටකු; පලලෙල, සණ්මඛෙති;
මුලාලං විය, සිහින් නෙලමු අලසක් මෙන්; කමෙන, අනුක්‍රම
යෙන්; අභිවඤ්ඤානි, වැඩෙන්. (මෙහි ක්‍රමයෙන් වැඩිමනම් පලමු
කොට පිටිඇට සොලොසහා කටිඇට අටගණිති නදුග්‍රහකොට
කලවයේ ආදිමු ඇටුද අටගණිත්.)

17 ගෙගෙ, ගෙයෙක්හි; දරුභිතනි, මොසා ගිතනිය වැලඳ
ගෙණ සිටි; වලලියො ඉව, වැල්මෙන්; තාතිඅට්ඨිති ඒ තුන්සියයක්
ඇට; විතකීතා, වැලඳගෙණ; නවනහාරුසනාති ව, නවසියයක්
නහරවැල්ද; කමතො, අනුක්‍රමයෙන්; වඤ්ඤානි, වැඩෙන්.

18 ගෙගෙ, ගෙයෙක්හි, දරුභිතනි, මොසා ගිතනියක් වසාසිටි;
මහතිකා ඉව, මැටිමෙන්; තාති සබ්බාති, ඒ සියළුඇටහා නහර;
ලිමපිතා, ලිම්පනා කොට ගෙණ; නවමංසසනාති ව, නවසියයක්
මංසපෙසිනු ද; කමතො, ක්‍රමයෙන්; වඤ්ඤානි, වැඩෙන්.

19 තාති, ඒ ඇට නහර මාංසයන්; අනෙතා කරිතාන, අනා
නහර කොට ගෙණ; කොසාතකිතවො විය; වැටකොප්පකෙක්හි
පිටිපොත්ත මෙන්; සමනතතො විතකීතා, හාත්පසින් වැලඳ
ගෙණ; පුතිවමමපි, කුණුසම් ද; වඤ්ඤාන, වැඩේ.

20 උදකෙ, දියෙහි; සෙවලං විය, සෙවෙල්මෙන් ද; මිලෙන, පර්ණ
අසුට්ඨි මත්තෙහි; තිණං විය, තණමෙන් ද; වමමයු, වම්පායේ;
උපරි, මත්තෙහි; අනෙකාති, නොයෙක්; කෙසලොමාති, කෙස්
හා ලොමයේ; ජායරෙ, උපදිත්.

6

සත්ත.

- 21 විසතිනවපත්තාති හොනති අගුලිකොට්ඨු
තාති සණ්ඨානතො මච්ඡාසකලිකා සද්ධා සිද්ධං.
- 22 හොනති චතතිංස දනතාපි හණ්ණකට්ඨිසු සණ්ඨිතා
ධාපිතා චතතිකා පිණෙකි ලාබ්බිජා 'වනුකතමා.
- 23 සෙදිතං විය වෙත්තග්ගං පකඛිත්තං වෙච්ඡාලියං
අබ්භන්තරමහි අට්ඨිතං අට්ඨිමිජ්ඣපි ජායති.
- 24 ගමවාටකතො ගන්තා විධානිනානුකතාරාධා
විතඬං වක්කමංසමපි හොති තං යමකං සියා.
- 25 ජායතෙ හදයං පදුම මුකුලං'ව අධොනතං
රත්තලොභිතං මුපුණ්ණං ඵතානං වින්තමන්තරෙ.

21 අගුලිකොට්ඨු, ඇඟිලිඅග; විසතිනවපත්තාති; විසිතියසොත්
තෝ ද; හොනති, වෙන්; තාති, ඔහු; සණ්ඨානතො, සවහන් කෙ
සින්; මච්ඡාසකලිකාසද්ධා සිද්ධං, මස්පිලිපොතුහා සද්ධා වන්තාහුයි;

22 මතතිකාපිණෙකි, මැටිපිඬක් මත්තෙහි; අනුකතමා, පිළිවෙ
ලින්; ධාපිතා, හිදුවා තබනලද්දවු; ලාබ්බිජා ඉව, ලබ්බිආවමෙන්;
හණ්ණකට්ඨිසු, දෙනණ්ණආවෙහි; සණ්ඨිතා, පිහිටියාවු; චතතිංසදනතා
පි, දෙතිස්දන්හුද; හොනති, වෙන්. (දත්ත කොට්ඨාස මව්කුස්තිදී
තැන අවශ්‍යයෙන් වන තෙසිනුදු දෙතිස්කොටස පුරා කිවමනා
හෙයින්හුද කියනලදී.)

23 වෙච්ඡාලියං, හුණතලෙක්හි; පකඛිත්තං, පුකොපකම; සෙ
දිතං, හිදුහු; වෙත්තග්ගං විය, වේබඩක් මෙන්; අට්ඨිතං, අසීන්
ගේ; අබ්භන්තරමහි, අබ්භන්තරයෙහි; අට්ඨිමිජ්ඣපි, ඇවමිදුද ද;
ජායතෙ, උපදී.

24 ගමවාටකතො, ගමවෙසෙන්; ගන්තා, ගොස්; විධානිනා,
දෙකක්ව බෙදුනු; නතාරානා, දමනහරින්; විතඬං, වලද යලද;
වක්කමංසමපි, වකුගවු මාංසයද; හොති, වෙයි; තං, ඒ; යමකං
සියා, දෙකක් වේ.

25 අධොනතං, යවබලා එළුහු; පදුමමුකුලං ඉව, (පිටපත්ගම)
රත්තෙදුඹුකාකුලක් බදුවු; ලොභිතසම්පුණ්ණං, (ඇතුළති අඩ
කුලිඳුලක්) භූලභෙයෙන් පිරුණාවු; රත්තං, රත්වු; හදයං, හද
මස්ගවුව; ඵතානං වින්තමන්තරෙ, දෙනන මඩියගෙහි; ජායතෙ
උපදී.

කායවීරනිශාථා

7

- 26 විමංසපටලං හොති යකනං නාතිලොභිනං
දකක්ඛණං හි නිස්සාය එකඤ්ඤානරසණ්ඨිතං.
- 27 ඡන්දාච්ඡන්දායා හොති දුට්ඨං තු කිලොමකං
ඡන්දනං උපරි කායමහි අච්ඡන්දනං විසු සමනවෙ.
- 28 පිභකනාම මංසමපි හොති සත්තගුලායනං
තීලං හදයවාමමහි නිස්සායුදරමභිකං.
- 29 වහතිකකණ්ඩප්පහෙදමපි මංසංපඨාසකමනවෙ
නිරොජං නිරසං රතනං දෙහඤ්ඤානරසණ්ඨිතං.
- 30 ඡන්දනානබ්බදායිසියොච සපෙපා සෙනසරීරකො
එකවිසතිහොගෙහි අත්තමඤ්ඤානරසණ්ඨිතං.

26 දකක්ඛණං හි නිස්සාය, දකුණුලය නිසා; 'එකඤ්ඤානර, ඤානාඤ්ඤානරයෙහි; සණ්ඨිතං, සිටි; නාතිලොභිනං, රතමුඵ මලෙක්ඛි පිටපත පැහැවැති; විමංසපටලං, කොබෝලිලපත්තේ මුලින් එක්ව අතින් දෙමස්පටලයක්ව තිබෙන; යකනං, අක්මා මාංසය ද; හොති, වේ.

27 කිලොමකං, දුහුල්කඩක්සේ සුදු දලබුව, ඡන්දාච්ඡන්දායා පටිච්ඡන්දන අපටිච්ඡන්දනවශයෙන්; දුට්ඨං හොති, විප්‍රකාරවේ; ඡන්දනං, එහි අටිච්ඡන්දනවූ දලබුව; උපරිකායමහි, පෙකනියෙන් උභයවර්ගයෙහිවේ. අච්ඡන්දනං, අපටිච්ඡන්දන දලබුව; විසු සමනවෙ, උභයවර්ගයෙහිම වේ.

28 උදරමභිකං නිස්සාය, උදරපටලයාගේ මතුභාගයනිසා; හදයවාමමහි, හෘදයමාංසයාගේ වාමභාගයෙහි; සත්තගුලායනං, සත්තගුලක්දියැති; තීලං, මලාගියනිකමලෙක පැහැ වැනි; පිභකා නාම මංසමපි, බඩදිවි නම් මාංසයකුදු; හොති, වේ.

29 දෙහඤ්ඤානරසණ්ඨිතං, දෙතන මධ්‍යයෙහි පිහිටි; රතනං, පබෝවල්පතෙක පැහැවැති; නිරසං, (මිදුරුපත්වැනි) රසනැති; නිරොජං, මජ්ඣිමානි; වහතිකකණ්ඩප්පහෙදං, දෙතුන්කඩක් බිඳීතිබෙන; පඨාසකමනවෙ, පපුමස්ද; හවෙ, වත්තේයි.

30 ඡන්දනානබ්බදායිසියො, හිස්නගුවසුන්; සෙනසරීරකො, සුදු රෙදිපැහැති; සපෙපා ඉව, සරියකු බදු; අන්තං, අතුනි; එකවිසති හොගෙහි එකවිසතිස්ථානයකින් බිඳී නැමුනුදරණින්සුක්කවූ; අඤ්ඤානරසණ්ඨිතං, අරිඤ්ඤානරසණ්ඨිතයෙහි තුබුණේයි.

8

සත්ත.

- 31 වෙශේනාං අනතභොගෙහි සීතං අනතගුණමපි ව
හොති තථපාදපුඤ්ඤමහි රජ්ජුකා විය බායති.
- 32 නානාකම්මකුලාකිණණං සත්තතතං උදරගිනා
උදරබහනනරෙ භූතමසිතාදි මලං භවෙ.
- 33 අනතස්සබහනනරෙ පුණ්ණං අනෙත අට්ඨබ්බකුලායතං
චචං හොති අමුතෙනතු යමහි දෙහො පකම්පති.
- 34 ජජ්ජරාලාබ්‍රයා බිත්තං දුට්ඨබිරං 'ව සණ්ඨිතං
හොති සීසකපාලමහි මන්දබගමපි පුතිකං.
- 35 බබාබබවසා පිත්තං දෙහෙනු දුට්ඨං සීතං
අබබමපත සබ්බජි පිත්තකොසෙ ව බබිකං.

31 අනතභොගෙ, අතුනුදරණ; වෙශේනාං, වෙලාගෙණ; සීතං
සිටියාමු; අනතගුණමපිව, අතුනුබහනුද; හොති, වේ; තං, ඒ අතුනු
බහන, පාදපුඤ්ඤමහි, පාපිස්කයෙක්හි; රජ්ජුකාවිය, ලනු මෙත්;
බායති, වැටහේ.

32 නානාකම්මකුලාකිණණං, (කකිටකාදි) නොයෙක් කෘමිකුල
යන් විසින් ගැවසීගත්; උදරබහනනරෙ, උදරපටලාබහනනර
යෙහි; භූතං, හටගත්තාමු; උදරගිනා සත්තතතං, අතරපැයවන
ගිත්තෙන් තවතලද; අසිතාදිමලං, අසිතපිතබාසිතසාසිත යන
වතුඵ්ඨමලද; භවෙ, වන්නේයි.

33 යමහි, යම්කොටසක්; අමුතෙන, (ශරීරයෙන්) පිටත්නොක
ළ කල්හි; දෙහො, ශරීරය; පකම්පති, කම්පිතවේද (එබදුමු); අනත
ස්ස, අනතකොට්ඨාසයාගේ; අනෙත, කෙළවර; අට්ඨබ්බකුලායතං,
අටගුලක් දිගඇති; අබහනනරෙ, ඇතුළෙහි; පුණ්ණං, පිරුණාමු;
චචං හොති, චචිස් කොට්ඨාසය වන්නේය (මේ දෙකොටස ද
මවකුසින් පිටත්වූ කල්හි ම වේ.)

34 ජජ්ජරාලාබ්‍රයා, දුදුරුලබ්‍රයෙක්හි; බිත්තං, බහාලතලද;
දුට්ඨබිරං ඉව, ලාදීක්මෙන්; සීසකපාලමහි, හිස්කබලඇතුළෙහි;
සණ්ඨිතං, පිහිටි; මන්දඵගමපුතිකමපි හොති, හිස්මුල්අසුචි ද වේ.

35 දෙහෙ, ශරීරයෙහි; පිත්තං, පිත්තකොටස; බබාබබවසා, බබා
බබවයෙක්; දුට්ඨං සීතං, මිත්‍රකාරඇතිව සිටියේයි (එහි); අබබිං
සත, අබබපිත වනාහි; සබ්බජි, සියලුකම්පශරීරයෙහි වෙයි;
බබිකං, බබපිත; පිත්තකොසෙකෙ, අත්මාපටලබබයෙහි කුඹුළුවැට
කොළ පකක් සා පිත්තකොසයෙහිද වේ.

කාශවීරනිගාථා

9

- 36 අනනාදීනි විනන්තිවා උදරොක්කාසසංඝිතං
හොති නාගබලායුසසදිසං සෙවනසුතිකං.
- 37 යථ කථම් දෙහස්ස පිලකාදිමහි උට්ඨිතෙ
හොති පුබ්බො'පි දුග්ගකො පක්කාලොතිතසංඝාදිකො,
- 38 බබ්බඛවසා දෙහෙ ලොතිතං දුට්ඨං ඩිතං
අබ්බමපන සබ්බථ බබ්බං ලොතිතකොසකෙ.
- 39 කුපෙති කෙසලොමානං සෙදෙ 'පි සති පච්චයෙ
ජායතෙ සෙනහබ්බු 'ච මෙදසුරිතභාජනා.
- 40 හප්පිවණ්ණො දෙහස්ස චම්මංසනතරෙ ඩිතො,
පිණ්සනහසංඝාතමෙදො හවති සුතිකො.

36 අනනාදීනි විනන්තිවා, ආහාරාදීන් වැලඳගෙන; උදරොක්කාසසංඝිතං, උදරපටලඇතුළෙහි සිටී; නාගබලායුසසදිසං, කැපැලියබෙලසුලක් හා සදාසු; සෙවනසුතිතං හොති, සෙම් අසුචි ද වන්නේයි.

37 දෙහස්ස, ශරීරයාගේ; යථ කථම්, යම් කිසි ස්ථානයෙක් හි; පිලකාදිමහි උට්ඨිතෙ, පොලිආදිය නැති කල්හි; පක්කාලොතිත සංඝාදිකො, පැසුනුලෙහෙයයි කියනලද; දුග්ගකො, දුගීකාවූ; පුබ්බො'පි හොති, පූයා ද වේ.

38 දෙහෙ, ශරීරයෙහි; ලොතිතං, ලෙහෙය; බබ්බඛවසා, ස නතිවන සංඝචාරණවශයෙන් (හැසුනුලෙහෙ විසුරුණු ලෙහෙවශයෙන්); දුට්ඨං ඩිතං, විප්‍රකාරඇතිව සිටියේයි; අබ්බං පන, එහි විසුරුණුලෙහෙ වනාහි; සබ්බථ, සියලුකම්පශරීරයෙහි ම වෙයි; බබ්බං, හැසුනුලෙහෙය; ලොතිතකොසකෙ, පපුඇවහා පිට ඇටඅතුරෙහි ලොතිතාසයෙහි වේ.

'39' මෙදසුරිතභාජනා, මස්තෙලින් පිරුණු අචන් භාජනයකින් පිටවන වැහෙත; සෙනහබ්බු ඉව, තෙල්බිඳුමෙන්; පච්චයෙ සති, (සුග්‍රහස්තීන්තනනාපාදි) ප්‍රත්‍යයක් ඇති කල්හි; කෙසලොමානං, කෙසලොමයන්ගේ, කුපෙති, කුපයන් පිහිටි භාජනයෙන් වැහෙන; සෙදෙපි, හෙද ද; ජායතෙ, වන්නේයි.

40 දෙහස්ස, ශරීරයාගේ; චම්මංසනතරෙ ඩිතො, සමමස්මයාගෙහි සිටී; හප්පිවණ්ණො, කසාවන්වූ; පිණ්සනහසංඝාත, හැසුනුබෙලැයි කියනලද, මෙදො 'පි සුතිකො හවති, මේදතෙල් අසුචි ද වේ.

10

සන්න

- 41 පහසරනනානි අසුනි පුරෙතා අකඛිකුපකෙ
රොදනෙ හසනෙවාපි කාරණෙ සති ජායරෙ.
- 42 ජලසුපරි තෙලං 'ච හත්ථාදතලාදිසු
විලිණසෙනහසඛිතා වසා ච විසවා සියා.
- 43 පහසරනනා කපොලෙහි හොති බෙලො මුඛස්සපි
කුපස්සාහසපස්සෙහි සඤ්චානොදකං යථා.
- 44 කාරණෙ සති පච්චිනා සඤ්චා මත්ථුඛතො
හොති සිඛිසානිකාවාපි ස ඤ්චිතා සාණකුපකෙ;
- 45 අසිතිසතසඤ්චිතමඛනතරගතොපි ච
පුතිකා ලසිකා හොති යාය දෙහො පචත්තති.

41 රොදනෙ, හැඞ්මෙහි ද; හසනෙ ව, මහත්සිතායෙහි ද, (අපි
බබ්දයෙන් දුම්පර්ජ්ඣාදි ද;) කාරණෙ සති, හෙතුවක් ඇතිකල්හි;
අකඛිකුපකෙ පුරෙතා, දෙඇස්වල පුරාගෙණ; පහසරනනානි, වැඩි
රෙත්තාවු; අසුනි, කඳුලුනු ද, ජායරෙ, වැන්නාවුයි.

42 ජලසුපරි තෙලං ඉව, දියපිට පැහිරෙණ තෙලක් මෙන්;
හත්ථාදතලාදිසු, අතුල්පිට පතුල්පිට නාසාපිට නලල්පිට දසරු
වෙහි පැහිර පවත්නා; විලිණසෙනහසඛිතා, චුරුණුතෙලයහි
කියතලද; විසවා වසා ච සියා, පැහිර පවත්නා වසාපෙලුදවේ.

43 කුපස්ස, (පැන්ලනනතැන කණත) කුපයාගේ; ලහසපාස්සහි,
දෙපාස්සයෙන්; සඤ්චාන, වැහෙන්නාවු; උදකං යථා, ජලය මෙන්
මුඛස්ස, මුඛයට; කපොලෙහි, දෙකපොල් හිඟ්ගෙන්; පහසර
නනා, (ඇමුල්ආදිය දක්නා බජ්ජකානුභවතාදි කාලයෙහි) වැරි
නතාවු; බෙලො පි හොති, කෙල ද වේ.

44 කාරණෙ සති (විසමාහාරගෙවනාදි) කාරණයක් ඇති කල්හි;
පච්චිනා, පැසි; මත්ථුඛතො, හිස්මුලින්; සඤ්චා, වැඩි, සාණ
කුපකෙ, දෙනාසාසුටයෙහි; සඤ්චිතා, පිරි සිටි; සිඛිසානිකා පි ච
හොති, (ලාතල්කපැන්ලොදබදු) යොවු ද වන්නේය,

45 යාය, යමක් කරණකොටගෙණ; දෙහො, ශරීරය; පචත්තති,
(ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ඇව නොගැටී ගමණාදිවසයෙන්) පවති ද
(එබඳුවු); අසිතිසතසඤ්චිතං; එක්සිය අසු සඤ්චිතයේ, අභිනතර

කායචිරතිගාථා.

11

- 46 වන්ධනාසානනර පුණ්ණං මාසබාරොදකුපමං
මුත්තං හොති අමුදන්ත තු යමිති දෙහො පකමපති.
- 47 ඉවෙවතං වධ්ඪිතිනාන සරීරං කලොදිතො
කෙසලොමාදිහෙදෙන හොති වතතිංසහෙදකං.
- 48 සදිසාවන්ධසංඝාතකලාපානං තථා තථා
සන්ධිතං රාසිමුද්දිසං හොති කෙසාදිසමුත්ති.
- 49 අනාභොගසභාවා හි අඤ්ඤමඤ්ඤමිති 'මෙ සදු
පච්චකා වෙතනා සුඤ්ඤ දුග්ගකා බාලොපතා.

ගතා, දෙඇට මධ්‍යයෙහි වූ; සුතිකා ලසිකා හොති, කිනිතිරිලහවු
වක් බදු බෙලසුල් නම් අසුචියෙකුදු වන්නේයි.

46 යමිති, යමක්; අමුදන්ත, ශරීරයෙන් පිටත් නොකළ කල්හි;
දෙහො, ශරීරය; පකමපති, කම්පාවේ ද (එබඳු වූ); වන්ධනාසාන
නර, මුත්‍රප්‍රවයාගේ ඇතුළෙහි; පුණ්ණං, පිරුණු; මාසබාරොදකුපමං
උද්‍රහඋයෙන් වැගුරුණු දිය බදු; මුත්තං හොති, මුත්‍ර දියද වන්නේයි

47 එතං සරීරං, මේ ශරීරය; කලොදිතො, කලොදිආකාරයෙන්;
ඉති, මෙකී ක්‍රමයෙන්; වධ්ඪිතිනාන, වැඩි; කෙසලොමාදි හෙදෙන,
කෙස් ලොම් ආදිහෙදයෙන්; වතතිංසහෙදකං හොති, දෙතිස්හෙද
යක් ඇති වන්නේයි. (කලොදි ඒ ඒ ආකාරක්‍රමයන් හැර කොට්ඨා
සාකාරයට පැමිණ දෙතිස්හෙදයක්වැ සිටින්නේ යන අර්ථයි)

48 සදිසාවන්ධසංඝාත, සදුශාවස්ථාවෙන් පහළ වූ; කලාපානං,
රූපකලාපයන්ගේ; තථා තථා, (කෙසාදි) ඒ ඒ ආකාරයෙන්; සන්ධි
තදු, සිටි; රාසිං, (සභාගකලාප) සමූහය; උද්දිසං, උදෙසා; කෙසා
දිසමුත්ති හොති, කෙස් ආදිව්‍යවහාරය වන්නේයි, (මෙහි කොට්ඨා
සය නම් එකප්‍රමාණාවස්ථාරූපකලාපයන්ගේ සමූහයයි).

49 ඉමෙ, මේ දෙතිස්කොට්ඨාසයෝ; අවෙතනා, (අනාරම්භණ බැ
වින්) වෙතනාසභාව රතිතයෙහිත් ම; අඤ්ඤමඤ්ඤමිති, ඔවුහො
වුන් කෙරෙහි; අනාභොගසභාවා, (එක්ව තුබූ කැටවැරටි ආදි සෙ
සින්) අභොගසභාව නැත්තේයි; පච්චකා (විසභාගවණිණ සංඝා
තාදි විශේෂයෙන්) ඔවුහොවුන් කෙරෙන් වෙන්හ; දුග්ගකා, (කල
ලොපතාගත්තේ පටන්ගෙන දිව්‍යවිලෙපනයෙනුදු පහකොට ගත

12

සන්න.

- 50 කදලිපත්තඡද්දව අඤ්ඤමඤ්ඤමපතිට්ඨිතා
ඉඤ්ඤිකාදිභාවෙන පමොහන්ති මහාජනා.
- 51 සංහතතනාපනෙනෙයං භික්ෂානමපි සජාතිනො
යථ කථවි යම්පුට්ඨං මනො භුඤ්ජති ගොවරං.
- 52 සජාතිහෙදභික්ෂාමපි සජාතිවෙසවිසෙසතො
යනති ඉඤ්ඤිවොභාරමෙථ සබ්බෙ පි එකතො.

නොභාසි) දුර්ග්ග ඇත්තාහ; බාලලාපනා, (සුතබ්බත් පොලඹත්
නාම අසුචිකසින් සබ්බසත්පුරුෂාශ්‍රයරහිත) අඤ්ජනපතයත් පොල
ඹත්නාමයි.

50 කදලිපත්තඡද්දව, කෙහෙල්පත්වැටුමක් මෙන්; * අඤ්ඤ
මඤ්ඤමපතිට්ඨිතා, ඔවුනොවුන් කෙරෙහි සනතිවෙගනවිශෙෂය
ත් ගමන්කොට යට † පුදුසුආකාරයෙන් එකාබද්ධව පිහිටියාහ; ඉ
ඤ්ඤිකාදිභාවෙන; සත්‍රිලිඛිතාදිආකාරයෙන්; මහාජනා, බාහුමහා
ජනයෝ; පමොහන්ති, වෙසෙසින් මුලා කරවත් (තොමෝ) යම්පු
රුෂ නොවත්නාහුද සනතිවෙග විශෙෂයෙන් ඔවුනොවුන් හා එකා
බද්ධ බව හෙතුකොටගෙන මෘගයන්ට පුරුෂසංඥව උපදවන තාණ
රූපයෙහි පරිග්‍රහ බුඞ්ඩාති බාලජනයන්ට සත්‍රිපුරුෂසංඥ උපද
වා බාලජනයන් වාදාචාර්යලාසයට පමුණුවති යන අර්ථයි.

51 සජාතිනො, තමන්ගේ කොසලොමාදිජාතිහෙයින්; භික්ෂාන
මපි, වෙත්වෙත්වූ ද; එතෙසං පන, මේ කොසාදින්ගේ වනාහි; සංහ
තතනා, ඔවුනොවුන් හා එකාබද්ධව හාසුනුබව හෙතුකොටගෙන;
යථ කථවි යම්කිසි ආයතනයෙක්හි; යම්පුට්ඨං, ගවුහු; ගොවරං,
අරමුණ; මනො, (ගර්ථප්‍රතිබද්ධ) සිත; භුඤ්ජති, අනුභව කෙරේ.

52 සජාතිහෙදභික්ෂාමපි, තමාගේ කෙසලොමාදි ජාතිහෙදයෙන්
වෙන්වුවාහු ද; සනතිවෙසවිසෙසතො, (ගමණාදියට විහිතව ඔවු
නොවුන් කෙරෙහි එකාබද්ධව පිහිටි ආකාරවිශෙෂයෙන් ද; අබ්බ
පි, සියලුකොටස ද; එකතො, එක්වගෙන; එථ, මේ සබ්බලොක
යෙහි; ඉඤ්ඤිවොභාරං, (තමතමන්ගේ කොටස්කම් හැරපියා) සත්‍රි
පුරුෂාදි නාමයට; යනති, පැමිණෙත්.

* කදලිපත්තඡද්දව, කෙහෙල් පත්වැටුමක් මෙන්ද, —කියා
පොත් කිපයකම තිබේ.

† ගමන්කොට යට.

කායවිරති ගාථා.

13

- 53 ගමණොදිති කිච්චානි වතාධිකොකාදුපද්දවා
විපලලාසා ව සිජ්ඣනති එතෙසං සහ වුත්තිකො.
- 54 ජාතාතං එවමෙතෙසං කොට්ඨාසානමපනෙකතො
පුඤ්ජො පොථලිකා කාශරො ඔරින්නති පවුච්චති.
- 55 විරුපාකාරසඤ්ජානකොට්ඨාසානං වසෙතිදං
හොති ජච්චකිඤ්ඤාදිසණ්ඨානමපි සරිරකං.
- 56 තස්මිං ව ඵෙගුරුකුසුමිං සුචිරං පරිජිණ්ණක
තෙකච්ඡද්දා 'ව ජායන්ති නවවාරාසුචිස්සවා.
- 57 අසිතිකුලමනතා ව තථ ජායන්ති පාණකා
ඡච්චමාදිතිස්සාය ගණ්ඨපාදාදි හෙදකා.

53 එතෙසං, මෙ කොට්ඨාසයන්ගේ; සහවුත්තිකො, එක්වපැවැත්ම ගෙනුකොටගෙන; ගමණොදිති කිච්චානි, ගමණොදි කාන්තයෝ ද; වතාධි, තොයෙක් වතාඩිනු ද; කොකාදුපද්දවා; කොකාදි උපද්වයෝ ද; විපලලාසා ව, තොයෙක් ප්‍රකාර විජයනීසංගෝ ද; සිජ්ඣනති සිඬාවන්.

54 එවං, මෙසේ; (ඔවුනොවුන්ව, ප්‍රත්‍යයසමුත්පන්නභාවයෙන්;) එකතො, එක්ව; ජාතාතං, පහලවු; එතෙසං කොට්ඨාසානං පන, මේදෙතිස්සංකාවසුන්ගේ වතානි; පොථලිකාකාශරො, (අවෙතනික) පෙතලි රුපාකාරවු; පුඤ්ජො, සමුඤ්ජ; ඔරින්නති පවුච්චති; ඔරිරසකායෙ කිනුලාවේ.

55 විරුපාකාරසඤ්ජාන, විපරිත්‍යාකාරයෙන් පහලවු; කොට්ඨාසානං වසෙති; කොටසුන්ගේ වසෙන්න, ඉදං සරිරකං, මේ ශරීරය; ජච්චකිඤ්ඤාදිසණ්ඨානමපි හොති, ජාත්‍යකි ජාතිකුදු ඇදිසිටගනු දු වන්නෙයි.

56 තස්මිං, ඒ ශරීරයෙහි ද; සුචිරං පරිජිනනකෙ, බොහෝකලක් සිට ජිණ්ණව ගිය; ඵෙගුරුකුසුමිං, (නිමුල් ආදි) අසාරරුකෙක්කි; තෙකච්ඡද්දා 'ව' (පක්ඛිණාදින් විසින් කරණලද උච්චවුඛාදි) තොයෙක් ජිද්‍රයන් මෙන්; අසුචිස්සවා, (සතතයෙන් ඇතුළේ) අසුචි පිටතට වැහෙන; නවවාරා, නවජිද කෙතෙක්; ජායන්ති, කොට්ඨාසප්‍රාග්‍රහීවය හා සමග පහලවෙන්,

57 ඡච්චමාදිතිස්සාය, ඡච්චමාදිය නිසා; ගණ්ඨපාදාදි හෙදකා, ගණ්ඨපාදතාලතිරාදිනාම හෙද අවස්ථාහෙද ඇති; අසිතිකුලමනතා,

14

යන් නය.

58 සභාවො එතතකොයෙව දෙහෙ සබ්බකාරතො

චන්දනානරමුත්තාදි නත්ති කිසුන්දුතො පරං.

59 දෙහෙවම්පාතුභුතෙ ව පරිපුණ්ණෙ ව ඉන්ද්‍රියෙ

තං තදකාරමාරික්ඛණොති ඉච්ඡාදිසමමුති.

60 ධපෙත්වා භාවලිඛාදිං නානතතං 'ව කලෙඛරෙ

විඤ්ඤානං කමමජං හිත්වා කායො'යං කට්ඨසාදිසො.

61 එවං සො පාතුභුතො ව සතෙතො'යං මාතුකුචජයං

සබ්බාතනරකප්පතකසතෙතො විය විහඤ්ඤාති.

පාණකා ව, අසුකුලයක් පමුණ අැති පණුවෝ ද; තන්, ඒ ශරීර යෙහි; ජායනති, උපදිත්.

58 දෙහෙ, මේ ශරීරයෙහි; සභාවො, සම්භාවය; සබ්බකාරතො, සම්පූර්ණයෙන්; එතතකොයෙව, මෙපමණක් මැයි; ඉතොපරං, මේ සිත් මත්තෙහි (අතින්); චන්දනානරමුත්තාදි, සපුන් අනරුමුතු වැණික් ආදිවූ; කිසුන්, කිසි සාරද්‍රව්‍යයෙක්; නත්ති, නැති (හුදෙක් අති තෘණාදිඅනාතමිභාවවූ අසුචිරාසිය යන අභිප්‍රායයි.)

59 එවං, මෙසේ; දෙහෙ, ශරීරය; පාතුභුතෙ ව, මව්කුස්ති පහල වූකල්හි; පරිපුණ්ණෙ ව ඉන්ද්‍රියෙ, (ප්‍රසාදභාව) ඉන්ද්‍රියයන් පරිපුණ්ණ වූකල්හි; තං තං ආකාරංආරක්ඛ, (ඒ ඒ භාවෙහි යට වීහිතවූ) ඒ ඒ ආකාරනිසා, ඉච්ඡාදිසමමුති හොති, යුක්තියක යනාදි නාමසමමුති වන්නේයි.

60 කලෙඛර, ශරීරයෙහි; භාවලිඛාදිං ධපෙත්වා, භාවලිඛාතිමි තත කාතසා කලාපාදිය වෙත්කොට හැර, නානතතං, මේ සුත්‍රය මේ පුරුෂශරීරය යන නානතියෙක් නැති (දෙකම එකාකාර වෙයි;) විඤ්ඤානං කමමජං හිත්වා, විඤ්ඤානමීජරූප වෙත්කොට හැර, අයං කායො, මේ ශරීරය; කට්ඨසාදිසො, කාෂ්ඨමයශරීරයක් හා සදායයි.

61 එවං, මෙසේ; මාතුකුචජයං, මව්කුස්ති; පාතුභුතො ව, පහල වූ ද; සො අයං සතෙතො, ඒ මේ සත්‍ය තෙම; සබ්බාතනරකප්පතකසතෙතො විය, සබ්බාතනරකයට පැමිණි නිරිදයතෙකු වෙත්; විහඤ්ඤාති, පෙළෙන්නේයි.

කායචරිතී ගාථා.

15

- 62 ජාතො 'යං මාතුයා මජ්ඣේකා පිට්ඨිකණිකතාහිනං
උදරං මන්තෙ කන්තා කරිසස්මිං නිසිදති.
- 63 නිසාය මාතුයා පිට්ඨිකණිකං මුඛමන්තො
ථපේතා තරුඡ්ඤමහි පතිතො 'ව නිසිදති.
- 64 විතඬො පුත්චමෙත ජාලබ්බසංසො විය
සඬුච්ඡිතභජිපාදෙ සො පචෙධන්තො නිසිදති.
- 65 තං තං කාරණමාගමම සිතුණාදිකමපජියං
පතිතො අග්ගිකුපෙ 'ව භුසං දුක්ඛං නිවප්ඡති.

62 මාතුයා, මවගේ; පිට්ඨිකණිකතාහිනං මජ්ඣේකා, පිටකවූ පෙ
කතිඅතුරෙහි; ජාතො, උපන්නාවූ; අයං, මේ සතු තෙමේ; උදරං
මවගේ උදරපටලය; මන්තෙ කන්තා, සිසු තබාගෙන; කරිසස්මිං,
මවගේ කරිසමන්තෙහි; නිසිදති, හිඳිනෙයි.

63 මාතුයා, මවගේ; පිට්ඨිකණිකං නිසාය, පිටකවූව නිසා;
අත්තන්තො මුඛං, තමාගේ මුහුන; ථපේතා, (මවගේ වසවඇවෙහි)
වතුරුවා තබා ගෙන; තරුඡ්ඤමහි, ගස්සිදුරෙක්හි; පතිතො ඉව,
සිලිහුනු වදුරුපිලිවෙකුමෙන්; නිසිදති, මව්කුස්සිදුරෙහි හිඳිනෙයි

64 ජාලබ්බසංසො විය, දැලබ්බදුනුසසබ්ලිදකුමෙන්; පුත්චමෙත,
(ඇතුළෙහි ලෙහෙයෙන් පිරුණු) දලමු සමින්; විතඬො, වලදනා.
උද්දේ; සඬුච්ඡිතභජිපාදෙ, හැකුළුනුදෙඅත් දෙපාඇත්තේ; පචෙ
ධන්තො, (ශීතයෙන් වෙවුලන වදුරුපිලිවක්නු මෙන් දුක්ඛයෙන්
පීඩිතව තීරන්තරයෙන්) වෙවුලන්නේ; නිසිදති, (දෙහනුව දෙමි
වවතුරුවා දෙවැලමිට දෙදකුලඅස්සේ වතුරුවා නිසිදනය දෙවිලි
ඔවතුරුවා මුහුන දෙදනපිට වතුරුවාගෙන) හිඳිනෙයි.

65 අපජියං, අප්‍රියවූ; සිතුණාදිකං, ශීතොෂ්ණාදි; තං තං කාර
ණං, 'ඒ ඒ අනිෂ්ටහෙතුවට; ආග්මම, පැමිණ; අග්ගිකුපෙ, දිලියෙන
අතුරුවලෙක්හි; පතිතො ඉව, හුනුවක්නුමෙන්; භුසං, අත්තන්තො;
දුක්ඛං, නොයෙක් ප්‍රකාරසොර දුකට; නිවප්ඡති, පැමිණේ. (මව
අතිශීතආහාරාදියක් අනුභවකළකෙණෙහි සිත තරකයෙහි හුනු
වක්නු සෙයින් වෙවුලන්නේය, උෂ්ණයක් අනුභව කළකල හු
ණුඅළු තරකයෙහි හුනුවක්නු සෙයින් තැවෙන්නේය, තිකාදුහු
ඇමුලි අධිකයක් අනුභව කළකල කරයෙන් ඇගමස් පලිකාකලක්
මෙන් පෙළෙන්නේය, මවගේ ඒ ඒ උපක්‍රමයට පැමිණ වධකයක්
අතට පැමිණි වධ්‍යයකුසෙයින් මහත්ශොකයට පැමිණෙන්නේ

16

සන්තය.

- 66 පටිකකුලතරෙ දෙහ සහජාතෙ සදා නරො
නිමුගො ලොතිතෙ ගුථනරකොදකසාදිසෙ
- 67 නිව්වච්චනසමොධෙ අකිකාරෙ මහබ්බසෙ
දුග්ගකිකුතපාකිණෙණ නානා කිම්කුලාලසෙ
- 68 නිසීදනො වීරං තථ යථාජාත වසෙන හි.
පිහිතකම්මුඛො ගොති නිරසාසො මනො විය.
- 69 නරකභගාරමජ්ඣමහි දුක්ඛතො 'පි මහබ්බසං
ගොති සොරතරං දුක්ඛං නරකෙ වතුගුණිකෙ.

නිරන්තරයෙන් අගුථවේකුස කසිණවූ මහදුක් විඳි)

66 පටිකකුලතරෙ, අතිශයින් පිළිකුල්වූ, දෙහසහජාතෙ, (පිළි සිදුපටන් ගෙණ) ගරීරය හා සහ ජාතවූ; ගුථනරකොදකසාදිසෙ, අසුචිතරක ජලයක් හා සාදාගැනූ; ලොතිතෙ, ලෙහෙයෙහි; සදා, ගැමකල්හි; නිමුගො, තිබෙනවූ; නරො, සතු වෙමේ.

67 නිව්වා, නිරන්තරයෙන්; අව්වනාසමොධෙ, අතිශයින්ම ස මොධවූ; අකිකාරෙ, සතතයෙන් අදුරුවූ; මහබ්බසෙ, මහත්හසවූ; දුග්ගකිකුතපාකිණෙණ, දුර්ග්ගයෙන් හා කුතපයෙන් ගැවසිගත්; නානා කිම්කුලාලසෙ, නොයෙක් කෘමිකුලයා විසින් ගැවසිගත් තාවූ;

68 තථ, ඒ මාතෘකුසමයෙහි; යථාජාතවසෙන හි; උපත් ආකාර යෙන්ම; වීරං, බොහෝකල්ක්; නිසීදනො, හිඳිනේ; මනො විය, මලාක්ත්‍ර මෙන්; නිරසාසො, ආශවාස රහිතවූයේ; පිහිතකම්මුඛො ගොති, නිරන්තරයෙන් පිහිතවූ ඇස් හා මුඛඇති වන්නේයි.

69 නරකභගාරමජ්ඣමහි, නරකාභගාර මධ්‍යයෙහි, දුක්ඛතො 'පි, නිරිසතුන් විඳිනා දුඃඛයට ද වඩා; වතුගුණිකෙ නරකෙ, මව්කුස් නරකයෙහි; මහබ්බසං, මහත්හසවූ; සොරතරං දුක්ඛං ගොති; අති සොරවූ දුක් විදුවන්නේයි (පෙකති. පිටකවු ආමාසය පඤ්ඤාය යන මේ සතරින් ගැවසිගෙණ තිබෙනහෙයින් ද නරකසමාන දුක් ඇති හෙයින් ද මාතෘකුසමය වතුගුණිකනරකනමි, නරකයෙහි සත්ත්‍ර සතරඉරියව්වෙන් දුක් අනුභව කෙරෙහි. මාතෘකුසමයනමයෝ මෙතෙක් සොර දුක් එකඉරියව්වෙන් විඳිත් නුඹ නරකදුකට වඩා මව්කුස්ති විඳිනා දුක් අතිසොරයි.)

කායචරිතාපා

17

- 70 අසංකප්පාතිකාරමො, ඝොරමො දුක්ඛතො ඉතො කදාං පරිමුචෙය්‍යමිති ඝොවති පාණී සො.
- 71 මාතුදරෙන සම්බොධො නාමො භු නාහිතො ගතො කසුප්පලකදණො 'ව හොති සච්ඡද්දකො තතො.
- 72 යනුස්ස මාතරා භුතං අනතපානාදිකං තතො සංහරිතා රසො තෙසං චිරං පාලෙති කුච්ඡයං *
- 73 නිසින්නාධොතො වෙස වාතෙන පරිවතතිතො යොනිමග්ගප්පපාතමිති අබො සිසො පතිස්සති.

70 අසංක, ඉවසිය නොහැකි; අප්පතිකාරමො, ප්‍රතිකාර රහිතවූ; ඝොරමො, කකිගවූ; ඉතො දුක්ඛතො, මේදුකින්; අතො, මම; කදා, කවරකලෙක්කි; පරිමුචෙය්‍යං ඉති, මිදෙමිදෙගෝඨි; සො පාණී, ඒ මාතාකුක්කිගතසත වෙම; ඝොවති, වලපි.

71 තසා, ඒ මාතාකුක්කිගත යාගේ; නාහිතො ගතො, නාහියෙන් නික්මුණු; මාතුදරෙන සම්බොධො, මවගේ උදරපටලය හා එකා බඳවූ; උප්පලකදොව, මහනෙල්දඩක් මෙන්; සච්ඡද්දකො, බොහෝ සිසින් සිදුරැඳැහි; නාමො හොති, නාමයයි කියතලද පෙක නි වැලෙක් වන්නේයි.

72 තසා, ඒ කුක්කිගතයාගේ; මාතරා භුතං, මව විසින් අනුභව කරණලද; යං අනතපානාදිකං, යම් අනතපානාදියක් ඇද්ද; තෙසං, ඒ අනතපානාදීන්ගේ; රසො, ඔජාව; තතො, ඒ මාතුදරසම්බධ වූ පෙකනිවැලෙන්; සංහරිතා, වැඟි; තං, ඒ කුක්කිගතයා; චිරං, බොහෝ කලක්; කුච්ඡයං, මාතාකුක්කියෙහිදී; පාලෙති, රකී.

73 එසො, මේ සතුවෙම; වාතෙන, කම්පවාතයෙන්, නිසින්නාධොතො, හුන්තැනින්; පරිවතතිතො, පෙරලිතලද්දේ; යොනිමග්ගප්පපාතමිති, යොනිමාගී නමැති ප්‍රපාතයෙහි; අබො සිසො, ගියයව කොට ගෙණ; පතිස්සති, හෙත්තේයි.

* සබ්බසු පොඤ්ඤාසු අසමාකාරො පසුසුය්‍යං=යනුස්ස මාතරා භුතං අනතපානාදිකං තතිං සංහරිතා රසොතමිති චිරං පාලෙති කුච්ඡයං.

18

සත්ත

- 74 බින්නො වෙ කම්මවෙගෙන විරජ්ඣතා පතිස්සති
පපොති කට්ඨකං දුක්ඛං බුරධාරාදිසමභවං.
- 75 සම්පන්නො කට්ඨකං දුක්ඛං තජේකො මාතුකුච්ඡයං.
දුක්ඛස්ස පතිකාරං වා තානං ලෙනං න පස්සති
- 76 ලොගිතාසුචිමකඛිත්තමග්ගතො ඛති නික්ඛමං.
කුච්ඡකාඡ්ඤාතො භජිපොතකො විය ගච්ඡති.
- 77 මුච්ඡිතාපායදුක්ඛෙති සග්ගලොකගතස්සිදං.
අසංඝානන්තදුක්ඛෙසු අපායෙසු කථා 'වකා,

74 කම්මවෙගෙන බින්නො, කම්මවනවෙගයෙන් මාතෘකුක්ඛ ප්‍රපාතයෙහි ගෙලනලද්දේ; වෙ, ඉදින්, විරජ්ඣතා පතිස්සති, වැරදි කර්ම වැටී හුන්නේ වී නම්; * බුරධාරාදි සමභවං, කරමුවාතින් කපා අදහා අත් පටලාදින් වූ; † කට්ඨකං දුක්ඛං, සොර දුකට; පපොති, පැමිණේ.

75 තජ මාතුකුච්ඡයං, ඒ මාතෘකුක්ඛයෙහි; කට්ඨකං දුක්ඛං, සොර වූ දුකට; එකො, හුදකලාව; සම්පන්නො, පැමිණියේ; දුක්ඛස්ස, එවැනි මගන්දුකට; පතිකාරං වා ප්‍රතිකාරයක් හෝ; තානං, රක්ෂා වක් හෝ; ලෙනං, ප්‍රතිව්ෂන්තසාධානයක් හෝ; න පස්සති, නොදකී.

76 ලොගිත, ලෙහෙයෙන් හා; අසුචි, (මාතෘකුක්ඛයෙහි සමභව) අසුචියෙන් හා; මකඛිත්ත, මැකෙනලද; මග්ගතො, යොති මාගී යෙන්; ඛති නික්ඛමං, පිටතට නික්මෙන්නේ; කුච්ඡකා ඡිඤාතො, කෙසිසිදුරකින් නික්මෙන; භජිපොතකො විය, ගසති පොතක යක්හු මෙන්; ගච්ඡති, නික්මෙන්නෙයි.

77 අපායදුක්ඛෙති, සතරඅපාදකින්; මුච්ඡිතා, (බොහෝකල්කින්) මුක්තව; සග්ගලොකගතස්ස, (කුලෙකම්යෙන්) ආර්ථිලොකයට ගියාගට; ඉදං දුක්ඛං, මේ සිඬවන දුකයි; අසංඝ, නොඉවසිය හැකි; අනන්ත, අනන්තවැනි; දුක්ඛෙසු, දුක් ඇති; අපායෙසු, (හුදක් සොර දුකට අවකාශවූ) සතර අපායෙහි; කථාවකා, කියයුතු කිම?

* වැරදි කර්ම වැටීහුනුයේ විනම් † අතපටල අදහාදින්වූ.

කායචරිතාර්ථා

19

- 78 එවං කලලතො යාව මග්ගතො ගමනං ඛති
අනුභොති ච යං දුක්ඛං තස්ස කා උපමා සීයා.
- 79 කලලාදිසු යානෙසු මරණං උපගව්ඡතො
පරිවෙජ්ඣෙ අනාදිමති නත්ති පරිදිපිතං.
- 80 සග්ගලොකමදිස්ථාව අපායෙ කුච්ඡයං පි ච
චරන්තා පත කප්පමපි භොනති සත්තා 'ති භාසිතං.

78 එවං, මෙසේ; කලලතො යාව, කලලඅවස්ථාවෙහි පවත් ගෙණ යමිනාක්; මග්ගතො, මාගීයෙන්; ඛති ගමනං, පිටතට නික් මිමද; තාව, ඒතාක්; යං දුක්ඛං අනුභොති, යම්දුකක් අනුභව කෙරේද; තස්ස, ඒදුකව, කා උපමා සීයා, කවර උපමාවක් වන්නිද.

79 කලලාදිසු යානෙසු, කලල අර්බුදාදි ඒ ඒ අවස්ථාවෙහි, මරණං උපගව්ඡතො, මරණට පැමිණෙන්නාවූ සත්ත්වයා; අනාදිමති, අනවරාග්‍රයෙහි; පරිවෙජ්ඣෙ, (ජාතීගණන් ගෙයින්) පරිවෙජ්ඣයක්; නත්ති පරිදිපිතං, නැතැයි කියනලදී.

80 සග්ගලොකං අදිස්ථාව, සබ්බලොකය නො දැකම; අපායෙ, කලක් සතරඅපායෙහිද; කුච්ඡයමපි ච, කලක් මාතෘකුක්ඛයෙහි ද; කප්පමපි, කපක්මුලුල්ලෙහිද; චරන්තා, (අපාය මච්ඡුස් දෙතැන්හි චුතිප්‍රතික්ෂිප්තයෙන්) ඇවිදිනා; සත්තා, (සොරදුක්ඛිදිනා අපමණ) සත්ත්වයෝ; භොනති, වෙති යි; භාසිතං, කියනලදී-(කුභ කාක්‍රියාවලයෙන් බොහෝ පාපකම් කොට දුක්ඛයෙහි ගැඹුණු සත්ත්වයා සතර අපායෙහි බොහෝ කලක් පැසී අවකාශලද කම්මයකින් මනුෂ්‍ය, මාතෘකුක්ඛයෙහි ඉපද ඇතුළු මච්ඡුස්හි චුතව නැවත අපායෙහිම බොහෝ කලක් මහන්දුක්ඛිද නැවත මිනිස් මච්ඡුස්හි ඉපද ඇතුළෙහිම චුතව අපායෙහි ඉපද මෙම ක්‍රමයෙන් අපායමච්ඡුස් දෙතැන්හි පැතෙමින් කපකුද දවස් සුගතිය නොදැකම මෙසේ දුක්ඛිදිනේ පිටතට නොපැමිණ ඇතුළෙහිම චුතවෙමින් මච්ඡුස්හි මච්ඡුස්හි ඇවිද මහදුක් වීදි.)

- 81 එකසෙසකමගි කප්පමගි* පුග්ගලස්සධිසංඤ්චයො
සියා පබ්බතස්මො රාසි ඉති වුත්තං මහෙසිනා.
- 82 ඡවානෙකස්සනාදිමගි තිට්ඨය්‍යං ඡඤ්චිතාති චෙ
ජාදෙය්‍යං තිභවං සබ්බං අනන්තායත්ථිත්තං.
- 83 යථා න සුකරං කාතුං පමාණං පාණීනං භවෙ
එකසෙසකත්ථදිඤ්චානං ඡවානං හි යථා මතං.
- 84 රුද්ධො වක්ඛුරොගෙන වස්සන්තස්සුජලං තතො
වක්ඛුතො නාතිවත්තන්ති වතුරො 'පි මහණණවා.

81 එකමගි කප්පමගි, එකම කපෙක්කි; එකස්ස පුග්ගලස්ස,
එකම පුග්ගලයෙකුගේ; අට්ඨසංඤ්චයො, ඇටරාශිය; පබ්බතස්මො
රාසිසියා, වෛපුල්‍යපථිතප්‍රමාණ අභිරාශියෙක් වන්නේයයි; ම
හෙසිනා, බුදුරජානු විසින්; ඉති වුත්තං, මෙසේ වදාරණ ලදී—
(ඇට නැතිජාතියෙහි උපත්කල් හැර මනුෂ්‍යභක්‍යාභාවාදී ජාති
යෙහි උපත්කල්හි දැමූ ඇට හැර වලවගුල ඇට රැස් කරතොත්
වෛපුල්‍යපථිතය හා ඇටනොබෙක් වේයයි කියනලදී.)

82 අනාදිමගි, අනවරාග්‍රකාලයෙහි; එකස්ස, එකම සත්ත්වයෙක්
හුගේ; ඡඤ්චිතාති ඡවාති, දමනලදමිනිහු; චෙ, ඉදින්; තිට්ඨ
ය්‍යං, නොනැසී තිබෙන්නාහු වීම; අනන්තායත්ථිත්තං, අනන්
රකිතවූ දිගපුළුලඇති; සබ්බං හි භවං, සියලුභවත්‍රය; ඡාදෙය්‍යං,
(අතික් පථිතාදියක් අවකාශ නොකොට) වසාගන්නාහුයි.

83 භවෙ, භවත්‍රයෙහි; පාණීනං පමාණං, සතුන්ගේ ප්‍රමාණසං
ඛ්‍යාව; කාතුං, කරන්නාව; යථා න සුකරං, යම්සේ දුෂකරද; එ
කත්ථ, එකදරුවක ප්‍රමාණයෙහි; එකස්ස, එක්සත්කල්හුගේම;
දිඤ්චානං ඡවානං, දවනලද ඡවකලෙඛරයන්ගේ ප්‍රමාණය; යථා
මතං; ඒ මෙසේමයයි දන්නාලදී.

84 වක්ඛුරොගෙන, ඇස් රොගයෙන්; රුද්ධො, අඛණ්ඩානුගේ;
තතො වක්ඛුතො, එම රුද්ධෙනඇසින්; වස්සන්තස්සුජලං, වැහෙන
කඳුළු ජලය; වතුරො පි මහණණවා, සතරමඟා සාගරයෝද;
නාතිවත්තන්ති, ඉක්ම නොපවතින්—(සතරමඟ මුහුදුදියටත් වඩා
කඳුළු බොහෝය යන අතිප්‍රායයි.)

* එකසෙසකෙන කපෙපන—ඉති බුඬ්භාසිතං.

කායවිරතියාථා

21

- 85 දෙසමෙකං 'ච නිස්සාය පතිතං ඡින්නසීයනො
ලොභිතං තාතිවතෙතය්‍ය විවට්ඨො 'පි මහොදධි
- 86 එකාය ඉඤ්ඤා යොනිමග්ගෙ විපතිතං තරං
ජේත්වා රාසිකතං මංසං මභීනො 'පි ඛන්තරං
- 87 සමමසවනං සබ්බි අලඛා සබ්බමං විරං
අනුභූතං භමෙ දුක්ඛං අනන්තං ජාතිකාරණං
- 88 රත්තස්සුපධිරාගෙන ජාති සිජ්ඣති පාණීනො
සබ්බං චට්ටහයං තස්ස සිඬං සිඬාය ජාතියා

85 එකංච දෙසං නිස්සාය, (පරස්සවනපරස්සවනාදී දෙස
යන් අනුරෝධ) එකම වරදක් නිසා; ඡින්නසීයනො, කපනලද
හිසින්; පතිතං ලොභිතං, වැටුණුලෙය; විවට්ඨොපි මහොදධි; වි
වර්තසාගරජලයද; තාතිවතෙතය්‍ය; ඉක්ම නොවන්නේයි-(විව
ර්තසාගරය නම්= වාතලයෙහි පවත්නෙණ සුභතීණිකතලය
අනුච්ඡාය ගෙණ කෙලලක්‍ෂයක් සක්වලිගලාසිවි සාගරජලයයි)

86 එකාය ඉඤ්ඤා, එකම සත්‍රියකගේ; යොනිමග්ගෙ, යොනි
මාගියෙහි; විපතිතං තරං, වැරදවැටි හුන් සත්‍රියා, ජේත්වා, කඩ
කඩ කොට කපා; රාසිකතං මංසං, රුස්කරණලද මංසය; මභීනො
පි, (දෙලක්‍ෂ සතලිස්දහසක් යොදුන්) මහපොළව පසටත්වඩා;
ඛන්තරං, ඉතා බොහෝ වි.

87 සමමසවණං, සමමුත්ථානස්සද; සබ්බි, බුද්ධාදිසත්පුරුෂ
යන් හා; සබ්බමං, එක්වීමක්ද; අලඛා, නොලත් බව හෙතු කොට
ගෙණ; විරං; බොහෝකලක් අනවරාග්‍රකාලයෙහි; භමෙ, සංසාර
යෙහි; ජාතිකාරණං, ජාතිය කාරණකොට ඇති; අනන්තං දුක්ඛං,
අනන්තරහිතවූ දුක්; අනුභූතං, (මෙකී ප්‍රකාරයෙන්) අනුභව කරණ
ලදී.

88 උපධිරාගෙන, උපධිරාගය කරණකොට ගෙණ; රත්තස්ස,
(කෙලයොපධිඅභිසංඝකාරොපධිකාමොපධිසකතොපධිය යන වතු
විධිඋපධියෙහි) ඇලුණු; පාණීනො, සත්‍රියාගව; ජාති සිජ්ඣති,
(නැවත නැවත භවයෙහි) ජාති සිඬ වන්නීය; ජාතියාසිඬාය, ජා
තිය සිඬවූ කල්හි; තස්ස සබ්බං චට්ටහයං, මිභව සියලු සංසාර
හය; සිඬං, සිඬමැයි;-(මෙහි කෙලයොපධි නම් ලොභවෙෂාදිහුයි.
කාමොපධි නම් අසබ්බිසෙවනායයි. අභිසංඝකාරොපධි නම් කුශලා

22

සන්න

89 සංඝරික්ඛා, චිරං කාලං අනන්ත ජාතිසාගරෙ
කො පමජ්ජය්‍ය ධම්මෙසු ලඛා කිවෙන්නිමං බණ්.

90 සසික්ඛා සුචිරං අනෙතා නික්ඛන්තං කුච්ඡතො ඛති
දුක්ඛා නි පරිවාරෙනති ගුථපිඛං ච මක්ඛිකා.

91 එවං සො පාතුභුතො 'ච සතො' යං මාතුකුච්ඡතො
මංසපිඞ්කපෙතො 'ච සුබ්බමාල සරිරකො

කුශල කම්මයයි. සත්‍යකොටයි නම් ඒ කුශලාකුශලකම් සෙවීමෙන් පවසකකකියයි. මොහු සතරදෙන සිසුදුකට පිහිටවන අවිශේෂත් ලපයි නම් වෙන්.)

89 අනන්ත ජාතිසාගරෙ, අනන්තවූ ජාති නැමති මහමුහුදෙ හි; චිරං කාලං, බොහෝ කලක්; සංඝරික්ඛා, (වුනිප්‍රතිසංකීර්ණයෙන්) ඇවිද; කිවෙන්න, දකින්න; ඉමං බණ් ලඛා, මේ නවවන සෂණය ලදිත්; ධම්මෙසු, (දනශීලාදී කුශධම්මයෙහි; කො පමජ්ජය්‍ය, කට රෙක් නම් ප්‍රමාදවන්නේද? නොවන්නේමැයි. (කප් අසංඛයකිනුදු දුළිහවූ බුද්ධාත්පාදය ද සාගරමසනකයෙහි ඇවිදිනාවූ යුගච්ඡ්‍රයට වර්ණනයකින් හෝ වර්ණනයකින් හෝ දියෙන් මත්තට ගිස ඔසවන කාණකච්ඡපයාගේ සිරප්‍රවේශය මෙන් බොහෝකලක් අපායෙහි විදිනා මහදුකින් මුක්තව ලද දුළිහමුහුණකය ද අවික ලෙඤ්ඤ අවල සරණාගමන ප්‍රව්‍රත්තාව ද යන මේ සැපලදිත් දියබුබුලක් සේ සෂණයකින් බිඳෙනසුලූවූ ජීවිතය නොනස්නා තෙක් කට රනම් නුවනැත්තෙක් තමහට පිහිටවූ දනශීලසමථවිදුශිකාදිවූ සුවරිතයෙහි ප්‍රමාද වේද? ගිස ගිණිගත් කල එගිණි නිවන්ට වහා තත්ත කරන්නක්නු මෙන් නොපමා වන්නේය යන අභිප්‍රායයි.)

90 අනෙතා, ඇතුළෙහි; සුචිරං, ඉතා බොහෝ කලක්; සසික්ඛා, හෙව; කුච්ඡතො, මව්කුසින්; නික්ඛන්තං, නික්මුනු සත්‍යය, ගුථපිඛං ච, ගරිරයෙන් බාහ්‍යවූ අසුචිපිඛක් වට කොට ගත්; මක්ඛිකාඉව, මැස්සන් මෙන්; දුක්ඛාති පරිවාරෙනති, කායික මානසික දුක්ඛයෝ පිරිවරන්.

91 එවං, මෙසේ; මාතුකුච්ඡතො, මව්කුසින්; පාතුභුතො, පහළවූ; සො අයං සතො, ඒ මේ සතු තෙම; මංසපිඞ්කපෙතොච, මාංශ පෙසිප්‍රත්‍යක්නු මෙන්; සුබ්බමාල සරිරකො, මොළොක්වූ ගරිර ඇත්තේ.

කායචරිත ගාථා

23

- 92 හත්සමුප්පසනාදීමහි විසමප්පච්චයෙ සති
විජ්ඣයනොත්ථා'ව සජ්ඣෙති බරං දුක්ඛං නි ගච්ඡති.
- 93 දීනො නිව්චපරාධිනො චජ්ඣුතො දයාය සො
අවිධෙය්‍යගපච්චගො සද උත්තානසෙය්‍යකො.
- 94 අසනොන පච්චයෙ බිප්පං සුසාමාන ආරිකො
ඉරියාපථමඤ්ඤං වා අලහං රුචිමත්තනො.
- 95 නිව්චාසුචිසමාකිණේණා නිව්චරොගි සු දුබ්බලො
ඉච්ඡතානිච්ඡතජාය පරිදෙවපරායණො.
- 96 ගච්ඡෙය්‍ය මරණං නො වෙ මහත්තමුපගච්ඡති
ජීවිතුං විජ්ජමානමහි පුඤ්ඤ කමෙම තදුත්තරිං.

92 හත්සමුප්පසනාදීමහි, අතින් පිරිමැදිම් ආදීවු; විසමප්පච්චයෙ සති, විමෙප්පහසයක් විද්‍යමානකාලයෙහි; සජ්ඣෙති, ගෙහුයෙන්; විජ්ඣයනොත්ථා'ව, විදුනාලබන්තක්හු මෙන්; බරං දුක්ඛං නිගච්ඡති, කකිශවු දුකට පැමිණෙන්නේයි,

93 දීනො බැගැවුයේ; නිව්චපරාධිනො; සත්තයෙන් අනුන් අයිති පැවතුම් ඇත්තේ; දයාය, අනුකම්පාවට; චජ්ඣුතො, පිහිටුවු; අවිධෙය්‍යගපච්චගො; තමාවසග නොවන අතපසග ඇත්තාවු; සො, හෙතෙම; සද, හැමකල්හි; උත්තාන සෙය්‍යකො, උඩුකුරුව හෝ තේයි.

94 පච්චයෙ, ස්මරාදිප්පහසයක්; අසනොන; නැති කල්හි; බිප්පං, වහාම; සුසාමාන ශරීරකො, (අවිවෙති දු පුෂ්පයක් සේ) වියලෙන ශරීර ඇත්තේ; අත්තනො රුචිං, තමාවරුච්චු; ඉරියාපථං වා, ජය්‍යාපථයක් හෝ; අඤ්ඤං, සෙසු අනුභවකරණයෙක් හෝ; අලහං, නොලබන්නේ.

95 නිව්චාසුචිසමාකිණේණා, තිනි අසුචියෙන් වැකුනු ශරීරඇත්තේ; 'නිව්චරොගි, සත්තයෙන් ගිලන්වූයේ; සුදුබ්බලො, අතිශයින් දුර්ලබයේ; ඉච්ඡතානිච්ඡතජාය, කැමති නොකැමැතිදෙය පිණිස; පරිදෙවපරායණො, (කියන්නට අසමර්ථ) හැකිම ම පිහිට කොට ඇත්තේ.

96 වෙ, ඉදින්; නො මරණං ගච්ඡෙය්‍ය, මරණයට නොපැමිණියේ වීනම්; තදුත්තරිං, එයින් මත්තෙහි; ජීවිතුං, ජීවත්වන්නට, පුඤ්ඤ කමෙම, කුසලකමයක්; විජ්ජමානමහි, විද්‍යමානකල්හි; මහත්තමුපගච්ඡති, මහත් බවට පැමිණේ.

24

සත්ත

- 97 පුඤ්ඤකම්මෙසු නිව්ඡන්දො භිරොත්තපපච්චජ්ජිතො
කිම්බාකිච්චමජාතනොතො තිරච්ඡානො'ව ජීවති,
98 මන්දො තරුණවච්ඡො 'ච පරිධාවම්මොවිතො
භජ්ඣනාදිකං දුක්ඛං පාපුණාති අසඤ්ඤො.
99 තනො මහනං පනොතො සො විසදිත්ථියමාණවො
ඉට්ඨාදිගොචරො නිව්චම්භිසජ්ජති දුස්සති.
100 රතොතො රාගෙන දොසෙන දුට්ඨො මොහෙන මුච්ඡිතො
තං තං පාපවසං පත්ථො උම්මතොතො විස ජීවති.
101 වරං උම්මත්තවෙසෙන කත්ථො දුච්චරිතං ඛන්තං
සුලාදි උපතීනො සො එලං වින්දති ජාතියා.

97 පුඤ්ඤකම්මෙසු, කුසලකම්මයන්ති, නිව්ඡන්දො, ඡන්දයක් නැත්තේ; භිරොත්තපපච්චජ්ජිතො, කිරිමතප්පෙකින් වර්ජිතවූයේ; කිම්බාකිච්චමජාතනොතො, කතීව්‍යාකතීව්‍ය නොදන්නේ; තිරච්ඡානො'ව ජීවති, තිරිසකකුමෙන් ජීවත් වේ.

98 මන්දො, මූලාවූයේ; තරුණවච්ඡො 'ච', ලදරු වස්සෙකුමෙන්; ඉතොවිතො පරිධාවං, ඔබ්බෙනාබ දිවන්නේ; අසඤ්ඤො, කායසංයමයක් නැත්තේ, භජ්ඣනාදිකං දුක්ඛං, අත්පා බිදීම් ආදී දුක්ඛ; පාපුණාති, පැමිණේ,

99 තනො මහනං පනොතො, එයින් මහත්බවට පැමිණියාවූ; සො, විසදිත්ථියමාණවො, ඒ විසදවූ ඉත්ථියත් ඇති ලදරුතෙමේ; ඉට්ඨාදිගොචරො, ඉප්පානිමෙ අරමුණෙහි; නිව්චං, සත්තයෙන්; අභිසජ්ජති, ඇලෙයි; දුස්සති, ගැටෙයි.

100 රාගෙන, රාගයෙන්; රතොතො, ඇලුන්නේ; දොසෙන, ඵලයෙන්; දුට්ඨො, දුෂිතවූයේ; මොහෙන මුච්ඡිතො, මොහයෙන් මුලාවූයේ; තං තං පාපවසං පත්ථො, රාගාදිවූ ඒ ඒ පාපයන් වසගබවට පැමිණ; උම්මතොතො විස ජීවති, උම්මත්තකයක්හු සෙයින් ජීවත්වේ.

101 උම්මත්තවෙසෙන, (රාගාදිවසග)උම්මත්තවෙසින්; වරං, ඇවිදින්නේ; ඛන්තං දුච්චරිතං කත්ථො, බොහෝ දුච්චරිත කොට; සුලාදි, හුල් ආදියට; උපතීනො, එලවනලද, සො, හෙතෙම; ජාතියා, ජාතිය යේ; එලං, විපාකය; වින්දති, විඳියි.

කායචිරභි භාෂා.

25

- 102 දසාකුසලකම්මානි පුරෙත්වාන බහුතිධි
පතිත්වාපායදුකෙකසු විරං සග්ගං න පසස්සති.
- 103 බුදං පිපාසං ව්‍යාධිව * වධබ්බන්තකාලිනං
එසකාදිමනෙකව ජානො දුක්ඛං ති ගච්ඡති.
- 104 විලාපො දොමනස්සව සොකො දුක්ඛමසග්ගකං
උපායාසො 'ති සබ්බෙන ජානං 'ව අනුවත්තරෙ.
- 105 සද සබ්බන්ත සබ්බෙ'ප දුක්ඛධම්මා ජරාදයො
ජානං 'ව අනුවත්තනන්ති වණ්ණි නොණං 'ව මකඛිකා.
- 106 විශොගං පියවජ්ජති අපට්ඨෙති සමාගමං
ඉච්ඡිතාලාභගෙතුච ජානො දුක්ඛං ති ගච්ඡති.

102 ඉධ, මේ ලොකයෙහිදී; බහුති, බොහෝවූ; දසාකුසල කම්මානි, දසාකුසලකම්මයන්; පුරෙත්වාන, රැස්කොටගෙණ; අපාය දුකෙකසු, සතර අපාය දුක්ඛයන්හි; පතිත්වා, හි; විරං, බොහෝ කලක්; සග්ගං න පසස්සති, සුගතිය නො දකී.

103 ජානො, උපන් සම්පන්නය; බුදං, සාදුකටද; පිපාසං, පිපාසා වට ද; ව්‍යාධිං ව, ව්‍යාධියට ද; වධ, වධයට ද; බ්බන්තකාලිනං, බ්බන්තකාලිනයට ද; එසකාදිමනෙකව, පරිසරසකාදි නොයෙක්; දුක්ඛං, දුකට ද; තිගච්ඡති, පැමිණේ.

104 විලාපො, හැඬීම ද; දොමනස්සං ව, දොමනස් ද; සොකො, (පුත්‍රශොකාදි) ශොක ද; අසග්ගකං දුක්ඛං, නො සිවසියහැකි කා සික දුක් ද; උපායාසොති, බලවත් සිත්තැවීමද යන; එතෙ සබ්බෙ මේ සියලු දුක්ඛයෝ; ජානංව, උපන් සම්පන්නය; අනුවත්තරෙ, අනුව පවතින්.

105 සබ්බන්ත, සෑමතන්තිම; සබ්බෙ පි, සියලුම සංසකාරයන් හා; ජරාදයො, ජරාමරණාදිවූ; දුක්ඛධම්මා, දුකධර්මයෝ; වණ්ණි නොණං, වුණ ඇති නොණක්හු (අත් නොහැර පසුපස්සෙහි යන;) මකඛිකා 'ඉට්ඨ' නිලමාස්සත් මෙන්; සද, සැමකල්හි; ජානං 'ව අනු වත්තනති, උපන් සම්පන්නය අනුව පවතින්.

106 පියවජ්ජති, පියවස්සන් කෙරෙත්; විශොගං, වෙන්වීම ද; අපට්ඨෙති, අප්‍රියයන් හා; සමාගමං, එක්වීම ද; ඉච්ඡිතාලා භ ගෙ තුච, කැමතිදෙය නො ලැබීමෙන් වූ ද; දුක්ඛං, දුකට; ජානො, උපන්නෙන්; තිගච්ඡති, පැමිණේ.

* කථවි—පිපාසාව්‍යාධිව,

98

සත්ත.

- 107 වෙරි ව වෙරිබහුලො * දළිඳුමමහනකො 'පි ව
ජලො නට්ඨිඤ්ඤො නිවො ජාතො භවති පුග්ගලො.
- 108 ආවිතනෙනා බහුං පාපං විරං දුක්ඛස්ස කාරණං
පුත්තදුරාදිසම්පන්නිං මිලනං ව පරිභුජති.
- 109 ජාතිකුමමහමාපජ්ජ ජරාරොගාදුපග්ගං
අපස්සං උජ්ජ මග්ගං සො විරං දුක්ඛා න මුච්චති.
- 110 තණ්හාසුචිසමාකිණේණො අකො අපරිණායකො
බාලො වරති වට්ඨමහි ජච්චකො 'ව වනෙකකො.

107 ජාතො පුග්ගලො, උපත් සත්තයා; වෙරිව, අනුත්තර වෙරි
ද වෙයි; වෙරිබහුලො, තමාට බොහෝ වෙරින් ද ඇතිකෙරෙයි;
දළිඳු, දිළිඳු වෙයි; උමමහනකො, උමමහන වෙයි; ජලො, ජල
වෙයි; නට්ඨිඤ්ඤො, නඟවු වක්ෂුරාදිඉඤ්ඤයන් ඇති වෙයි; නිවො
භවති, නිවවෙයි.

108 විරං, බොහෝකාලයක්; දුක්ඛස්ස කාරණං, කරකාදි දුක්ඛ
හෙතුයි; බහුං පාපං, බොහෝපාපි; ආවිතනෙනා, රැස්කරන්නේ;
පුත්තදුරාදිසම්පන්නිං, පුත්‍රභායඝාදි සම්පන්නිය; මිලනං ඉව, අසුචි
මෙන්; පරිභුජති, අනුභව කෙරේ.

109 සො, ඒ සත්තනෙම; ජරාරොගාදුපග්ගං, ජරාරොගාදි උප
ද්‍රවයෙන් ගැටසිගත්; ජාතිකුමමහමා, ජාතිනැමැති නොමගට ආ
පජ්ජ, පැමිණ; උජ්ජ මග්ගං අපස්සං, නිවිණගාමි සාප්‍රමාණීය නො
දක්නේ; විරං, බොහෝකලක්; දුක්ඛා න මුච්චති, ජාතයාදිදුක්ඛ
යෙන්; නො මිදේ.

110 තණ්හාසුචිසමාකිණේණො, පයෙඝීණතාණොදි අග්‍රචි යෙන්
ගැටසිගත්; අකො, නුවනැස්නැතිගෙයින් අකවු; අපරිණායකො
අභිතයෙන් තභා භිතයෙහි පිහිටුවන කල්‍යාණමිත්‍රයෙකු නැති;
බාලො, බාලතෙම; වනෙ, වෙනෙහි; එකකො, හුදකලාවු; ජච්ච
කොව, ජාතයකියක්හු සෙසින්; † වට්ඨමහි, සංසාරදිවියෙහි;
වරති, බොහෝකලක් (එකලාව) ඇවිදිනෙයි.

* වෙරිබහුලො'තිපි පාඨො.

† කිසියම්පොතක—ජාතයකියක්හු මෙන්.

කායචිරතියාථා.

27

- 111 සතං ධම්මමපස්සනෙනා, විපල්ලාසපුරකඛනො
මිතො, මරීච්ඡුමො, 'ව පරිධාවතිතොවිතො.
- 112 පොසෙකෙනා, තුවජ්ජමතතානං අපස්සං සුඛකාරණං
කලිං කරොති අතතානං යථා සුකරපොසකො.
- 113 මොඝමඤ්ඤමිදං සච්චමිති ගණනං කුද්ධියො
පල්ලලෙ පතිතස්මා 'ව නරො චට්ට'ව සීදති.
- 114 කම්පිතං ලොකධම්මෙහි චම්පිතං ලොභසත්තුතා
සබ්බං චට්ටහසං එවං ජාතං 'ව අනුචතතති.

111 සතං ධම්මමපස්සනෙනා, බුද්ධාදිසත්පුරුෂයන්ගේ චතුරායසී සත්‍යධර්මය නො දක්නේ; විපල්ලාසපුරකඛනො, අනිත්‍යයෙහි නිත්‍යසංඤ්චිදාවාදශම්පය්‍යාසයෙන් * පිරිවරණලද්දේ; මරීච්ඡුමො, මිනිසුන්ගේ ලොජ්ඣ; මිතො ඉව, මාගයක්නුමෙන්; ඉතොවිතො පරිධාවති, (භවයෙන් භවයට චුතිප්‍රතිසංක්ඛිතයෙන්) ඇතැත දිවන්නේයි.

112 සුඛකාරණං අපස්සං, (ලෝකීය ලෝකොත්තර) සුඛයට හෙතුවක් නොදක්නේ; අතතානං, තමා; තුවජං පොසෙකෙනා, මිථ්‍යාච්චයෙන් පොසණය කරන්නේ; සුකරපොසකො යථා, ගම් හුරන් වඩන පුරුෂයෙක් යම්සේ තමාගේ ශරීරය අසුචින් ළඟ කෙරේද එසේම; අතතානං, තමා; කලිං කරොති දුශ්චරිතයෙන් කිලුටු කරන්නේයි.

113 ඉදං සච්චං, මේ මාගන්දෙය සත්‍යයයි; අඤ්ඤං, සෙස්ස; මොඝං, සිත්තයි; ඉති, මෙසේ; කුද්ධියො ගණනං, මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගත් තාවූ; තරො, සතු තෙම; පල්ලලෙ, මඩෙහි; පතිතස්මා, හුනුපහණක් මෙන්; චට්ට'ව සීදති, (නැවත නැවත) සංසාරයෙහිම ගැලේ (මෙහි බලවත්මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගත් සතුතෙම කල්‍යාණිකාශයෙහි සෙසු සතුන් හා එක්ව බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපදිත්ව අභව්‍ය වේ මය පරවත්තුවාටයේ (පිටසක්වල) අපායෙහි පැණේ.

114 ලොකධම්මෙහි, (ලාභාලාභාදි) ලොකධර්මයෙන්; කම්පිතං, කම්පිතාවූ; ලොභසත්තුතා, ලොභතමැති සතුරාවිසින්; චම්පිතං, චම්පිතවූ හෙවත් වඩා කරණලද; ජාතං, ජාතයාවම; එවං, මෙසේ; සබ්බං චට්ටහසං, සියලු සංසාරහය; අනුචතතති, අනුව පවතී.

* නිත්‍යසංඤ්චිදාවාදශම්පය්‍යාසයෙන්,

28

සන්න.

115 යං කිම් දුක්ඛං සමොහාති සබ්බං තං ජාතීපච්චයා
සබ්බසො ජාතියාහාවෙ කුතො? දුක්ඛස්ස සමනවො.

116 සිඨෙකා ජාති කමමන ඉධ ලොකෙ පරජී ව.
බහුනනං පච්චයා හොති දුක්ඛානං ජාතිආදිනං. *

117 යා චක්ඛවතතිනිදසිඤ්ඤාසුඛං ගතමපි
පාපෙති ජාති හතලස්දළිද්දහාවං,
සාධුති තාය පරිමුච්චිතුමෙසිකබ්බං
තිබ්බාණමෙව නහු සීඝමනො බුධෙති.

115 යං කිම් දුක්ඛං, (සසර ඇවිදින සන්තියාව සතර අපායෙහි)
යම් කිසි දුක්ඛයක්; සමොහාති, වේ ද; තං සබ්බං, ඒ සියලුදුක්ඛ, ජාති
පච්චයා, ජාතිය ප්‍රත්‍යයෙන් ම වෙයි; සබ්බසො, සම්ප්‍රකාරයෙන්
ජාතියාහාවෙ, ජාතිය නැතිකළේ; දුක්ඛස්ස සමනවො, දුකියාගේ
වීම; කුතො, කොසින්ද?

116 කමමන, කම්යෙන්; සිඬා, සිඬවූ; එකාජාති, එකම ජාති
නොමේ; ඉධ ලොකෙ, මේලොකයෙහිද; පරජීචි, පරලෙව්හිද;
ජාතිආදිනං, ජාතියාදීන්; බහුනනං දුක්ඛානං, බොහෝ දුකියන්ට
පච්චයා හොති, ප්‍රත්‍යය වේ.

117 යා ජාති, යම් ජාතියක් නොමේ; චක්ඛවතතිනිදසිඤ්ඤා සුඛං
ගතමපි, (හස්තාභරපිමණි චක්ඛරතනාදි සපතරතනයන් හා වරින්
සතිස්සොදුන් පමණතැන් පැතිර සිටින විද්‍යාධරයාගේ නිත්‍ය
පරිවාරඇති දෙදහසක් ඤ්ඤාදීප පරිවාර සතරමඟ, ඵ්ථයට අග්‍රවු
මුලුසක්වළ පතල මහත් ආනුභාවඇති) චක්ඛානීති සැපයටද
(චක්ඛානරණශරීරප්‍රභා යෙන් වරින් දෙලොස්සොදුන් පමණතැන්හි
ආලෝකකරන්ට සමථි අනෙකවිචිත්‍ර උද්‍යානවිමාන කලාවාසනා
චක්ඛාරිවාරජනයන්ද දිව්‍යහොජනසයනාසන නාතනගිතාදිඅපරිමා
ණසමපතතියෙන්සමෘද්ධවු) දෙවෙනුසුඛයට පැමිණිය හුද; හතලස්,
ලස්සාරහිතවූ; දළිද්දහාවං, (ඤ්ඤාවෙන්පිහිටවූ කබලක්ගත් අත්
ඇතිව බැහැවෙසින් අනුන් දෙරසිටිනා) දිලිඳුබවට; පාපෙති, ප
මුණුවන්හිද; අතො, එහෙයින්; බුධෙති, හුවනැත්තාවූ; සාධුති, සත්
පුරුෂයන්විසින්; † සීඝං, වහාම; තාය, ඒජාතියෙන්; පරිමුච්චිතුං,

* ජාතියෙකුකං 'නිපි පාඨො දිස්සති.

† කිසියම්පොතක—සඤ්ජනයන් විසින්,

කායචිරතීතාථා

29

මිදෙන්නට; එසිතබීම, ගවේසනය කටයුතු; තිබ්බාණමේව තනු, නිවන්ම නොවේද? (මේ ජාතීන්තාමෝ හුදෙක් වක්‍රවතීති ත්‍රිදශෙක්‍ඤ්‍ය යන් මතු දරිද්‍රභාවයට පමුණුවන්නේ නොවෙයි දිව්‍යබ්‍රහ්ම මනුෂ්‍යාදීමහෙශාකායනුදු පෙරලා දරිද්‍රභාවයට පමුණුවයි. හුදෙක් දරිද්‍රභාවයට පමුණුවන්නේ මතු නොවෙයි ඒ ඒ දුගීතියෙහි අනුභවකලමනා ඒ ඒ දුකට පමුණුවන්නේය. කෙසේදයත්? යථාමත්‍ර භාවෙන් මහා සහග්‍රිලොකාධිපති ඵකාලොකකරණ මහත්ආනුභාව අතිබ්‍රහ්මානුභාවයට පැමිණියවුන් ද, මහත් දිව්‍යමනිම ඇතිසු යාම සනතුමනාදි දිව්‍යානුභාවයට පැමිණියවුන් ද, අනෙකගො ජන ගතපරික්‍ෂා රාජාධිපති සභාරතනාදි අපරිමාණශ්‍රීතිභව යස තෙජස් ඇති ඝෘත්‍රිකාදිමනුෂ්‍යානුභාවයට පැමිණියවුන් ද, පෙරලා සජ්ජාදිතරකයෙහි ලොභාදකපානාදි අපමණ දුක්විදින තරකානුභාවයට ද, අගල මොලග අසුචි බ්‍රහ්මනු වණ ආදියෙහි නිරතතරයෙන් අසුචිමලාදිහක්‍ෂණයකොටව්වත් වන කාමිආදි නිරිසත් ආනුභාවයට ද, නිරතතරයෙන්ම නැගෙන බ්‍රහ්මානු යෙන් බ්‍රහ්මානුතරගණනකුදු ඇසින් දකිත්ව ද දුලිහඅනනපාන ඇති සත තයෙන් ශොකක්‍ෂුධාපිපාසාදියෙන් පිහිත අරිසංබලිකමංසපිඬක කපකිතිත්තාමතණ්‍යක ප්‍රත්‍යානුභාවයට ද, සෙම බෙලබදු ගඩ ගභිමලාදිහක්‍ෂණය කොට ජීවත්ව මහදුක්විදින ප්‍රත්‍යානුභාවයට ද, තුන් තුන් සක්වලමධ්‍යයෙහි අත්‍යනුකාරඇති ක්‍ෂාරොදකයෙහි වෙඩරුපිඬක් මෙන් මැරියන මහදුක් විදින අසුරානුභාවයට ද, පමුණුවන්නේයි) එසේහෙයින් කියනලදිපුරාතනයන් විසින්.

දුක්ඛං තිරවේජ්‍ජු කසංපතොද
දුඛාතිස්සාතාදිභවං අනෙකං
යං තං කථං තත්ථ භවෙය්‍ය ජාතිං
චිතා තතිං ජාති තතොපි දුක්ඛා.

පෙතෙසු දුක්ඛං පන බුට්ඨිපාසා
වාතාතපාදිපභවං විචිතතං
යයමා න ජාතස්ස ත තත්ථ අත්ථි
තඤ්චාපි දුක්ඛං මුක්ඛි ජාතිමාහ.

෧0

සන්න.

- 118 සබ්බානන්දමුට්ඨානං ජාතිදුක්ඛවසං ගතො
ජාතිපච්චයසම්භූතං ජරාදුක්ඛං නිගච්ඡති.
119 සරීරං දිබ්බකප්පමපි රුකේනා දුවග්ගිනා විය
විරූපං භොති අවචන්තං ජරාපාවකදුසිතං.
120 මරණං භොති ආසන්නං ආගතාය ජරාය හි
සුරියාසන්නභාවො ව අරුණමහි සමාගතෙ

නිබ්බකිකාරෙ ව අසයනසීතෙ
ලොකන්නරෙ යං අසුරෙසු දුක්ඛං
න තං හවෙ තත්ථ නවස්ස ජාති
යතො අයං ජාති තතො 'පි දුක්ඛා.

118 සබ්බානන්දමුට්ඨානං, ජලාබ්ජාදි (ඒ ඒ ජාතියෙහි) සියලු
අනාභිඤ්ච කාරණාවූ; ජාතිදුක්ඛවසං ගතො, ජාතිදුඛ වසගබවට
පැමිණීමේදී; ජාතිපච්චයසම්භූතං, ජාතිය ප්‍රත්‍යයෙන්වූ; ජරාදුක්ඛං,
ජරාදුක්ඛව; නිගච්ඡති, පැමිණේ.

119 දුවග්ගිනා, ලැවිගිනෙහි (දූ විරූපයට ගියා වූ;) රුකේනා
විය, වාක්‍ෂයක් මෙන්; දිබ්බකප්පමපි, දිව්‍යසද්‍යවූද; සරීරං, ශරීර
ය, ජරාපාවකදුසිතං, ජරානමැති ගින්නෙන් දුෂණය † කරණලද්
දේ; අවචන්තං, අභියසිත්ම; විරූපං භොති, විරූපවේ.

120 අරුණමහි සමාගතෙ, අරුණපභවිෂ්ටකල්පි; සුරියාසන්නභා
වො ව, හිරු එකානන්තයෙන් ආසන්නබව වේද (එසේම;) ජරාය

* නිරිසනුත් කෙරෙහි කටුසැමිපි මුගුරුවලින් නාඛනාදියෙන්
වූ අනෙකප්‍රකාරවූ යම් දුකෙක් ඇද්ද ඒ දුක ඒ නිරිසනුත් කෙරෙ
හි ඉපදීම හැර එහි කෙසේ වන්නේද? ඒ මේ කරුණෙහි ජාතිය
දුක්ඛයෙහි සම්මුතයන් වන්නේ වදාලේය. නිරිසන්යොන්ති දුක්ඛ
ජාතිය ඇතිකල්පීම වන බැවින් ජාතිය දුක්ඛය යනුභාවයි.

ප්‍රෙතයන් කෙරෙහි සූත්තිපාඨයෙන් හා අවසුලනින්වූ පුදුම
වූ දුකද යම්ගෙයකින් එහි නුපන්නා හට නැත්තේද එහෙයින්
සම්මුතයන්වන්නේ ජාතිය දුක්ඛයෙහි වදාලේය.

යම්ගෙයකින් බොල්වූ ඇදිරිඇති නොසිටියෙහි ඇති ලො
කානාරභසුරයන් කෙරෙහි යම් දුකෙක් ඇද්ද එහි නුපන්නේ
නම් ඒ දුකද නොවන්නේය. ඒ කාරණයෙහි මේ ජාතිය දුක්ඛ
යෙහි වදාලේය.

† දුෂ්‍යය,

කායචරිතාදී.

31

- 121 පිතයොබ්බනසුසො 'යං ජරායකඛිනියා නරො
 භුසං පිතරසං උච්ඡ්‍රකසවං 'ව ජගුද්දියො.
- 122 එලිතාකිණ්ණසීසො ව බණ්ඩදනො බරසාරො
 බරසල්පසාදුඛිණ්ණො පුතිගකිවලිතතාවො.
- 123 අවසීසංසාවපෙතො 'ව දිස්සමානවසීපජ්රො
 බිණ්ලොතිතමංසො ව කියො ධමනියභිතො
- 124 පට්ටමානො අබලො සද්ද දණ්ඩපරායණො
 පමුබොහගගදෙතො ව මජ්ඣෙ අවිසදිඤ්ඤො.

ආගතායති, ජරාව පහලවූ කල්හි; මරණං ආසන්නං හොති, (එකා නතයෙන්) මරණය ආසන්නවේ.

121 ජරායකඛිනියා, ජරාතමැති යක්‍ෂණීය විසින්; පිත, බොහ ලද; යොබ්බනසුසො, යෙවනරස ඇති; අයං නරො, මේ තනි තෙම; පිතරසං, බොහලදරස ඇති; උච්ඡ්‍රකසවං ඉව, උක්සපයක් මෙන්; භුසං, අත්‍යභිසේන; ජගුද්දියො, පිළිකුල් කවසුත්තේයි.

122 එලිතාකිණ්ණ, එලිතයෙන් ගැවසිගත්; සීසො, හිස්ඇති වන්නේය; බණ්ඩදනො, කඩවසිය දත් ඇති වන්නේය; බරසාරො, කකිගවුකණ්ණසිර ඇතිවන්නේය; බරසල්පසා, බරස්පසිවූ; පුතිගකි, දුගිකවූ; වලි, රැලි ඇති; තවො, සමීද ඇතිවන්නේයි.

123 අවසීසංසාවපෙතො'ව, ආවසැකිලි ප්‍රෙතයෙකුමෙන්; දිස්ස මාන, වෙනවෙනම පෙනෙන සකිඅවයව ඇති; අවසීපජ්රො, ඇව සැකිලිඇත්තේ; බිණ්ලොතිතමංසො ව, පරික්‍ෂිණවූ ලෙහෙ මස් ඇත්තේ; කියො, එහෙයින්ම කෘෂ්ට; ධමනියභිතො, ධමනියෙන් ගැවසිගත් ශරීර ඇත්තේ යි.

124 පට්ටමානො, වෙවුලන්නේ; අබලො, බලනැත්තේ (හෙ වත්) බලරහිතවූයේ; සද්ද, ගැමකල්හිම; දණ්ඩපරායණො, සැරයටි වහල් කොට ඇත්තේ; පමුබ, අහිමුබයට; ඔහගග, නැමුනාවූ; මද හො, ශරීර ඇත්තේ; මජ්ඣෙ, මුලාවූයේ; අවිසදිඤ්ඤො, අවිසදවූ ඉඤ්ඤයන් ඇත්තේ.

82

සත්ත.

- 125 පරිභිණො සතාදීති සමපනොතා මජ්ඣිමනිකං
අවධෙය්‍යඛගපච්චබ්බෙතා සකිච්චෙ අවසංගතො.
- 126 විදුතතභොගො අඤ්ඤාති විජ්ජමානෙ 'ව ජීවිතෙ
පච්ජනනපුඤ්ඤකමමො සො සෙති මමපරායණො.
- 127 සදා විතමලචාරො පුත්තිගකිසරීරකො
කපණො භික්කුලජ්ජ'ව චතතපෙමො ච බඤ්ඤිති.
- 128 අතෙකිච්ඡකච්ඡාධි ව සපපායං රුජිමනනො
අලහනොතා පරාධිනො පංසුපෙතො 'ව ජීවති.

125 සතාදීති, සිති ආදීන්; පරිභිණො, පිරිසුණේ; මෙවුනනිකං, මරු සම්පයට; සමපනොතා, පැමිණියේ; අවධෙය්‍යඛග පච්චබ්බෙතා, තමා වසගතොවන අගපසගඇත්තේ; සකිච්චෙ, (අනනපානභ්‍ය වහරණාදි) තමාගේ කෘත්‍යයෙහි: අවසං ගතො, අවසගබවට පැමිණියේ.

126 ජීවිතෙ විජ්ජමානෙ'ව, ජීවිතය පබ්බිතන් සිටියදීම; අඤ්ඤාති, පඤ්ඤාදි අනුන් විසින්; විදුතතභොගො, පැහැරගත් භොග ඇති; සො, හෙතෙම, පච්ජනනපුඤ්ඤකමමො, සිද්ධිය අකුශලකම් ඇත්තේ; මමපරායණො, හැරුම පිහිටිකොට ඇත්තේ; සෙති, හෝ නේයි (මේ හවයෙහි ඵලදයක කුශලාක්‍ෂ්‍යය වූ හෙයින් ශ්‍රේෂ්ඨයෙකු වනාදී පරික්‍ෂා යෙන් දැන් කරණ කුශලාදියක් නැතිහෙයින්ද ප්‍රච්ජනන වූ කම් ඇත්තේ නම් වේ.)

127 සදා, හැමකල්හි; විත, සම්පූර්ණ; මල, අසුවිශාල, මාරො, දෙර ඇති; පුත්තිගකිසරීරකො, දුර්වලකිරීර ඇති; කපණො, බැහැවූයේ; භික්කුලජ්ජ'ව, ලජ්ජාරහිත වූයේම; බඤ්ඤිති, බන්ධුන් විසින්; චතත පෙමො ව, හැරපියනලද ප්‍රේමඇති වූයේ.

128 අතෙකිච්ඡකච්ඡාධි ව, සුවනොකොටහැකි ව්‍යාධි ඇත්තේ; අනනතො රුජිං, තමාට රුජි වූ; සපපායං, සැපයක්; අලහනොතා, තොලබන්නේ; පරාධිනො, පරායතන වූයේ; පංසුපෙතො ඉච්ඡා, පංසුපිසාවයකු මෙන්; ජීවති, ජීවත්වේ.

කායච්ඡේදනාදි.

33

- 129 දායාය වජ්ඣානුකූලා සො බාලො විය ජලො හව
ජ්වමානො 'පි යං ජිණ්ණො මනො විය නිරන්තො.
- 130 විසාදාපුත්තිකෙලො 'යං හසනො 'පි මහලකො
නට්ඨයොබ්බතසොහොනො ච්ඡින්නො 'පි න සොහති.
- 131 ලොකෙ විරූපපිණ්ඩො 'ව ජබ්ගමො ජිණ්ණපුග්ගලො
දිසාන යං ජගුච්ඡනති සපෙමා අපි බබ්බා.
- 132 කරොනති අපහාසං වා අඤ්ඤං වා දිසමත්තනො
අපනොනති මුඛං අඤ්ඤං හණමානෙ මහලකෙ.
- 133 දට්ඨං තං තස්ස සොතුම්පි චචනං අපි බබ්බා.
පුඤ්ඤම්පි ජගුච්ඡනති තස්ස හන්තන තාදිසං.

129 සො, හෙතෙමේ; දායාය වජ්ඣානුකූලා, කරුණාවට වස්තු වූ
යේ; බාලො වීර, බාලබ්ලිද්දකු මෙන්; ජලො හව, ජබ්වත්තේ
යි; දායං ජිණ්ණො, මේ හෙළුතෙමේ; ජ්වමානොපි, ජ්වත්තේ
නේ ද; මනො විය, මලිභු මෙන්; නිරන්තො, තමාට ද අනුත්
ට ද ප්‍රශංජනරහිතයි.

130 අයං මහලකො, මේ මහලු තෙමේ; විසාදා, මුඛයෙන් පි
ටිකට වැහෙන; පුත්තිකෙලො, කුහුකෙල ඇත්තේ; හසනොපි,
සිතහසන්තේද; න සොහති, නො හොබන්නේ; නට්ඨ, නටු
වාඩු; යොබ්බතසොහො, යෙඉවත යොහා ඇති; සො, හෙතෙම;
ච්ඡින්නො පි, (පුඤ්ඤාභරණදියෙන්;) මඤ්ඤිතවූයේ ද; න සොහති,
නො හොබන්නේයි.

131 යං, යමක්නු; දිසාන, දැක; සපෙමා බබ්බා අපි, සප්‍රම
බඤ්ඤ පවා; ජගුච්ඡනති, පිළිකුල් කෙරෙද්ද; (එසේවූ) ජිණ්ණ
පුග්ගලො, මේ ජිණ්ණ පුගුල්තෙම; ලොකෙ, ලෙව්වි; ජබ්ගමො, ඇ
විදිනා; විරූපපිණ්ඩො එව, විරූප පිඩක් මැයි.

132 මහලකෙ, මහලු පුරුෂයා; හණමානෙ, බණන කල්හි;
අඤ්ඤ, සෙස්සෝ; අපහාසං වා කරොනති, අපහාසණා කෙරෙත්;
අත්තනො මුඛං, තමාගේ මුහුන; අඤ්ඤං වා දිසං අපනොනති,
අතින් දිසාවකට හෝ පහකෙරෙත්.

133 තං, ඔහු; දට්ඨං, දකින්නේ; තස්ස, ඔහුගේ; චචනං, බස;
සොතුම්පි, අසන්නට ද; තස්ස හන්තන, ඔහුගේ අතින්; පුඤ්ඤම්පි,
සාධකාරණද; තාදිසං, එබඳු ආභාරාදිය ද; බබ්බා අපි, බඤ්ඤ
පවා; ජගුච්ඡනති, පිළිකුල් කෙරෙත්.

84

සත්ත.

- 184 අසුචිංච ජගුවන්නති අනුජාපි මහලලකං,
තෙන සමෙතාගසංවාසං නෙව්වන්නති කථම්පි.
- 185 පුබ්බෙ මනාපො හුත්වාහ ජණේණා යොබ්බනකාරණා
පච්ඡා සොචති අත්තානො බිණ්ඨාපේය්‍යකො විය.
- 186 යො කන්තරුපො 'පි පුරෙ බහුතනං,
විරූපදෙහො පුත සො ජරාය
ජගුවන්නබ්බො අප් බක්ඛෙවති
සංවෙගධානං නනුදං බුධානං.
- 187 එවං ජරාය ජණේණා 'පි තරුණොවාපි පුග්ගාලො
ජාතිපච්චයගමනං ව්‍යාධිදුක්ඛං නිගවන්නති.

184 අනුජා අපි, දරුවෝ පවා; මහලලකං, ජිණිපුද්ගලයා; අසුචිංච ජගුවන්නති, අසුචියක් සේ පිළිකුල් කෙරෙත්; කථම්පි, කිසි ප්‍රකාරයෙකිනුදු; තෙන, ඔහු හා සමග; සමෙතාග, එක්ව කාමක් ද; සංවාසං, එක්ව විසීමක් ද; නෙව ඉවන්නති, නොකමැති වෙත්.

185 ජණේණා, මහලු පුරුෂතෙම; පුබ්බෙ, ලදරුකල; යොබ්බ නකාරණා, යෞවනය කාරණ කොටගෙණ; මනාපො හුත්වාහ, බොහෝ දෙනාට සිත්කලු වී; පච්ඡා, පසුව යෞවන සම්භව ගිය කල්හි; බිණ්ඨාපේය්‍යකො විය, සමඟ ගිය මාංශොපකරණ ඇති එකක්නුමෙන්; අත්තානො, කිසි ත්‍රාණයක් නැතිව; සොචති, යොකකෙරෙයි.

186 යො, යමෙක් තෙම; පුරෙ, ලදරුකල්හි; බහුතනං, බොහෝ දෙනාට; කන්තරුපොපි, ප්‍රියරූප ඇත්තේ ද; පුත, නාචක; ජරාය, ජරායෙන්; විරූපදෙහො, විරූපව ගිය ගර්භඇති; සො, තෙතෙම; බක්ඛෙවති අපි, බඳුන් විසිනුදු; ජගුවන්නබ්බො, පිළිකුල් කටයුතු වෙයි. ඉදං, මේ; බුධානං, නුවනැත්තවුන්ට; සංවෙගධානං නනු, සංවෙග උපදවන්ට කාරණයෙන් නොවේ ද?

188 එවං, මෙසේ; ජරාය ජණේණාපි, ජරාවෙන් ජිණිවූ ද, තරුණොවාපි, ලදරුවූද; පුග්ගාලො, පුද්ගලතෙම; ජාතිපච්චය ගමනං, ජාති ප්‍රත්‍යයෙන්වූ; ව්‍යාධිදුක්ඛං, ව්‍යාධිදුක්ඛයට; නිගවන්නති, පැමිණේ.

කායචරිතාචාර

35

138 යද සො ගතිතො හොති ව්‍යාධියකෙකින පුග්ගලො
අසමනො තද සෙති ජිනාපකෙකා විජො විය.

139 මනාපං වණණසංකාතං ධිතිං නිරිමසෙසතො
සරිරෙ සබ්බසම්පත්තිං ව්‍යාධියකෙකා විදුමපති.

140 අදිස්සමානරූපමහි අසුනනෙන සුදුරුණේ
ආගතෙ ව්‍යාධියකමහි මරණේ හොති සංසයො.

141 ඉට්ඨවිශොගගෙහුං ච දෙහං නිස්සාරකාරකො
පරායතකරො දෙහි නත්ති ව්‍යාධියමො රිපු.

142 මණ්ඩනං භසනං චෙව විලාසො කීලනමපි ච
ආගතෙ ව්‍යාධියකමහි සබ්බමනනරධායති.

138 යද, යම්කලෙක්හි; සො පුග්ගලො, ඒ පුද්ගලයෙකු; ව්‍යාධිය කෙකින, ව්‍යාධිනමැති යක්‍ෂයා විසින්; ගතිතො හොති, ගන්නා ලද්දේ මව්ද; තද, එකල්හි; ජිනාපකෙකා විජොවිය, පියාපුත් පක්‍ෂයෙකුගෙන්; අසමනො, අසමනා වූයේ; සෙති, හෝන්වේ.

139 මනාපං, මනවචන්දනාවූ; වණණසංකාතං, වණිතසංකාතයද; ධිතිං, විශ්වයද; නිරි, ලජ්ජාව ද; සරිරෙ, ශරීරයෙහි; සබ්බසම්පත්තිං, අවශ්‍ය සියලු සමෘත්තියද; අගෙසතො, ගෙසෙනාකොට; ව්‍යාධියකෙකා, ව්‍යාධි නමැති යක්‍ෂයෙකු; විදුමපති, පැහැරගනී.

140 අදිස්සමානරූපමහි, ඇසට නොපෙනෙන ධරූප ඇති; අසුනනෙන, යම්කලවස්තුවක් නොඅසන; සුදුරුණේ, අතිශයින් දුරුණුවූ; ව්‍යාධියකමහි, ව්‍යාධි නමැති යක්‍ෂයා; ආගතෙ, ආකල්හි; මරණේ සංසයො හොති, මරණයෙහි සැක උපදවන්නේයි (මිය යෙමි දෙහෝයි සැකඋපදි.)

141 ඉට්ඨවිශොගගෙහුං ච, වණිතසංකාතදිඉභයෙන් විශෝඛව ච ගේතු වූ; දෙහං, ශරීරය; නිස්සාරකාරකො, අසාරකරන්නාවූ; දෙහි, ශරීරඇත්තාවූ; පරායතකරො, පරාප්‍රතිඛිකි කරන්නාවූ; ව්‍යාධියමොරිපු, ව්‍යාධි හා සමාන සතුරෙක්; නත්ති, නැති.

142 මණ්ඩනං, සැරසීමද; භසනං චෙව, සිතාද; විලාසො, ලීලාද; කීලනමපි ච, කෙළිද යන; සබ්බං, මේ සියලු; ව්‍යාධියකමහි, ව්‍යාධිනමැති යක්‍ෂයා; ආගතො, ආකල්හි; අනාතරධායති, අතුරුදහන් වේ.

86

සන් ෮.

143 අසමනෝ සහොගමපි භුජ්ඣං ව්‍යාධිපිළිතො
උට්ඨානාදිසු කිෂ්කප්ප පරාධිනො නිපජ්ජති.

144 සකෙ මුත්තකරිසමහි පලිපතො රුදමමුඛො
දයාප්‍රකානං සත්තානං කළෙපති හදයං භුසං.

145 තස්ස දිස්වාන සමෙහිම ව්‍යාධියක්කමුපාගතං
අවචන්තමනුතාපෙනො සොකග්ගමහිවසිති.

146 දුක්ඛං සතිතුමයකොනොනො පුග්ගලො ව්‍යාධිපිළිතො
සයමෙව 'පි දුලලං හනති ජීවිතමත්තතො.

147 අවචන්තං විතතවිකෙඛපං අපට්ඨතං පරස්ස ව
පාපුණොති තරො ඛිප්පං ව්‍යාධියක්කවසං ගතො.

143 ව්‍යාධිපිළිතො, ව්‍යාධියෙන් පීඩිතපුද්ගලතෙම; සහොගමපි, නමාගේ සොගසද; භුජ්ඣං, අනුභවකරන්ට; අසමනෝ/ අසම නිවූ ගේ; උට්ඨානාදිසු කිෂ්කප්ප, කැහිසිටිමි ආදිකුත්තයෙහි; පරාධි නො, අනුත් අයිති වූගේ; නිපජ්ජති, හෝනෙයි.

144 සකෙ මුත්තකරිසමහි, නමාගේ මුත්තකරිසයෙහි; පලිපතො, වැඩුනේ; රුදමමුඛො, විලාපකප්‍රමුක්ත නු ඇත්තේ; දයාප්‍රකානං සත්තානං, කුළුණු ඇති සත්තයන්ගේ; හදයං, ලය; භුසං, අත්තයා යෙන්; කළෙපති, කළපා කරවයි,

145 සමෙහිම, අභියයිත් සයානකවූ; ව්‍යාධියක්කං, ව්‍යාධියක්කය; උපාගතං, නමා කරා ආවනු; දිස්වාන, දැක්; තස්ස, ඔහුගේ; අවචන්තං, අභියයිත්ම; අනුතාපෙනො, අනුතැවිලිකරන්තාවූ; සො කග්ගං, යොකාග්ගය; අහිවසිති, වසී.

146 ව්‍යාධිපිළිතො පුග්ගලො, ව්‍යාධියෙන් පීඩිතපුද්ගල තෙම; දුක්ඛං, දුක්; සතිතුං, ඉවසන්ට; අසකොනොනො, අසමනිවූ ගේ; දුලලං, දුකින්ලද; අත්තතො ජීවිතං අපි, තමාගේ ජීවිතය; සය මෙව, තෙමෙම; හනති, නසා ගත්තෙයි.

147 ව්‍යාධියක්කවසං ගතො, ව්‍යාධියක්කයා වසගබවට පැමිණි; තරො, සතු තෙම; අවචන්තං, අභියයිත්; විතතවිකෙඛපං, විතත විකෙඛපයටද; පරස්ස, අනුත්ට; අපට්ඨතං, අප්‍රිබවටද; ඛිප්පං, විනාම, පාපුණොති, පැමිණේ.

කායවීරගීතාපා.

87

- 148 නොපෙනනානතං භොගං චිතං න පරිභුජති
කල්‍යාණං න සසෙකාති කාතුමපිච්ඡති ව්‍යාධිතො.
- 149 කාතුං න සසෙකාති නරො පඨංඛං
යෙනාභිභුතො සති ජීවිතෙ 'පි
ව්‍යාධිං තමෙවං කුසලො විදිතො
ආදිත්තසීයො 'ව චරෙය්‍ය ධම්මෙ.
- 150 නිශමානස්ස තස්සෙවං ජරාරොගෙති නිච්චස්සො
ඝොරං මච්චුමුඛං තත්ථි තානං ලෙතං ව සබ්බස්සො.
- 151 මහාවාතසමුද්ධුතො පුක්කකඛංචං 'ව පාවතො
බිප්පං ගතති තරං මච්චු ජරාරොගසහායකො.

148 ව්‍යාධිතො, ව්‍යාධියෙන් පීඩිතවූයේ; අනාගතං භොගං, නොපෙන් භොගයට; නොපෙන, නො පැමිණෙන්නේය; චිතං, රැස්කරණලද භොගය; නපරිභුජති, (තමා රැවිසේ) අනුභව කරන්ට අසමත් වන්නේය; කල්‍යාණං, කුසල්; කාතුමපිච්ඡති, කරන්ට කැමැත්තේද; න සසෙකාති, නොහැකිවේ.

149 යෙනාභිභුතො නරො, යම් ව්‍යාධියකින් මඩනාලද පුරුෂ තෙම; ජීවිතෙ සතිපි, ජීවිතය ඇතිකල්ලිද; පඨංඛං, දනසීලාදි කුසල්; කාතුං, කරන්ට; න සසෙකාති, නොහැකිවේ; තං ව්‍යාධිං, ඒ ව්‍යාධිය; එවං, මෙසේ; කුසලො, නුවනැත්තේ; විදිතො, දන; ආදිත්තසීයාව, සිසිතින් පැවිලෙන පුරුෂයෙකුමෙන්; ධම්මෙ, කුසල්ධර්මයෙහි; චරෙය්‍ය, හැසිරෙන්නේයි.

150 එවං, මෙසේ; ජරාරොගෙති, ජරාව්‍යාධිදෙදෙනා විසින්; නිච්චස්සො, තීරනතරයෙන්; ඝොරං මච්චුමුඛං, ඝොරවූ මරු මුඛ යට; නිශමානස්ස, තෙණයනු ලබන්නාවූ; තස්ස, ඕහම; සබ්බස්සො, සම්ප්‍රකාරයෙන්; තානං, රක්ෂාවක්ද; ලෙතං ව, මුඛ ස්ථානයක් ද; තත්ථි, නැති.

151 මහාවාතසමුද්ධුතො, මහපුලුහින් කමටිතවූ; පාවතො, ගිත් යන්; පුක්කකඛංචං, ගුණකාණ්ඩයක් දවන්නාක් මෙන්; ජරාරොග සහායකො, ජරාව්‍යාධි දෙදෙනා සහාය කොට ඇති; මච්චු, මරු තෙම; තරං, පුරුෂයා; බිප්පං, වහාම; ගතති, නගන්නේයි.

38

සත්ත.

- 152 කරං අත්තති ජාතාට ජරාරොගරිපු උභො
ආකසෙඨිකාන පාතෙනති මරණනලකාසුයං.
- 153 අසංසාරපතතිකාරෙන මච්චුදුකේඛන පිළිගො
තානං ලොකමපසානෙනා නිමුගොගා ගොකසාගරෙ
- 154 ජහිකා සබ්බසම්පතතිං සරීරමපි ව අත්තතො
අකාමං මරණං යාති එකමානො රුදමමුඛො.
- 155 න කාලකියමෙතෙති නවායනොපි පසාති
හතති සිසතරං ආයුං ආගතො මච්චු තං බණ්.
- 156 ගහෙකා ජීවිතං මච්චු ගච්ඡතො පි න දිස්සති
ගතිතං න පුතානෙති රුදනොපි මහජනෙ.

152 අත්තති ජාතාට, ආත්මයෙහිම උපත්; ජරාරොගරිපු උභො, ජරාරොග නමැති සතුරන් දෙන්න; කරං, පුරුෂයා; ආකසෙඨිකාන, ඇදගෙන; මරණනලකාසුයං, මරණනමැතිනිවලෙහි; පාතෙනති, හෙලත්.

153 අසංසාර, නොඉවසිය හැකි; අපපතිකාරෙන, පිළියම්කැති; මච්චුදුකේඛන, මරණදුකින්; පිළිගො, පිළිගවුයේ; තානංලොකම පසානෙනා, තාණයක් ලොකයක් නොදක්නේ; ගොකසාගරෙ, ගොකනද්වැඩිමුහුදෙහි; නිමුගොගා, හැලුණේ.

154 අත්තතො, තමාගේ; සබ්බසම්පතතිං, (දුකින් ඉපදවූ) සියලු සම්පතකිය ද; සරීරමපි ව, (බොහෝකලක් පොණ්ණය කළ) ශරීරය ද; ජහිකා, හැර; එකමානො, වෙවුලන්නේ; රුදමමුඛො, විලාස කඳුලුමුහුදුඇත්තේ; අකාමං, නොකමැතිවූයේ ම; මරණං යාති, මරණයට පැමිණේ.

155 මච්චු, මරණතෙමේ; කාලකියමෙන, කල්කියමයකින් ද; න එති, නොඑන්නේයි; ආගතොපි, (කල්කියමක් තැබුව) එන්නේ ද; න පසාති, හොපෙණෙන්නේද වෙයි; ආගතො, නොපෙති ආගේ ද; තංබණ්, ඒ තමා ආවාටු කණ්ණෙහි ම; සිසතරං, සුභව; ආයුං, ජීවිතය; හතති, තහයි.

156 මච්චු, මරණ තෙමේ; ජීවිතං, ජීවිතය; ගහෙකා, පැහැර ගෙන; ගච්ඡතොපි; යන්නේ ද; න දිස්සති, පැහැන්නේද නොවෙයි; මහජනෙ, මහජනය; රුදනොපි, හැඩුව ද; ගතිතං, පැහැරගත් ජීවිතය; න පුතානෙති, නැවත එම ශරීරයට නොගෙනෙන්නේයි.

කායවීරති ඡායා,

39

157 න සද්ධිභොගා සහෙකානති න මිත්තා නපි ඛනිවා
න කොපි බලවා ලොකෙ චෙට්ඨතො නං චිත්ථවිතුං.

158 නත්ථි තාදිසකො හෙතු යෙන ජාතො න මිසථි
කො තං සහෙකාති වාරෙතුං ජාතියා සහ ආගතං.

159 ධපෙකා කතකල්‍යාණං සොරං මච්චුහයං ඉමං
නත්ථි කොපි හවෙ තස්ස සමජ්ඣො පටිබ්බාදිතුං.

160 නත්ථි සොරතරො නාම අනජ්ඣො මරණා පරො
යෙන යාති අනිවර්ණං සො විශොගං පියවජ්ඣතො.

157 තං, ඒ මරුදතව පැමිණි සතුයා; මච්චුතො, මරුකෙරෙත්;
චිත්ථවිතුං, මුක්ත කොට ගත්ව; සද්ධි, නැගේ ද; භොගා, භො
ගයේ ද; මිත්තා, මිත්‍රයේ ද; අපි, නැවත; ඛනිවා, අවශ්‍යයේ
ද; න සහෙකානති, නොහැකිවෙත්; ලොකෙ, ලෙවිහි; බලවා,
බලවත්වූ; කොපි, (ශක්‍රමුහමාදි) කිසිවෙක් ද; න සහෙකාති
නොම හැකිවේ.

158 යෙන, යම් කාරණයකින්; ජාතො, උපන් සේම නෙම;
න මිසථි, නොමිසේ ද; තාදිසකො හෙතු, එබඳු හෙතෙයක්;
නත්ථි, නැති; ජාතියා සහ ආගතං, ජාතිය සමග ආවාමු; තං, ඒ
මරහු; වාරෙතුං, (අතුරෙහි) වලක්වන්නට; කො, කවරෙක්
සහෙකාති, හැකිවේද?

159 කතකල්‍යාණං ධපෙකා, කරණලද කුසලකමය විනා;
තස්ස, ඔහුගේ; සොරං, සොරවූ; ඉමං මච්චුහයං, මේ මරණහයා;
පටිබ්බාදිතුං, වලක්වන්නට; සමජ්ඣො, සමජීවූ; කොපි, කිසිවෙක්;
හවෙ, හව්ශෙහි; නත්ථි, නැත්තේය.

160 සො, ඒ සම නෙම; යෙන, යම් කාරණය යක් කරණකොට
ගෙණ; අනිවර්ණං, (මරණදූෂාදි) අනිශ්චයව ද; පිය වජ්ඣතො, පිය
සමසංයකාරාදි වස්තුවෙන්; විෂයානං, විෂය්ගබවට ද; යාති, යන්
තේද (එබඳුවූ); මරණාපරො, මරණයටවඩා; සොරතරො, අති
ශයින් සොරවූ; අනජ්ඣො නාම, අනජීයක් නම; නත්ථි, නැති.

40

සත්තං.

- 161 කිවෙන්න පටිලඬං යං එකමෙව ජීවිතං
අනන්තොපද්දවා තස්ස උපසාදොපටිලකා.
- 162 ආතපෙ බිත්තපණ්ණං ච සුසංමානසරීරකො
තුජ්ජනො දුක්ඛසලෙහි විවජ්ජනසංකිංකිනො.
- 163 තතො කම්මකිලෙසෙහි නීයමානො භවනනරං
උපෙති කලලාදිතනං චචිත්තාන තතො පුත.
- 164 ගිලියමානෙ සති ජීවිතමහි
නිරන්තරං මච්චුමභොරගෙන
භාසොනු කො කා නු ච තුට්ඨි භොතෙ
කතතබ්බමසම් නනු පුඤ්ඤමෙව.

ජාතිදුක්ඛදොසො නිට්ඨිතො

161 කිවෙන්න පටිලඬං, දුක්ඛ ලද්දවු; යං එකමෙව ජීවිතං, යම් එකම මනුෂ්‍යජීවිතයක් ඇද්ද; තස්ස, ඒ එකජීවිත යව; උපසාදොපටිලකා, උපසාතවුද උපටිඬකවුද; උපද්දවා, උපද්වයෝ; අනන්තා, අනන්තයෝයි.

162 ආතපෙ, අවිවෙති; බිත්ත, බහාලු; පණ්ණංච, දමුතල්පතක් මෙන්; සුසංමාන, විශ්ලිගණයන, සරීරකො, ශරීරඇත්තේ; දුක්ඛසලෙහි, (කාසික වෛතසික) දක්නමැති හුලින්; තුජ්ජනො, විදුනාලබන්නේ; විවජ්ජන, සිද්ධිය; සංකිංකිනො, අට්ඨි සංකි හා නභාරබකින ඇත්තේ.

163 තතො, ඉක්බිත්තෙන්; කම්මකිලෙසෙහි, පුතඝ්ඤවයව ගෙතුටු කම්කෙලයෙන් විසින්; භවනනරං, පුතඝ්ඤවයව; නීයමානො, ගණයනුලබන්නේ; තතො, ඒභවයෙන්; චචිත්තාන, ගිලිහි; පුත, නැවත; කලලාදිතනං, කලලාදිභාවයව; උපෙති, පැමිණේ.

164 මච්චුමභොරගෙන, මරණනමැති මහපිඬුරාවිසින්; ජීවිතමහි, ජීවිතය; නිරන්තරං, සතතයෙන්; ගිලියමානෙ ධනි, ගිලිමින් සිටි කල්හි; භාසොනු කො, භාසනම් කවරේ ද? භොගෙ, භොගයෙහි; කානු ච තුට්ඨි, කවර නම් සතුටෙක්ද? (එහෙයින්;) අසම්, දුක්ඛ ලද මේජීවිතයෙහි; කතතබ්බං, සතතයෙන් කටයුතු වූයේ; පුඤ්ඤං ච ච තනු, කුසල් ම නොවේ ද? එසේමැයි.

ජාතස්ස යොබ්බනරසං හි ජරාපතොති
රොගො බලං හරති චෙවු අකාමමායං
භොගෙ හරන්ති ච පරෙ තනුමයං කාමං
කම්මං ච භො ඉග කතං අනුගාමිමේතං.

ජාතිදුක්ඛදොසො නිට්ඨිතො.

කායචරිතාථා.

41

- 165 ජාතො ජිණේණා මනො ව්‍යාධි සහෙතායමිති සමමුති
ජායමානාදිභාවෙන රූපකායො පවත්නති.
- 166 සලකකණ්පරිවජිතෙන පච්චයායනනවුත්තිකෙ
කායෙ තිබ්බිරියාභොගෙ ඤානො සහෙතාපලබ්භති.
- 167 අභිගපච්චබ්ගකොට්ඨාසකලාපාකාරතො පන
සංගතො රූපපුජොව වුත්තො කායො'ති එකතො.
- 168 කායොතෙජ්චිසෙසෙන උපාදිතං පවුච්චති
තදුප්භව්‍යකතෙන නිජරූපමි තභ්‍යතං.

165 සතො ජාතො, සතිතෙම උපන; සතො ජිණේණා, ස
තිතෙමදිරුයේය; සතො මනො, සති තෙම මළේය; සතො
ව්‍යාධි ඉති, සතිව්‍යාධිය යන; අයං, මේ තෙම; සමමුති, (පරමාපි
යෙන් විද්‍යමානවූ සකකියන්තිසා පැවැති අවිද්‍යමානප්‍රඥාපරිභවය)
සමමුතිතමිවේ; ජායමානාදිභාවෙන, උපදන ජිණී වන පෙළෙන
බිඳෙන භාවයෙන්; රූපකායො පවත්නති, (සතිජීවිතරතිතවූ පඤ්චා
කාදී) රූපසමුහය පවති;

166 සලකකණ්පරිවජිතෙන, කකිශනාදි තමතමාගේ ලක්‍ෂණ
යෙන් පිරිසිදිනලද (කකිශනාදි යොභාවමාත්‍රය මුත් අතික් කිසි
වක් නැති;) පච්චයායනනවුත්තිකෙ, (උතපාදදි අවසාවෙති තම
තමන්ට තිසි ප්‍රත්‍යයන් අයිතිව පවත්නාවූ) ප්‍රත්‍යයායනන උත්පා
දදි ප්‍රමානනිඥාති; තිබ්බිරියා භොගෙ, ප්‍රත්‍යයන්තිසා වන්ටද ඔවු
තොවුන් සහ ජාතවන්ටද උත්සාහ ආභොගයක් නැති; කායෙ,
පඤ්චාකාදිභාවෙනොපාදරූපසමුහයෙහි; සතො, සතියෙක්නම්; ඤා
නො, කොසින්ද? (කචරප්‍රකාරයකින්;) උපලබ්භති, ලැබේද; තො
ලැබෙන්නේයි.

167 අභගපච්චබ්ගකොට්ඨාසකලාපාකාරතොපන, හත්තපාදදි අ
හප්‍රත්‍යයන්ගේ කෙසෙදිකොට්ඨාස අසවිකාදිකලාපාකාරයෙන් වනා
හි; සංගතො, ඒකාබ්ධව හැසුනු; රූපපුජොව, රූපසමුහයම; එක
තො, (පඤ්චාකාදි එකිනෙකාට නාමයෙන් නොකියා සියලුරූපය)
එක්කොටගෙණ; කායොති වුත්තො, කයයි කියනලදි;

168 එජා, මේ ප්‍රමායෙහි; කායොති, කායයයි; අචිසෙසෙන,
නිසෙසියෙන්; උපාදිතං පවුච්චති, කමිජරූපයයි කියනුලැබේද
(කමිජයනු විපාකකමිජරූප දෙකට සාධාරණවූවද මෙතැන්තිකමි
ජරූපයම ලැබේ;) තදුප්භව්‍යකතෙන, ඒකමිජරූපයට උපහ්‍යම

169 අථවා පන කායොති භූතපුජොව චූච්චති
උපාදරුප්පන්නතතා නොපඨහති තතතතො.

170 අඤ්ඤමඤ්ඤපකාරෙන සලලකකිණ්ණරසෙනති
එකතො සමපවත්තනති වහ්නුධම්මාදිඤ්ඤලා.

වන භාවයෙන්; නිජරූපමපි, විතතජ්ඣාතුජ් ආහාරජරූපද; න
ශක්තං, ඒ කමිජරූපයෙහිදී අනතනීතමි (මෙහි නිජරූපයෝ කමි
ජරූපයට උපක්කම වන කල සාතුජරූපය නැසී නොසිදී අනුපා
ලකව උපක්කමවෙයි විතතජරූපය අභිනාමනාපතිතාමිණාදිව
ශයෙන් වලනය කිරීමෙන් උපක්කමවෙයි මේ නිජරූපක්කමය
න් උපක්කමිත කමිජරූපය බොහෝකලක් පවති ආරමමණසංස
ට්ඨනයට විශ්වොත්පත්තියට යොග්‍ය අභිනුත්තරය කොටස් කලා
පාකාරයෙන් පැවැත්මට නිසි වෙයි කමිජරූපයාවිසින් උපක්කම
තනි ජරූපද බොහෝකලක් පවති අභිනුත්තරයකොටසකලාපා
කාරයෙන් පැවැත්මටද නිසි වේ.)

169 අථවාපන, නොහොත්; කායොති, කයෙහි; භූතපුජොව
චූච්චති, වතුභූතපුජයට කියනු ලැබෙයි; උපාදරුප්පන්නතතා,
(වණිභාවාදි) උපාදරුපයෙන් ප්‍රච්ඡින්නතෙහිත් (මුඛතෙහිත්) ඒ
භූතපුජයා; තතතතො, භාබධ පශ්ඤරණප්‍රඡේණ වික්කායනාකාර
මාත්‍රයෙන්හා; නොපඨහති, (මහාජනයාට) නොවැටගෙන්නෙයි
(මෙහි මහාභූතයෝ උපාදරුපයෙන් මුඛතෙහි උපාදරුපයෝද
මහාභූතයන්ගෙන් මුඛතෙහි භූතොපාදරුපයන් ඔවුන්ගෙන් විසි
න් ප්‍රච්ඡින්නව පවත්නාතෙහිත් ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් ලෝකයාහට රූප
යෝනොවැටගෙන් උපාදරුපයන්ට මහාභූතයෝ පරිච්ඡේද වෙති
මහාභූතයන්ට උපාදරුපයෝ පරිච්ඡේදවෙති භූතොපාදරුපයෝ
අනෙකානු පරිච්ඡේදයෙන් පිරිසුන්ව පවත්නාතෙහිත් ඔවුනො
වුන් විනා නොපැවැත්තෙති. භූතොපාදරුපයන්ගේ ඔවුනොවු
න් විසින් පිරිසිදී අනෙකානුපක්කමව රාසිගතව පැවැත්මෙන්
ලිහනිමිතකකුත්තාකලාපාකාරසිඛ වනතෙහිත් සවභාවමාත්‍රවූ රූප
පුජයෙහි සත්‍රිපුරුෂාදි කල්පනා විසින් කායනම් වෙයි යන අද්ධයි;)

170 වහ්නුධම්මා, පාඨවිධානාදී පරමාධිධම්මයෝ; අනිඤ්ඤලා,
තම තමා විසයෙහි අතිසයින් දුබලවූවාහු (ඔවුන්ගේ නොවුන් ඇ
ගවැදගෙන යන අකියන් විසින්;) අඤ්ඤමඤ්ඤපකාරෙන,

කායචරිතාපා.

43

171 ඤාණගොචරමතෙන න සුබ්බමතෙන න චූතතිතො
දුබ්බලා සංඛතා භොනති තතො ඛිප්පං'ව භිජ්ජරෙ.

172 ගච්ඡන්තො කොචි සතෙනා න ගමණං වා න කසසී
පාතුභාවො'ව ධම්මානං නිරිභාණං තපා තපා.

173 අභිමතො තු එකමි භූතමි පන කිච්චතො
සෙසා තද්දුචතනනි ගමණාදි තතො භවෙ.

මිටුනොවුත් උපකාරවූ; සලලකිණි රසෙන හි, තමතමන්ගේ
සිභාව හා ක්‍රත්‍යයෙන්; එකතො, එක්ව ගෙණ (කලාපකොභාස අ
ගප්‍රත්‍යභාකාරයෙන් පිටුව ගෙණ;) සමපවත්තනනි, පවතිත්.

171 ඤාණගොචරමතෙන, ඤාණයට අරමුණු මාත්‍රවූ; සුබ්බම
තෙන න, සුඤ්චාකාරයෙන්; චූතතිතො, පවත්නාගෙයිත්; සංඛතා,
සංස්කාරධර්මයෝ; දුබ්බලා භොනති, අඛලවෙති; තතො, ඒ අඛලබව
ගෙයිත්; ඛිප්පංව භිජ්ජරෙ, (උත්පාදනතරයෙහිම ජිණීව) ඤාණයෙ
හිම බිඳෙත්.

172 ගච්ඡන්තො, (උත්තප්‍රකාරඤ්චරපමාත්‍රනිසානධම්මප්‍රඤ්ච
යෙහි අභික්‍රමණාදිවශයෙන්) යන්නාවූ; කොචි සතෙනා, (දිව්‍ය
මනුෂ්‍යාදි) කිසිසත්‍යයකුදු; න, නැති; කසසී, කිසි සත්‍යක් හුණේ
හෝ පාච්චිධානාදි කිසි ධර්මඅභික්‍රමණාදිවශයෙන්; ගමණංවා, ගම
ණකුදු; න, නැති; (ගමණනම්) තපාතපා, අභික්‍රමණාදි ඒ ඒ ආකාර
යෙන්; නිරිභාණං ධම්මානං, (පාච්චිධානාදි) නිරුත්සාහධර්මයන්
ගේ; පාතුභාවො එව, පහලවීමමයි;

173 එකමි භූතමි, (අභික්‍රමණාදික්‍රියායෙහි ඒ ඒ කායක්‍රියා
සිතිය පිණිස) එකවිත්තප්භූතයක් හු; කිච්චතො, තමාගේ කෘත්‍ය
වශයෙන්; අභිමතො, ඒ ඒ කායක්‍රියාවට නිසිව අභිකමාත්‍රයක් වූ
කල්පි; සෙසා, සෙසු සහජභූතයෝ; තං, ඒ අභිකමාභාෂුතයක් හුම;
අනුචතනනි, (අභිකයන් විසින් සිඛිවන කායාදික්‍රියාවට නිසිව තු
බු මදක් ප්‍රමාණව) අනුගතවෙති; තතො, එහෙයිත්; ගමණාදි භවෙ,
උත්තප්‍රකාර ඤ්චරපමණාදි ක්‍රියා වන්නේයි—(එසේහෙයිත් ලො
කයෙහි කෘමිවනිශාදි ආකාරයෙන් පවත්නා සියලු කායික ක්‍රියා න
ම් විත්තප් සතරමභාෂුතයන්ගේ ධාරණබන්ධනපරිපාචනසම්පූර්ණ
කෘත්‍යමාත්‍රයමයයි දනුයුතු.

174 භූතපුඤ්ජාච භූතානං වසෙන වැපවනනි
නඤ්චි කොචි පච්චතතෙනො පච්චතතාපතකො නරො.

175 ජායමානාදිරූපානි අබ්බොවජ්ජනවසෙතිධි
එකතෙනන ගහෙකුතන හොති නිව්වාදිකපපනා.

176 ඉරියාපථේ නාඤ්ඤාන දුක්ඛ මෙකමති සමභවං.
නුදිකා චුතතිතො තඤ්ච සුඛසඤ්ඤා පච්චතති.

174 එවං, මෙසේ; භූතානං වසෙන, විතර්කභූතයන්ගේ වශයෙන්; භූතපුඤ්ජාච, වතුභූතපුඤ්ජයම; පච්චතනි, ගමණාදිආකාරයෙන් පවත්නේය; පච්චතතෙනො, ගමණාදික්‍රියාවශයෙන් පවත්නාවූද; පච්චතතාපතකො, ගමණාදිවසයෙන් පවත්වන්නාවූද; කොචි නරො, කිසි සතුයෙක්; තඤ්ච, (ලෙවිති) නැති.

175 අබ්බොවජ්ජනවසෙන, අවිච්ඡේදප්‍රබන්ධවශයෙන්; ජායමානාදිරූපානි, එකාබ්ධව උපදනා බිඳෙන රූපයක්; එකතෙනන, එකතුයෙන් * (විවර නැතිව එකඝනතාවයෙන්;) ගහෙකුතන, (සවිපල්ලාසසංඛාතවිතතයෙන්) ගෙණ; ඉධ, මේ ශරීරයෙහි; නිව්වාදි කපපනා හොති, (උත්පාදානාරයෙහි හෙවත් ඒ ඝණයෙහිම බිඳෙන ස්වභාව හෙයින් නිත්‍යතොවන පස්විධානාදි මේ ධම්මපුඤ්ජයෙහි නිත්‍යය යන සංඥාවිතතදෘෂ්ටිපයඝ්‍රීසංඛාතමිත්‍යාකල්පනා පැවති උත්පාදකගකොට ගෙණ භවයට නිබ්බවන රූපයන්හා ඒකාබ්ධව ඉපද මතුමතුයෙහි අවිච්ඡින්නාව පැවත ගෙණයන සම්භව) නිත්‍යසංඥාමතු වෙයි.

176 එකමති, එකඉරියාපථයෙක්හි; සමභවං, සමභවපු, දුක්ඛං, කාසිකදුක්ඛය; අඤ්ඤාන ඉරියාපථෙන; අනික් ඊශ්‍රීයාපථයකින් (අන්තර්ගවිච්චකට ශරීරය පෙරලීමෙන්;) නුදිකා, දුරුකොට; චුතතිතො, සතරඉරියව් වක්‍රයෙන් ශරීරයාගේ පැවැත්ම හෙතුකොටගෙණ; තඤ්ච; ඒ සෙන † ගිනිගත් රණසුන ග්‍රහණයක් සෙයින් නිරන්තරවජරාව්‍යාධි ආදිත්ථිතිශරීරනමැති නුදුක්ඛපිභෙති; සුඛසඤ්ඤාපච්චතති, සුඛය යන විපයඝ්‍රීසංඥාව පවතී. (මේශරීරයෙන් අවිජ්ජිතජායාටක් සෙයින් සතරඉරියව්වෙන් අවිජ්ජිතව කාසිකදුක්ඛය ශරීරයපෙළඹි කාසිකදුක්ඛයට සතරඉරියව්ව ජනකද වෙයි ප්‍රතිකාරද වේ.)

* පොත්වල—එකතෙනන, එකානතයෙන්.

† සමහර පොත්වල—එසේ හෙයින්

කායචරිතාදා,

45

- 177 කිලෙසාතුරතො චෙව යථාභූතමඡනනා
බාලානං සුභසංකප්පො පුත්තිකායෙ පචිත්තති.
178 තානාසංකප්පරිච්ඡින්නාභූතපච්චගරාසිනො
භොති නාමං සරීරනති ඉත්ථි වා පුරිසොති වා.
179 සනතිවෙසවිසෙසෙන සිත්තකොඨාසරාසිනො
භූතපච්චගවොහාරො කපිසති තථා තථා.
180 කමමොතුමානසාහාරභෙදානා චසෙතිධි
සන්නතිනං චතස්සනනං භොති කොඨාසසමුත්ති.

177 කිලෙසාතුරතො චෙව, කාමක්ලෙශව්‍යාධීන් පිහිතභෙ
සින්ද; යථාභූතමඡනනා, (උක්තප්‍රකාරයෙන් ශරීරයෙහි විරාග
යට භෙදාදි දුක්ඛපුජොපපරිණාමික අසුචිපහගුරාවන්තාදි) තත්තා
කාර නොදැන්ම හෙතුකොට ගෙන; බාලානං (සත්පුරුෂධර්මයෙහි
අකොච්ඡද) අඤ්ඤාත්මයෙන්; පුත්තිකායෙ; (අමෙධසපුජයක් හා සදා
ශුද්ධ අසුචිශරීරයෙහි; සුභසංකප්පො, සුභස යන සංකල්පය; පචිත්ත
ති, පවතී.

178 තානාසංකප්පරිච්ඡින්නා, (ඡන්ද්‍රසංකප්පාදි) නොයෙක් අවස
න්ධීන් පිරිසුන්; අභූතපච්චග රාසිනො, (හස්තපාදාදි) අභූතත්වයෙන්
යට; සරීරනති, ශරීරයෙහි කියාද; ඉත්ථි වා පුරිසොති වා, සත්‍රියෙක
පුරුෂයෙක යන; නාමං භොති, නාමව්‍යවහාර වන්නේයි.

179 සනතිවෙසවිසෙසෙන සිත්, (ගමණාදිකාත්මයට පිහිතව ම
වුනොවුන් කෙරෙහි) පිහිටි ආකාරවිශේෂයෙන් සිටියාවූ; කොඨා
සරාසිනො, (කෙසාදි) කොටස්සරාසියට; තථා තථා, (හස්තාදි) ඒඒ
ආකාරයෙන්; අභූතපච්චගවොහාරො, අභූතත්වයෙන්වහාරය; කපිසති,
කියනුලැබේ.

180 කමමොතුමානසාහාරභෙදානා, කම්මාදිවිත්තාහාර
භෙදවෙන් ඡතවූ; චතස්සනනං සන්නතිනං චසෙන; (කම්පසන්න
තියහා සාතුජසන්නතිය හා විසන්ධිසන්නති හා ආහාරජසන්නතිය
යන සත්‍රියෙන්ගේ වශයෙන්; ඉධ, මේ ප්‍රකාරවෙති; කොඨා
සසමුත්ති භොති, කොටස් යන ව්‍යවහාරය වන්නේයි—(මෙහිසන්න
තියහු අවිච්ඡේදප්‍රබන්ධය යන අර්ථය— කම්මාදි ඒඒ ප්‍රත්‍යයෙන් ඡති
තරුපයන්ගේ අවිච්ඡේදකලාපාකාරයෙන් මවුනොවුන් හා අසමී
ශ්‍රව අවිච්ඡින්නප්‍රබන්ධයෙන් පැවැත්ම සන්නති නම් ඒසන්නතීන්ගේ
සමුත්තය කොටස් නම්.

46

ස න් න.

181 වතනිංසාසුභතො භොනති විචිත්තාලිස ධාතුතො
කොට්ඨාසා සහ වග්ගනා නිබ්භාගා ධාතුභෙදතො.

182 පඨවිංසා විසතීවෙත්ථ * ආපංසා භොනති වාදස
තෙජංසා චතුරො ඡධා වායංසා ධාතුභෙදතො.

181 නිබ්භාගා, (ඔවුනොවුන් කෙරෙහි) ආභොග නැති; ධාතුමත්තකා, (කතීයන්ටද) සවහාවමානුඇති; සහවග්ගනා, එක් ව පවත්නා; කොට්ඨාසා, කොටස්හු; අසුභතො, අසුභගෙයින්; වතනිංසා භොනති, දෙනිසෙක් වෙන්; † ධාතුතො; ධාතුභෙයින්; විචිත්තාලිසා භොනති, දෙසාලිසෙක් වෙන්.

182 එත්ථ, මේ චතුර්විධධාතුව්‍යවස්ථාවෙහි; ධාතුභෙදතො, අධිකධාතූන්ගේ හෙදයෙන්; පඨවිංසා, පඨවිධාතු අධිකකොඨාසයෝ; විසති භොනති, (කෙසා ලොමා නබා දනනා තචො මංසං නහාරා අභි අවසිම්ඤ්ජා වකකං හදයං යකනං කීලොමකං පිහකං පප්ඨාසං අනනා අනනාදුණං උදරියං කරිසං මත්ථලුගං යනමේ) විස්සෙක් වෙති; ආපංසා, ආපොධාතු අධිකකොඨාසයෝ; වාදස(පිත්තං සෙමහං පුබ්බො ලොහිතං සෙදො මෙදො අය්‍යු වසා බෙල්ලා සිංසා නිකා ලසිකා මුත්තං යනමේ) දෙලසෙක් වෙති; තෙජංසා, තෙජො ධාතු අධිකකොට්ඨාසයෝ; වග්ගානා, (යෙනව සත්තපති යෙනව ජරියති යෙනව පරිචයන්ති යෙනව අසිතපිතබාසිතසාසිතං සමමා පරිනාමිං ගවජති යනමේ) සතරදෙනෙක් වෙති (මෙහි සත්තපති යන්නෙන් එකාතිකජයරාදිවශයෙන් සිරුරු තබන තෙජො ධාතු ව කියනලදී ජරියති යන්නෙන් ශරීරය බඩ දනන වලික එලික ඉංද්‍රිය විකල්බවට පමුණුවන තෙජොධාතුව කියනලදී. බාහන් යන්නෙන් පුකාතිඋණ්ණයඉන්ම ශරීරයදවනලවත්තෙජොධාතුවක් යනලදී අසිතාදිපානො යන්නෙන් සකල ශරීරයෙහිදවනනුපැතිර ගෙණ අභරපැසවන ගිනිකියනලදී;) වායංසා, වායොධාතු අධික කොඨාසයෝ; ඡධා, (උච්චාගමවාතය අධොගමවාතය කුච්ඡිසං

* සියලුම පොත්වල—පඨවිංසා විසතීවෙත්ථ යන පාඨයම තිබේ— එයින් අකුරක් වැඩිබව පෙනේ.

† සමහර පොත්වල වෙසි යන ක්‍රියාවද සමහර පොත්වල වෙති යන ක්‍රියාවද පෙනේ මේ දෙකම මෙහි යෙදිය හැකි.

කායචිරනිගාමා.

47

183 නතො කලාපා සබ්බොපා දසකා නවකඝකා
භොනති තෙරස විජාරා යෙති වුච්චනති සත්තති.

84 භුතභුතිකරුපානං සමුග්ගං යථාරහං
අඝකාදිපසභෙදෙන කලාපා ඉති සමමුති.

වාතයකොඝාසයවාතයඅගමනානුසාරිවාතයඅස්සාසපස්සායවාතය *
යනප්‍රභේදයෙන්)සපරිද්දෙකින්වෙන් (මෙහිඋඩංගමවාතනම් රැවිති
ආදීන් පවත්වන උඩට නැගෙණ වාතයයි අධොගමවාත නම් මල
මුත්‍ර පිටත්කරවණ යටට බස්නා වාතයයි කුච්ඡිසයවාත නම් බඩවැ
ලින් පිටත ඇතුළු කුස හැසිරෙණ වාතයයි කොට්ඨාසයවා
ත නම් ඇතුළුඅතුනු නලාදියෙහි පවත්නා වාතයයි අගමනානු
සාරිවාත නම් නහරවැල් සිදුරු අනුසාරයෙන් සියලු අභිග්‍රහාසන
යෙහි පතල ගම්ණාදිය පවත්වනලද වාතයයි ආස්සාස නම් පිට
තට නික්මෙන නාසිකා වාතයයි පස්සාස නම් ඇතුළු වදනා
නාසිකා වාතයයි.)

183 යෙති, යම් කලාපකෙනෙකුත් කරණ කොට ගෙණ;
සත්තති, යට දත්වනලදසතර සත්තතිහු; වුච්චනති, කියනු
ලැබෙද්ද; කපාපා, ඒ කලාපයේ තුමු (අළුවාකාර ඇති අති
භවනාරූපයන්හා නිෂ්චිතනාරූපවශයෙන්;) සංඛෙපා, සංකෂ්
පයෙන්; දසකා නවකඝකා, දසකනවකඅවකයයි කියා; භො
නති, (තුන්පරිද්දෙකින්) වෙති; විජාරා, විස්තරගෙයිත්; තෙරස
භොනති, (පඤ්චසාදවස්තුහාව හෙයින් සන්දසකයන් හා සතු
විකතාහාර අවචන භූත හා විකතප්සාභූතසබ්දනවකදෙකක් හා
ඒවිචනවකය හා) තෙලෙසෙක් වෙන් (මෙහි අවචකම්පකලාපය
න්ගේ වශයෙන් කම්පරූපයනනති පවති. ශුඛාභවකයබ්දනවක
වශයෙන් සාභූතවිකතප් සත්තතිදෙක පවති. ශුඛාභවකයයෙන්
ආහාරප්සත්තතිස පවති සාභූතවිකතප්සත්තතිදෙක ශබ්දෙන්පනති
යට කාරණයක් නැතිකල්හි ශුඛාභවකවශයෙන්ම පවති.

184 භුතභුතිකරුපානං, භූතරූපඋපාදයරූපයන්ගේ; සමුග්
ගං, සමුග්ගයට; යථාරහං, නිසිතිසියේ; අඝකාදිපසභෙදෙන,

* සමහරපොත්වල—උඩගමවාතා අධොගමා වාතා කුච්ඡි
සයා වාතා කොට්ඨසයා වාතා අභිග්‍රමනානුසාරිනො වාතා අස්සා
සො පස්සාසො, යන පාඨයම පෙනේ.

- 185 සලකකිණ්චිසෙසෙන හොති නාමං විසෙසනො
සබ්බං රූපණ්භාවෙන රූපං ඉති පවුච්චති.
- 186 සලකකිණෙන රූපානි ආකාසෙන ච කණ්ණිකා
පරිච්ඡින්නා'ච චතතනති අඤ්ඤමඤ්ඤං අමිසුසනො.
- 187 කතානෙ'දං චිතිඛිනාගං සරීරං පරමච්ඡිනො
සුඛසංඛාරපුඤ්ජොයමිති පසෙසය්‍ය පඪිනො.
- 188 නහෙථි දෙවො න බ්‍රහ්මා න ඉතී පුරිසො'ති වා
ධාතුමත්තාසුභානිව්වා දුක්ඛධම්මා පචතතරෙ

අභිකතචකාදීහෙදයෙන්; කලාපා ඉති සමමුති, කලාපය
යන ව්‍යවහාරයවේ.

185 සලකකිණිවිසෙසෙන, කකිණිකාදි ස්වකීයලක්ෂණනාන
කයෙන්; හොති නාමං විසෙසනො, පස්විධාතුය ආපොධාතුය
යනාදීන් වෙනවෙන නම් වන්නේය; සබ්බං, සියලුරූපම; රූප
ණ්භාවෙන, ගිතොපණාදීන් පිරූපවිපරිනාම විකාරයට පැමිණෙන
ස්වභාවයෙන් සාමාන්‍යනාම හෙයින්; රූපං ඉති පවුච්චති, රූප
යයි කියනුලැබේ.

186 සලකකිණෙන රූපානි, තමතමන්ගේ ලක්ෂණයෙන් පස්
විධානාදිරූපයෝද; ආකාසෙන, පරිච්ඡිද්‍යාකාසයෙන්; * කණ්ණි
කාව; අඤ්ඤාදිකලාපයෝද; පරිච්ඡින්නාව, පිරිසුන්නානුම; අඤ්ඤ
මඤ්ඤා, ඔවුනොවුන්හා; අමිසුසනො, කලාපයෙන් කලාපයෙහි
ලක්ෂණයෙන් ලක්ෂණයෙහි මිශ්‍රවූන් නැතිව (ඔවුනොවුන් හා
අසමමිශ්‍රවශයෙන්ම;) චතතනති, පවසින්;

187 සරීරං, ශරීරය; එවං, මෙසේ; චිතිඛිනාගං කතාන,
සියක් වාරයෙහි පුලුන් පොලා විසුරුවන්නාක් මෙන් විසිරී
කොට; පඪිනො, හුදුනැත්තේ (ඇමුලෙන් ඉලී සුදු වූ ලොහොමල
මෙන් සණ්චිතිඛිනාගයකුණයෙන් දරුවූ ශාස්වතදූෂිමලඇත්තේ);
පරමච්ඡිනො, පරමාච්ඡිනෙයින්; අයං, මේ; සුඛසංඛාරපුඤ්ජො, හුදු
සංසාරපුඤ්ජමාත්‍රයයි; ඉති, මෙසේ; පසෙසය්‍ය, හුදුනිත් මනා
කොට දක්වන්නේ.

188 එසා, මේ තුඛසංසාරමාත්‍රයෙහි; දෙවොන, දෙවියෙකුදු
නැති; බ්‍රහ්මා න, බ්‍රහ්මයෙකුදු නැති; ඉතී න, සත්‍රියෙකුදු
නැති; න පුරිසොති වා, පුරුෂයෙකුදු නැති; ධාතුමත්තා,
ධාතුමාත්‍රයි; අසුභ, සුභරහිතවූ; අනිව්වා, නිත්‍යබවක් නැති;

* කිසියම් පොතක—ආකාෂරනව, පරිච්ඡිද්‍යාකාරයෙන්.

කායචරිති ගාථා.

49

189 කායො න පසාහි සුණාහි ච නෙව කිම්
ජානාහි කිච්චමපි නෙව සයං කරොති
යුතොනා පචතතති මනෙත නථාතථායං
සුතෙනන යනතම්ච දරුමයං පසුතතං.

දුක්ඛධම්මාව, හුදෙක් දුක්චුඛම්මයෝම; * පචතතරො, (හෙතුවලප රාමාසචසයෙන්) පවතීත්.

189 කායො, මේ (උක්ඛප්‍රකාරසාරූප ඇති) රූපකාය; න පසාහි, (රූපදක්කා විඥායට කාරණවත මාත්‍රයක් විනා) තෙමේ රූපයන් නොදකී; න සුණාහි ච, (ඔබද අතන විඥායට කාරණා ච න මාත්‍රයක් විනා) තෙමේ ඔබද නො අසයි; නෙවකිම් ජානාති, (එසේහෙයින්ම ගකිරසසාහචරිය ධර්මයෙහිද) කිසිවක් නොමදනී; (යම්සේ දඬෙන් නෙළු රූපයක් තමා ඇසට කණට ස්‍රාණයට මුඛයට එලවූ රූප ඔබද ගකිරස අරමුණු කිසි ප්‍රකාරයෙකිනුදු නොදනීද කුළුඹලා පහරණකල නො දනීද එසේහෙයින්ම මේ ශරීරයෙහි තමානිසා වැටෙනසින් අනුගතව පවත්නේද අරමුණු නොදක්නා ලක්ෂණයෙන් කාණරූපය හා වෙනසක් නැත්තේ කාණරූපය තමා කරා එලවූ අරමුණු නොදන්නාසේම මේ ශරීරයද අරමුණු නොදනී;) කිච්චමපි, (අභික්‍රමණපටික්‍රමණසම්පන්නප්‍රකාරණආලෝකනවිලෝකනසංඝාතිපාත්‍රවිවරධාරණඋච්චාරපය්‍යාව කම්මආහාරපරිභොගාදි) සියලු කායිකකාතෘයද; සයං නෙව කරොති, (කාණරූපය තමාගේ ශක්තීන් ගමණාදිය නොකොට හෙත් නාසේම මේ ශරීරයද) තමාගේ ශක්තීන් නොකෙරෙයි; යුතොනා පසුතතං, ලුහුකම්හි යුක්තකරණලද; දරුමයං යනතං ඉට දඬෙන්සැලූ යනු රුචික් මෙන්; අයං කායො, මේ ශරීරය තෙමේ, මනෙත, සාවජ්‍යතප්පතතිත්තයා විසින්; යුතොනා, යුක්තවූයේ; තථා තථා, ගමණාදි ඒ ඒ ආකාරයෙන්; පචතතති, පවතී; (යම්සේ ලුහුකම්හි යොදනලද යනුරූපය ලුහුකම්වෙසයෙන් යන බව මුත් තමා යන දිසාවද ගම්ණුද තෙමේ නොදනීද යම්තෙන කටයෙද එමෙන් මේ ශරීරයද තමාගෙන් නැතිව හුදෙක් විතන බලයෙන් යත්තේ තමාන න දිශාවද ගම්ණුද නොදනී. යම් තෙන කදි විතනය නිරුඳ විතම් යම්සේ කායිකක්‍රියාවිෂයෙහි මේසේ නොද

* මිශ්‍ර වශයෙන්.

50

ස න් න.

190 නානත්තතො හි මනසො අතිලස්ස හෙදො
 හෙදාතිලස්ස ගමණොදි ක්‍රියාවිභාගො
 කායස්ස සිජ්ඣති ක්‍රියා ච තථා තථායං
 දෙසනතරමහි ඉතරිතරරූපසිඛි.

191 නානත්තතො මානසභුරවානං
 නානාභිධානානි භවන්ති එවං
 අත්ථානුරූපං ක්‍රියසද්දහෙනු
 තස්මා විධිබ්‍රහ්මාගමනී රමනෙත.

නිද එසේ හෙයින් වාක්පථවිෂයෙහිදු තමාගේ ශබ්දකාරණයද
 ශබ්දයද නොදන්නා හෙරිය සෙසින් තෙමේ තමාගේ ශබ්දකා
 රණයද ශබ්දයද නොදනී හුදෙක් වාග්හෙද සාවර්ණ ජවනවිතන
 ජපයවිසංකට්ඨනජයං විඤ්ඤානාශබ්දයද ශ්‍රොතා ප්‍රසාද භාදයවග්‍ර
 නීශ්‍රිතවිතනානිමාත්‍රයෙන් යථාභිප්‍රායවශයෙන් දන්නී ශරීරවතානි
 තෙමේ තමාගේ ශබ්දකාරණයද ශබ්දයද නොදනී.)

190 මනසො, සාවර්ණ ජවනවිතනයාගේ; නානත්තතො,
 (ඒඒ ක්‍රියාවිතිතවු) නානාභිභෙදවෙන්; අතිලස්ස, විතතජවායො,
 ධාතුහුගේ; හෙදො, නානත්තය වන්නේය; හෙදාතිලස්ස, විතතජවා
 යොධාතුහුගේ නානත්තයෙන්; කායස්ස, ශරීරයාගේ; ගමණොදි ක්‍රියා
 විභාගො, ගමණොදි ක්‍රියානානත්තය; සිජ්ඣති, සිඬවන්නෙයි; අයථ
 ක්‍රියා, ශරීරයාගේ මේ ගමණොදි ක්‍රියා නමුදු පරමාභිභෙයින්; දෙස
 නතරමහි, අන්‍යාන්‍යප්‍රදේශයෙහි; තථා තථා, ගමණොදි ඒ ඒ ආ
 කාරයෙන්; ඉතරිතරරූපසිඛි, ඉතර ඉතර රූපොත්පාදමාත්‍රයෙහි;
 (ගමණොදි ඒ ඒ ක්‍රියාවිෂය කොට උපත් විතතනානත්තයෙන් විතත
 ජධාතුනානත්තය වෙයි වායුනානත්තයෙන් ක්‍රියානානත්තය වෙයි ක්‍රි
 යානානත්තය නම් ඒ ඒ ප්‍රදේශයෙහි උපහුපත් රූපයත් නිෂ්චිතව
 අන්‍යඅන්‍ය කාලයෙහි අන්‍යඅන්‍ය දේශයෙහි අන්‍යඅන්‍ය රූපයත්
 ආගන්තුකව පහලවන මාත්‍රයෙක යන අභිධි කාලානතරදේශා
 නතරයෙහි රූපානතර ප්‍රාදුර්භාවය ගමණොදි නම්.)

191 මානසභුරවානං, විතතජවිධාතුසද්ද යන මොවුන්ගේ;
 නානත්තතො, නානත්තය හෙතු කොට ගෙන; නානාභිධානානි
 භවන්ති, ස්වපරාදි නොයෙක් නම්හු ලෝකයෙහි වෙති (විතතනා
 නත්තයෙන් පඨවිනානත්තය පඨවිනානත්තයෙන් ශබ්දනානත්තය

කායවිරතී ශාථා

51

- 192 මජ්ඣේ භද්දකොසසංඝං අඛප්පසනලොකිතෙ
භුතරූපමුපාදය වඤ්චරූපං පවත්තති.
- 193 නිසායං පන තං වඤ්ඤං සමපවත්තති මානසං.
තං තං වාරික කිම්බනතු සාධයන්තං යථාරහං.
- 194 අතීව ගරුභුතමපි කායයන්තමදං මනො
යච්චිකායං පවත්තෙති දුරුයන්තං යථා තරො.
- 195 යද්ද විඤ්ඤාණසංචාරො එඤ්ච වොච්ඡිජ්ජතෙ තදා,
ඡිත්තකකිතයන්තං 'ව කායො පතති භූමියං.

වේ ශබ්දතානකියෙන් සටපටාදි නාමතානකියෝ වෙති යන අභි
සි;) එවං, මේසේ; අභිභුතරූපං, අභිමතාභිභුතරූප; ක්‍රියාසද්දහෙතු
(ගරීරයෙන් පවත්නා) ක්‍රියාශබ්ද දෙදෙනා හෙතු කොට ගෙන; ත
ඤ්ඤ, ඒ ගරීරයෙහි; අභිච්ඡේදනාගමනී, විච්ඡේදනා කැමති ජනයෝ;
රමනෙත, (සක්‍රීය පුරුෂය මමය මාගේය යනාදි මිථ්‍යාග්‍රහණයෙන්
ගෙන) ඇලෙන්නාහුයි.

192 භද්දකොසසංඝං, භද්දකොසසංගේ; (භද්දකොසසංගොයා
ගේ) මජ්ඣේ, මධ්‍යමයෙහි; (දෙඅභිභුතරූපං නිබ්බන්ධනපමණ අවිකාය
යෙහි පිරි තුබු;) අඛප්පසනලොකිතෙ, කිලිදිල්ලාභිකා පමණ ලෙහෙ
යෙහි; භුතරූපමුපාදය, සතර මහාභුතයන්තිසා; වඤ්චරූපං, හා
දයවයාහුරූපය; පවත්තති, පවතී.

193 තං වඤ්ඤං නිසායං, ඒ හදයවසනුව නිසා; මානසං, සිත;
යථාරහං, ඒ ඒ අරමුණට නිසිසේ; තං තං වාරිකකිම්බං, ඒ ඒ දෙ
ර වැටෙන කාත්‍යය; සාධයන්තං, සාදන්නේ; සමපවත්තති, පව
තී; (හදයවසනු දෙපස්විසි විදර්ශනයන්ට උපනිශ්‍රයප්‍රත්‍යය මැනෝ
එම කියනලදී.)

194 මනො, සිත; අතීවගරුභුතමපි, ඉතාබරදඩු; ඉදං කායය
න්තං, මේ ගරීරයන්ත්‍රය; යථා, යම්සේ; තරො, පුරුෂයෙක්; දුරු
යන්තං, දුරුයන්ත්‍රය; යච්චිකායං, තමා රූපී පරිද්දෙන් ලුහුකම්
කොට පවත්වා ද එහෙයින්ම ඡිත්තප්පාදයාධානුවෙහි කොට තමා
රූපියේ; පවත්තෙති, පවත්වන්නේයි.

195 එඤ්ච, මේ ගරීරයෙහි; විඤ්ඤාණසංචාරො, සිරුරු පවත්
වන විඤ්ඤාණයාගේ ගැසිරීම; යද්ද, යම්කලෙක්හි; වොච්ඡිජ්ජ

52

ස න් න.

- 196 ආපබ්බං නලාපකකං * වාතවිත්ථිතිරිතං
ආයුගුහනං මනාවිට්ඨමවිතිණ්ණමිදං චරෙ,
197 ආයු උසමා ච විඤ්ඤාණං යද්දංකායං ජහනතිමං.
අපච්ඡේදා තද්දසෙති යථා කට්ඨං අවෙතනං.
198 මනායොගුපට්ච්ඡන්තො විකාරො යං සරීරකෙ
තිරොධා පන භිණ්ණමපි පාකට්ටො හොති තං බණේ.
199 ජෙගුච්ඡවිට්ඨවාරො සජ්ඣාකාරනිස්සට්ටො
අවිසාසපුරෙකාරො අවමබ්බලසජ්ජතො.

තෙ, සිද්ධියේද; තද, එකල්දී; ජිහනබ්බකකයනනංච, ලනු බැඳුම් සුන් යනතු රුවක් මෙන්; කායො, ශරීරය; භූමියං, භූමියෙහි; පතති, හෙන්නේයි.

196 ඉදං, මේ ශරීරය; ආපබ්බං,(දිය නොවැඩුනුසුනුරුවක් සේ විසිර යා ආදී) ආපොධාතුවෙන් බඳනා ලද්දේ; අන ලාපකකං, (කුනුබවට බෙලසුල්බවට නොයාදී) තෙජොධාතුවෙන් බඳනා ලද්දේ; වාතවිත්ථිතිරිතං, වාතයෙන් ඔබ තලද්දේ; ආයුගුහනං, ජීවිතෙක්ඛය විසින් රක්ෂිතවූයේ; මනා විට්ඨං, විතතයා විසින් ආවිතව වන ලද්දේ; අවිකිණ්ණං, එසේ හෙයින් විසිර නොයන්නේ; චරෙ, ඇවිදින්නේයි.

197 ඉමං කායං, මේ ශරීරය; ආයු, ජීවිතෙක්ඛය; උසමා ච, ක මජ්ඣිමනිකායාය; විඤ්ඤාණං, සිතය යන මොවුන් තුන් දෙන; යද්දං, යම්කලෙක්හි; ජහනති, හැරපියද්ද; තද, එකල්හි; අපච්ඡේදො, (ආයුආදීන් විසින්) දමන ලද්දේ; යථා කට්ඨං අවෙතනං, අවෙතනික කාණ්ඩයක් මෙන්; පතති, හෙන්නේ යි.

198 මනායොගුපට්ච්ඡන්තො, මනආයුඋසමා යන මොවුන් විසින් සැඟවුනු; අයං විකාරෙ, මේ මතු කියනු ලබන විකාරය; තිණ්ණමපි, ආයුආදී තුන්දෙනාගේ; තිරොධා, තිරොධය ගෙතු කොට ගෙණ; තංබණේ, ඒ ආයුආදී තුන් දෙනා නිරැඬවූ ක්ෂණයෙහිම; සරීරකෙ, ශරීරයෙහි, පාකට්ටො හොති, ප්‍රකට ව පැමිණේ.

199 ජෙගුච්ඡ, පිළිකුල්වූ; විට්ඨ, විවෘතවූ; වාරො, තවදෙ රක් ඇත්තේ; සජ්ඣාකාරනිස්සට්ටො, සජ්ඣාකාරයෙන් පහවූයේ;

* ආපබ්බංනලාපකක, මිති ව හවති.

කායචිරතියාපා.

58

- 200 භොගබ්බුපරිච්චතෙතො පතීතො කම්මබ්බකිනා
එකකො කපණො සෙති ඡබ්බිතබ්බො ලුහං තදා.
- 201 දෙභාරකබ්බසිසංච්ඡිමතෙන පුතීගතං ජනා
ඡබ්බිතනි අනපෙකබ්බා තං භින්නගුච්ඡටං විය.
- 202 පොසිතො 'පි විරං කායො නිරොධා පන වේතසො
සාගතිවිතකමානමම බණෙනන්තරධායති.
- 203 ගුච්ඡිකො 'ව සංකාරකුචාදිසු නිරන්තරො
කායො අපෙතවිඤ්ඤාණො අනපෙකෙති ඡබ්බිතො

අවිසංසපුරෙකාරො, අවිසංසජනයන් විසින් පිරිවරණලද්දේ;
(ජීවිතය නිරුඬවූ තැන් පටන් සියලුජනයෝම අවිසංසයෝ න
මි හුයි) අවමඛනලසජ්ජො, අවමගුලෙන් (සොහොන් මගුලෙන්) ස
දතලද්දේ.

200 භොගබ්බුපරිච්චතෙතො, භොගබ්බුන් විසින් හරණල
ද්දේ; කම්මබ්බකිනා පතීතො, කම්තැමති බකිතයෙන් ගිලිහුනේ;
කපණො, බැගැවූයේ; ලුහං ඡබ්බිතබ්බො, වහාම දම්සයුත්තේ; එ
කකො, හුදකලාවූයේ; තදා, එකල්හි; සෙති, හෝතේයි.

201 දෙභාරකබ්බ, ශරීරය ආරක්ෂකවූ ආයුෆාදීන් විසින්, වි
සංච්ඡිමතෙන, හැර පියනලද මාත්‍රයෙහිම; පුතීගතං, කුතුබවට ගි
ය; තං, ඒ ශරීරය; ජනා, ජනයෝ; භින්නගුච්ඡටං විය, බුන් අසු
විසඟයක් මෙන්; අනපෙකබ්බා, අපෙක්ෂාරහිතවූවාහු; ඡබ්බිතනි,
දමන්නාහුයි.

202 කායො, ශරීරය; විරං, බොහෝකලක්; පොසිතොපි,
පොෂණය කරණලද්දේ (ද); වේතසො, සිත්හුගේ; නිරොධා, නි
රොධය හෙතු කොට ගෙන; සාගතිවිතකං, ගිහිසහිතවූ විතකයට;
ආගමම, පැමිණ; බණෙන, ඇසිල්ලකින්; අන්තරධායති, අතුරු
දහන්වේ.

203 සංකාරකුචාදිසු, කසලගොඩආදියෙහි; නිරන්තරොගුච්ඡ
පිණ්ඩාව, නිරන්තරව අසුචිපිඩක් මෙන්; අපෙතවිඤ්ඤාණො, අ
පගතවිඤ්ඤාණ ඇති; අනපෙකෙති ඡබ්බිතො, නිරපෙක්ෂයක් වි
සින් දමනලද්දවූ; කායො, ශරීරයනම;

54

ස ණ න.

- 204 විහතීභවවයෙනෙව උද්ඤ්ඤමානකතං ගතො
විරූපො භොති සමභිමො විජාතායපි මාතුයා.
- 205 සබ්බෙ නිලතතමායනති වණණා සාමාදයො තතො
පක්කභාවං ගතෙ පච්ඡා දෙහනිස්සිතලොතිතෙ.
- 206 සභෙවසුචිසොතෙති පඤ්ඤානති කිම් තතො
ඡාදෙනති සකලං දෙහං භින්නභතනපුටං විය.
- 207 තථාසුචි පඤ්ඤානති භිද්දිතාන ඉතොචිතො
ජින්නබ්බිතයනෙතොව ඡිජ්ජතෙ සක්ඛිබ්බිතං.
- 208 විකිණණො භවති කායො තත්ත තත්ත විභාගසො
බාදිතො සොනකාදිති දෙහභාවමපි තොදති.

204 විහතීභවවයෙනෙව, දෙතුන්දවසක් ඇවැමෙන්ම; උද්ඤ්ඤමානකතං ගතො, ඉදුමුතබවට පැමිණීමේ; විජාතායපි මාතුයා, විදුමවට පවා; සමභිමො, අතිභයානකවු; විරූපො භොති, අතිශයින්ම විරූපවේ.

205 තතො, ඉක්බිත්තෙන්; සබ්බෙ, සියලු; සාමාදයො වණණා, ශාමාදිවු වණියෝ; නිලතතමායනති, නිල්බවට පැමිණෙති; පච්ඡා, පසුව; දෙහනිස්සිතලොතිතෙ, ශරීරනිශ්චිත රක්තය; පක්කභාවං ගතෙ, පුයා බවට ගියකල්හි;

206 අසුචිසොතෙති සභෙව, (ඇතුළෙන් පිටතට වැගිරෙන්නාවූ) අසුචිබාරාහාසමගම; කිම්, පනුවෝ; පඤ්ඤානති, වැගිරෙත්; තතො, ඉක්බිත්තෙන්, භින්නභතනපුටං විය, බුන් හැල්සාල්බන්මුලක් මෙන්; සකලං දෙහං, සියලු ශරීරය; ඡාදෙනති, පිහින කොට ගනිත්.

207 තථා, එසේම; ඉතොචිතො, භිද්දිතාන, ඔබ්බොබිත් සිල්ව; අසුචිපඤ්ඤානති, අසුචි වැගිරෙත්; ජින්නබ්බිතයනෙතොව, දිරා ගිය බලුම්ඇති යනුරූපයක් මෙන්; සක්ඛිබ්බිතං, (ඇව සක්සෙති) නහර බ්බිත; ඡිජ්ජතෙ, කුනුව වැටෙන්නේයි.

208 සොනකාදිති, බලුආදින් විසින්; බාදිතො, කතලද; කායො, ශරීරය තෙමේ; තත්ත තත්ත, ඒ ඒ භූමිප්‍රදේශයෙහි; විභාගතො, අභිග ප්‍රත්‍යඛන කොට්ඨාස විභාග ගෙසින්; විකිණණො භවති, විසිර යන්නේය; (ඉක්බිත්තෙන්) දෙහභාවමපි, ශරීර සටහන්ද; තොදති, පහ වන්නේයි.

කායචරිතයාටා.

55

- 209 අතිලාභපවුසිති තතො ජිණ්ණතනමාගතෙ
සබ්බෙ අත්තරධායනති නාමමත්තචපි නො හවෙ.
- 210 මණ්ඩනනාසුචිපිණ්ඩංව පොසෙතොවිය පනනං
සරිත්ථපලාලෙතො වසින්නති කට්ඨං චිරං.
- 211 අමිත්තං නුත පොසෙතති කට්ඨං අනුගාමිකං
චාරකං පටිපජ්ජනති යෙ සරිත්ථසං ගතො.
- 212 යං කිම් දුක්ඛං සමෙහාති සබ්බං තං දෙහපච්චයා
අච්ඡාමානෙ දෙහසමිං ඤාතො දුක්ඛස්ස සමුච්චො.
- 213 සුභාදිසංඝෝදො දෙහෙ සලභාව හුතාසනෙ
මොහෙන පටිපජ්ජනො සොචනති සුචිරං කලී.

209 තතො, ඉක්ඛිත්තෙන්; අතිලාභපවුසිති, වාතානපටි
භවියෙන්; ජිණ්ණතනමාගතෙ, ජිණ්ණවට පැමිණි කල්හි; සබ්බෙ
අත්තරධායනති, (අඛිප්පකාරිකාදි) සියල්ලෝම අත්තරධායන බවට
පැමිණෙති; නාමමත්තචපි නො හවෙ, නාමමාත්‍රයෙකුදු නො
වන්නේයි.

210 අසුචිපිණ්ඩං, අසුචිපිඩක්; මණ්ඩනනාව, මණ්ඩනය ක
රන්නවුන් මෙන්ද; පනනං, ආශීර්ව්ඡයක්හු; පොසෙතොවිය;
පොසණය කරන්නවුන් මෙන්ද; සරිත්ථ, (තමන්ටම අනිත්‍ය)ශරීරය;
උපලාලෙතො, තලවන්නාහු; චිරං, බොහෝකලක්; කට්ඨං වසින්නති,
සොහොන් වසින්නාහුයි.

211 යෙ, යම්කෙනෙක්; සරිත්ථසං ගතො, ශරීරවසනයට පැමිණි
යෝද; (තෙ, ඔහු); නුත, එකාත්තයෙන්; අමිත්තං පොසෙතති, ත
මන්ට සතුරෙකු පොසණය කරති; අනුගාමිකං කට්ඨං, තමන් ප
ස්සේනියක සොහොන්; පටිපජ්ජනති; පිළිපදිති; චාරකං පටිපජ්ජ
නති, තමන්ට විනාශයෙකුදු දගනයක් පිළිපදිති හෙවත් පරිහරණ
ය කෙරෙත්.

212 යං කිම් දුක්ඛං සමෙහාති, යම්කිසි දුකක්වේද; තං ස
බ්බං, ජිණ්ණල්ල; දෙහපච්චයා, ශරීරය හෙතෙකොට ගෙනවෙයි; දෙ
හසමිං, ශරීරය; අච්ඡාමානෙ, සම්ප්‍රකාරයෙන් නැති කල්හි; දුක්ඛ
ස්ස සමුච්චො, සංසාරදුක්ඛයාගෙන්විම; ඤාතො, කොයින්ද?

213 හුතාසනෙ, ගින්නෙහි ඇලුම්කළ; සලභා ඉව, පලගා
වියන් මෙන්; දෙහෙ, ශරීරයෙහි; සුභාදිසංඝෝදො, සුභ සුඛාදිසංඝෝදො

56

ස න් න.

214 සත්තසංඝඤ්ඤාමධිඤ්ඤා නිස්සන්ධාසුච්ඡිසංඝායෙ
පලාලයන්තරුපමිති බාලා නට්ඨා මිභා විස.

215 නිබ්බානෙ කායසන්තමිති මිච්ඡාචාරො අවිඤ්ඤානං *
බාලස්ස නනු මජ්ඣස්ස ගුථමිති ගුථකීලනං.

216 අහො සුදුරුණො මොහො යෙන මුල්ලා පුච්ඡන්තා
ඵවරුපෙ සරීරෙ'පි රතං කුබ්බන්ති නිසංඝං.

217 විහංඤ්ඤාමානෙ දිස්වාත'පුඤ්ඤායෙ විවක්ඛණා
පුච්ඡන්තත්තං භිලෙන්නා විලුන්නා රාගබ්බිකා.

අතිව; මොහෙන පටිපජ්ජන්තා, මොහයෙන් පිළිපදනාවූ; කලී
බාලජනයෝ; සුචිරං, බොහෝකලක්; සොචන්ති, ගොත කෙරෙත්.

214 නිස්සන්ධ, නිස්සන්ධවූ; අසුච්ඡිසංඝයෙ, මේ අසුචි රැසෙහි; ස
ත්තසංඝඤ්ඤාමධිඤ්ඤා, සත්ත සන සංඝව පිහිටුවාගෙණ; බාලා, අඥා
නයෝ; පලාලයන්තරුපමිති, පිදුරු යනතුරුපයෙහි (මනුෂ්‍යසංඥ අභි
ති); මිභා විස, බාලමාගයන් මෙන්; නට්ඨා, නටනු.

215 නිබ්බානෙ, භොගනැති; කායසන්තමිති. ශරීරයනනු
යෙහි; අවිඤ්ඤානං, අඥානජනයන්ගේ; මිච්ඡාචාරො, මිත්‍යාචාරය;
මජ්ඣස්ස, මුලාවූ; බාලස්ස, කුමාරයාගේ; ගුථමිති, අසුචියෙහි; ගුථකී
ලනං නනු, අසුචිත්‍රිචාවක් නොවේද?

216 යෙන, යම්භොගයක්හු විසින්; මුල්ලා, මුලාවූ; පුච්ඡන්තා,
පාඨග්ජනයෝ; ඵවරුපෙ සරීරෙපි, මෙබඳු ශරීරයෙහි පවා; නිසංඝ
ලං, ඵලරහිතවූ; රතං කුබ්බන්ති, අලුම් කෙරෙද්ද; (ඵහෙසින්) අහො,
බෙදය; මොහො, මොහය තෙමේ; සුදුරුණො, ඉතා දරුණුයි.

217 විවක්ඛණා, නුවනැත්තෝ; පුඤ්ඤායෙ, අසුචිශරීරයෙහි;
විහංඤ්ඤාමානෙ දිස්වාත, (කෙලශාතුරව නිරපීකව) වෙහෙසෙන්
නාවූ බාලජයන් දැක; පුච්ඡන්තත්තං භිලෙන්නා, පුහුදත්බව පිළි
කුල් කරන්නාවූ; රාගබ්බිකා, රාගබ්බිකයෙන්; විලුන්නා, මිද
නාහුයි.

* කන්ධි 'අවිඤ්ඤානං.

කායචරිති ගාථා

57

- 218 අලඬා සබ්බි සංවාසං සරීරෙ ධාතුමන්නකෙ
යථාභුතමජානනා කරොනති පටිසං රතීං.
- 219 සද්ද ඉන්ද්‍රියමාකාරා සන්ධිතාසුචිසඤ්චයෙ
කෙවලං වණ්ණමතොන චිතතං දුසෙනති දුමමති.
- 220 ඉතො පකඛිතතමෙතස්මිං එතොතා යාවති පුතිකං
ජනා තුළුපං විහඤ්ඤානති දෙහස්මිං උභතො මුඛෙ.
- 221 නවාපකඛිපිභුං සකකා න සකකා රකඛිතුවපි ව
දුප්පමුමමිදං දුකඛං තරාතං සත්තාගතං.
- 222 යථා අග්නිමහි පකඛිතතං හොති සබ්බමපි ඡාරිකං,
තථා දෙහෙපි පකඛිතතං හොති සබ්බං කරිසකං.

218 සබ්බිසංවාසං, සන්පුරුෂයන් හා එක්ව විසීමක්; අලඬා, නොලත්බව හෙතු කොට ගෙන; ධාතුමන්නකෙ සරීරෙ, ධාතුමාත්‍ර වූ ශරීරයෙහි; යථාභුතමජානනා, තත්වය නොදන්නාහු; කරොනති පටිසං රතීං, පටිස හා ඇලුම් කරන්නාහුයි.

219 සද්ද ඉන්ද්‍රියමාකාරා, සමකල්පි සත්‍රිපුරුෂාකාරයෙන් සන්ධිතා, පවත්නාවූ; අසුචිසඤ්චයෙ, මේ අසුචිරාශියෙහි; දුමමති, හු වනනැත්තෝ; කෙවලං, හුදෙක්; වණ්ණමතොන, ඡවිවණ්ණිමාත්‍ර යක් කරණ කොට ගෙන; චිතතං දුසෙනති, තමන්ගේ සිත් කිලුටු කෙරෙත්.

220 එතස්මිං, මේ ශරීරයෙහි; ඉතො පකඛිතතං, මැතින් බහාලුණේ; එතොතා, ඇතිත්; පුතිකං යාති, අසුචිබවටයේ; ජනා, ජනයෝ; උභතො මුඛෙ, දෙදිසාවෙන් මුඛ ඇති; අසමිං දෙහෙ, මේ ශරීරයෙහි; තුළුපං විහඤ්ඤානති, ව්‍යාචීයෙන් ටොගෙසෙත්.

221 අපකඛිපිභුං, මේ ශරීරයෙහි ආහාරාදිය ප්‍රසෘෂ්ටතොකරත්තවද; න සකකා, නො පිලිවත; පකඛිතතං, බහාලු දෙය (අසුචි විය නොදී;) රකඛිතං පිච, රත්තවද; නසකකා, නොපිලිවත; තරාතං, මනුෂ්‍යයන්ට; ඉදං, මේ; සත්තාගතං, නිත්‍යයෙන්ම එලඹී; දුප්පමුඤ්චං දුකඛං, පහ කොට ගත නොහැකි දුකෙකි.

222 යථා, යම්යේ; අග්නිමහි පකඛිතතං, ගින්නෙහි බහා

58

ස ත් න.

223 බිහිබා විස දෙහසා පසොසාබ්බන්තරං ජනො
කරෙයා එකො එකසමි නෙවරාගං කද්දි පි.

224 සචෙ අපගතා හොති ඡවිචම්මසා මහකෙ
විනඬො සෙතචම්මන හොති කායො ජිගුච්ඡියො.

225 විසුං චෙ අභිසංඝාවො චරෙයා නචම්සනො
අභිසංඝාව පෙතොච භුසං භොති භයාවහො.

226 චරෙයසුං බිහි චම්මසා අනො කිම්මණා සචෙ
කිම්කංච පුසානසමි සජ්චො එච ඡබ්බිකො.

ලූ, සබ්බමි, සියල්ලම; ඡාරිකං හොති, අන්තයෙහි එකම හඵවන්
නේද; තථා, එසේම; දෙහෙ, ශරීරයෙහි; පසබ්බන්තං, බහුලාකලද
සබ්බං, සියල්ල; කරිසං හොති, අන්තයෙහි එක අසුචිම වන්නේයි

223 ජනො, ජනතෙම; දෙහසා, ශරීරයාගේ; බිහිබා විස,
පිටත දක්නාමෙන්; අබ්බන්තරං, ඇතුළත; පසොසා, දක්නට
නම්, කද්දිපි, කිසිකලෙකන්; එකසමි, එක්සතක්සුකොරයි; එකො
එකෙක්; රාගං නෙච කරෙයා, ඇල්මනොකරන්නේයි.

224 සචෙ, ඉදින්; චම්මසා, වම්මයාගේ; මහකෙ, මහත
යෙහි; ඡවි, ඡවිතොමේ; අපගතා හොති, (ඉදින් ශරීරයෙන්) පහ
වූවා විනම්; සෙතචම්මන විනඬො, සෙතචම්මයෙන් චලදනා ලද
දූවු; කායො, ශරීරය තෙම; ජිගුච්ඡියො හොති, පිළිකුල් කටයුතු
වන්නේයි.

225 අභිසංඝාවො, ඇටසැකිල්ල; නචම්සනො, සමින් හා
මසින්; චෙ, ඉදින්; විසුං චරෙයා, වෙන්ම හැසිරෙන්නේ විනම්
අභිසංඝාවපෙතොච, ඇටසැකිලි ප්‍රෙනයෙකු මෙන්; භුසං, අන්ත
යෙන්ම; භයාවහො හොති, භය එල්වන්නේයි.

226 අනො, ශරීරාබ්බන්තරයෙහි; කිම්මණා, කාමිසමුහ
යෝ; සචෙ, ඉදින්; චම්මසා බිහි චරෙයසුං, සමින් පිටත ඇවිදිනාහු
වූනම්; පුසානසමි, අමුසොහොනෙහි; කිම්කංච, පණ්ණුනුමිනියක්
මෙන්; සජ්චොච ඡබ්බිකො, ජීවිතය ඇතිවම දැමිය යුතු වන්නේයි.

කායවිරතියාචාරි,

59

- 227 විවිධානපිහිතානෙව නවවාරානි වෙ සිසුං
සබ්බදාසුචිකිණ්ණොයං පසසිතුමපි නවාරහො.
- 228 ගුඨාසුචි නවවාරා ඡ වාරා කිලෙසාසුචි
බ්බිඤ්ඤානතරං සවති හො සාරො අට්ඨපඤ්ඤරෙ.
- 229 අතිජෙගුච්ඡයං හොති එකානමපි අජහතිනං
තථාපි තත්ථ සමමාහා රාගො හොති සරාගිනං.
- 230 සභාවෙන පටිකකුලො විරුපො 'සුචිසඤ්ඤායො
බ්බි සමාරසංයුතො හොති රාගසංසාරණං.
- 231 දිපාදකො'යං චරති ගුඨපිඬො මහාජනං
දුසෙකොහො අසුචිං නිච්චං පඤ්ඤානො තතො තතො.

227 නවවාරානි, නවවාරණේ; විවිධානි, විවිධවූවාහු; වෙ, ඉදින්; අපිහිතානෙව සිසුං; පිහිතනොවූවාහු වී නම්; අයං, මේ (ශරීරය); සබ්බදා, හැමකල්හිම; අසුචි (සං) කිණ්ණො, අසුචියෙන් ගැවසී ගත්තේ; පසසිතුමපි නවාරහො, ඇසින් දක්නටද නිසිනොවන්නේයි.

228 නවවාරා, නවදෙරිත්; ගුඨාසුචි, ගුඨාසී කියනලද අසුචි; බ්බි සවති, ඇතුළෙන් පිටතට වැහෙන්නේය; ඡ වාරා, සදෙරිත්; කිලෙසාසුචි, කෙලෙස්අසුචි; අභ්‍යන්තරං (සවති), පිටතින් (ඇතුළට වැහෙන්නේය); අට්ඨපඤ්ඤරෙ, ඇටසැකිල්ලෙහි; කො සාරො, කවර සාරයෙක්ද?

229 එකානමපි, එකදවසකුදු; අජහතිනං, පිරිසිදුනොකරණ ලද්දේ; අතිජෙගුච්ඡයං හොති, ඉතාපිළිකුල් කටයුතුවෙයි; තථාපි, එසේවූවද; සමමාහා, මොහස හෙතුකොට ගෙන; සරාගිනං, රාග සහිතසංඝයන්ට; තත්ථ, ඒ ශරීරයෙහි; රාගො හොති, ඇලුවන්නේයි.

230 සභාවෙන, ප්‍රකාශීන්; පටිකකුලො, පිළිකුල්වූ; විරුපො, විරූපවූ; අසුචිසවයො, මේ අසුචිරාගිය; බ්බිසමාරසංයුතො, (වසොදකාදි) බාහ්‍යසමාරයෙන් යුක්තවූයේ; රාගසංසාරණං, සෙනසට; කාරණං හොති, හෙතුවන්නේයි.

231 අයං ගුඨපිඬො, මේ ශරීර නැමැති අසුචි පිට; දිපාදකො, දෙපයක් ඇත්තේ; නිච්චං, නිරන්තරයෙන්; තතො තතො, ඒ ඒ වාරයෙන්; අසුචිං පඤ්ඤානො, අසුචි වහනය කරන්නේ; මහා

60

සිත් න

232 තනුවත්ථිපට්ඨකතො, ගුරුරාසිමිදං ජනො
හද්දිරාගමකතිතං පුතිමංසං 'ව සෙවති.

233 ධාතුං දෙහෙ න සකෙකානති මිලහසිමිං හි සභාවතො
දිස්වා වණ්ණවණං නිවට්ඨගනං බාලවායසා.

234 සිගාලසොනකාදීනං දෙහෙ නියතගොවරෙ
කො කරෙය්‍ය බ්‍රිධො ජදං මඛනං වා මමාසිතං.

235 ජවකකඤ්ජනලෙපො 'ව මඛනං හි සරාගිතං
සවජ්ඣෙදො පුතිවමමසිමිං සතං සංවෙගකාරණං.

236 කතං තං පුතීකායමති යං සරාගෙහි මඛනං
කිලෙසුචමතකට්ඨසනති ගරහනති විපසිනො.

ජනං, මහාජනයා; දුසෙතො, දුෂණය කෙරෙමින්; වරහි, ඇවි
දිනෙයි.

232 තනුවත්ථිපට්ඨකතො, (සකලගරිරයෙන් හකුළවා එක්
කළ කල්හි බෙබරඇවක් පමණ) තුනුසිවියෙන් මුවාවූ; ඉදං ගුරු
සිං, මේ අසුපිරාගිය; ජනො, අකි ජන තෙම; හද්දිරාග මකතිතං,
කසාපාභාවැකුනු; පුතිමංසං, කුනුමස්මෙන්; සෙවති, සෙවුනෙයි.

233 මිලහසිමිං, අසුපිටු; දෙහෙ, ගරිරයෙහි; නිවට්ඨගනං, නි
ත්‍යද්‍රව්‍යවූ; වණ්ණවණං, ජව්වණි නැමැති වුණය; බාලවායසා,
බාලජන නැමැති කවුඩෝ; දිස්වා, දැක; සභාවතො, ප්‍රකානින්; ධා
තුං, සිටිත්ව; න සකෙකානති, අසමථීවෙන්.

234 සිගාලසොනකාදීනං, ශාගාලසුතබාදීන්ව; නියතගොව
රෙ, (කලලකාලයෙහි පවත්නෙණ) නියතගොවරවූ; දෙහෙ, මේ ග
රිරයෙහි; කො බ්‍රිධො, කවර නම්නුවනැත්තෙක්; ජදං වා, සෙන්න
යක් හෝ; මඛනං වා, මඛනයක් හෝ; මමාසිතංවා, මාගේයයි මම
නියක් හෝ; කරෙය්‍ය, කරන්නේද; නොකරන්නේමැයි.

235 ජවකකඤ්ජනලෙපො, මිනීඇසෙක්හි අදුන් ආලෙප
කිරීමක් බිඳුටු; සවජ්ඣෙදො පුතිවමමසිමිං, ජිද්‍රසනිතවූ මේ පුතිවමයෙහි;
සරාගිතං, සරාගිත්තේ; මඛනං, මඛනය; සතං, සත්පුරුෂයන්ව;
සංවෙගකාරණං, සංවෙගයටහෙතුයි.

236 පුතීකායමති, කුණ්‍යගරිරයෙහි; සරාගෙහි, සරාගිත් විසි
න්; කතං, කරණලද; යං මඛනං, යම් මඛනයෙක් ඇද්ද; තං,

කායචිරතියාපා.

61

237 කිං නඤ්ඤා මඛනං නාම කා රති කිං මමාසිතං
යං ගිලනති අභොරතතං ජරාමච්ඡුමභොරගා.

238 දුමමතො, දුඛරො, කායො, දුකෙඛා, දුප්පරිහාරියො
දුකතිකිවෙජා, දුරාදුතො, දුප්පුරො, දුසකො සදා.

239 තිවෙචනො, නිරුක්ඛානො, නික්ඛාරො, නිවගොවරො,
නිකතිලෙසපරිච්චතො, කායො, නිගුණසෙවිතො.

ඒ; කිලෙසුමමතාවෙසනති. කෙලෙසුන්ගේ උමමතාවෙසයයි; විප
සිනො, පිදගීකයෝ; ගරහනති, පිළිකුල් කෙරෙත්.

237 යං, යම් ශරීරයෙක්; අභොරතතං, දිවාරාත්‍රියෙහි; ජරා
මච්ඡුමභොරගා, ජරාමරණ නැමැතිමහපිඹුණරා; ගිලනති, ගිලිද්ද;
නඤ්ඤා, ඒ ශරීරයෙහි; කිං මඛනං නාම, මඛන නම් කිමිද; කාරති,
අලුම් නම් කිමද; මමාසිතං, මමය මාගේයයි මමතියක් කිමිද;

238 කායො, ශරීරය; සදා, හැමකල්හි; දුමමතො, (පොෂ
ණය කළවුන්ට අනන්‍යව හෙතු වනහෙයින්) පාපමිත්‍රය; දුඛරො
(ශකටශතයෙහිදු එලවු ප්‍රත්‍යයෙන් පොෂණය කොටද) රුකගත
තොහැක්ක; දුකෙඛා, කෙවල දුක්පිඩය; දුප්පරිහාරියො, (ඒ අතින්
ඒ අතට අලලා ගෙණයන ගින්නක්මෙන් ඉරියව් වක්‍රයෙන් පවත්
වනලදහෙයින්) දුකින් පරිහරණය කටයුත්තේය; දුතතිකිවෙජා,
(දවස දවස සෝදා පිළියම් කොටද සුචිකොට ගත්තටද නිරෝගි කර
න්නටද නොපිළිවත් හෙයින්) පිළියම් නොකොට හැක්කේය;
දුරාදුතො, (මර්ට්‍රිගුණයක්සේ මමය මාගේයයි) නොගතහැක්
කේය; දුප්පුරො, (දවස දවස අසුචිච්චට පැමිණ බාහ්‍යවනහෙයින්)
පිරිය නොහැක්කේය; දුසකො, (පිරිසිදුවසතුකාක්) දූෂණය
කරන්නේය.

239 කායො, මේ ශරීරයතෙම; නිවෙචනො, වෙතනාඤ්ඤා
භාවයක් නැත්තේය; නිරුක්ඛානො, වියඝ්ග නැත්තේය; නික්ඛාරො,
ගතහැකිකිසිසාරයක් නැත්තේය; නිවගොවරො, ශාතලාදීනිව
සතුන්ට ගොවරය; නිකතිලෙසපරිච්චතො, බුඩ්ධි නිකෙලයෙන්
විසින් හැරපියනලද්දේය; නිගුණසෙවිතො, (සත්පුරුෂගුණනැති)
අශුභජනයක් විසින් සෙවුනා ලද්දේයි.

62

ස න් න.

240 බහුධම්මසමොධානො බහුපච්චයනිසසිනො
බහුසාධාරණො කායො බහුපඤ්චපිට්ඨිනො.

241 අලෙකාසරණො කායො සබ්බානන්ධමහාපථො
ථරාදිපාවකාදිතො සබ්බදුක්ඛපනිස්සයො.

242 කායං මිත්තො න ඤ්ඤිති ච න ච කසසි සත්තකො
නිජ්ජිවාසුපිමතො 'ච කෙවලං කම්මසමොචො.

243 සරීරස්ස කතුස්සාහො හොති සබ්බො 'පි නිපථලො
සක්කාරො සිවලිඛිතස්ස දිඞ්ඝෙති කතො යථා.

240 කායො, මේ ශරීරය තෙම; බහුධම්මසමොධානො, අහ ප්‍රත්‍යක්‍ෂාදි බොහෝකොටස් බොහෝ සත්තනි බොහෝ කල්ප බොහෝ රූපයන්ගේ සමූහමාත්‍රයෙක; බහුපච්චයනිසසිනො, (කාල ධර්මකලශාදි) බොහෝ ප්‍රත්‍යයන් නිශ්‍රය කොට ඇත්තේය; බහුසාධාරණො, බොහෝ සක්‍රියාධාරණය; බහුපඤ්චපිට්ඨිනො, බොහෝ උප ද්‍රවයෙන් පිඩිනයි.

241 කායො, මේ ශරීරය; අලෙකො, (නමාම අනුන්ව ලෙහ ස්ථාන විය නොහැකිහෙයින්ද නමා ච ලෙහස්ථානය නොලත්හෙයින්ද) අලෙකය; අසරණො, (අනුන්ව පිහිටවිය නොහෙන හෙයින්ද නමහට පිහිටක් නොලබනහෙයින්ද) අසරණය; සබ්බානන්ධමහා පථො, සියලු අනාථි එන මහවතෙක; ථරාදිපාවකාදිතො, ථරාමර ණාදිඑකාදශාශනියෙන් නිති දිලිසෙන්නේය; සබ්බදුක්ඛපනිස්සයො, ජාත්‍යාදිසියලු සංසාරදුක්ඛයට බලවත්හෙතුවකි.

242 අයං, මේ ශරීරය තෙම; න මිත්තො, හුදෙක් කිසිවක් හට මිත්‍රද නොවෙයි; න ඤ්ඤිති, කිසිවක්හට එසේම නැදනොවෙයි; න ච කසසි සත්තකො, කිසිවක්හු සත්තකද නොවෙයි; කෙවලං, හුදෙක්; කම්මසමොචො, පුළුකම්මයෙන් පහලවූ; නිජ්ජිව, වස්තුජීවරහි තවූ; අසුපිමතො, අසුපි පුළු මාත්‍රයෙන්මැයි.

243 දිඞ්ඝෙති, දෘෂ්ටිතයන් විසින්; සිවලිඛිතස්ස, සිවලිඛිතයට; කතො, කරණලද; සක්කාරො, සත්කාරය; යථා, යම්ඥස්; නිපථලො, නිෂ්ථලද එසේම; සරීරස්ස, මේ ශරීරයයි; කායො, කරණලද; ස බ්බො (පි) උස්සාහො, සියලු (ම) යතනය; නිපථලො හොති, නිෂ්ථ ල වන්නේයි.

කායචරිති ගාථා.

63

244 ජගතිතො ‘පි අයං කායො විසුඛතං න ගවජ්ඣි
ධොතො හි ගුඵපිඬො හි නිමලතං න පාපුණේ.

245 සද්ද සං මඤ්ඤො වාපි අසුචිං න ජහෙස්සති
සුනහාතානුලිතො ‘පි වරාහො අසුචිං යථා.

246 නවච්ඡද්දං පුණ්ණං ජජ්ජරාසුචිභාජනං
පඤ්ඤාලාච සංසාරමග්ගෙ කට්ඨිකාරකො.

247 සද්ද වතනමුඛපපතං භුක්වා හික්වා නිපජ්ජිතො
මහොදරතනසප්පයා වමම්කො ජගමොදගං.

244 අයං කායො, මේ ශරීරය තෙම; ජගතිතො අපි, සත්තයෙන් පිරිසිදුකරණලද්දේද; විසුඛතං, පිරිසිදුබවට; නගවජ්ඣි, නොපැමිණේ; හි, එසේම; ගුඵපිඬො, අසුචිපිඬ; ධොතොහි, (දවසක් මුළුල්ලෙහි) සෝදනලද්දේද; නිමලතං, (තමා හුදු අසුචි හෙයින්) පිරිසිදුබවට; න පාපුණේ, නොපැමිණෙන්නේයි.

245 යථා, යම්සේ; වරාහො, හුරුතෙම; සුනහාතානුලිතො පි, සකස්කොට නහවා ලම්පනය කරණලද්දේද; අසුචිං, (තමාගේ ඇඟ) අසුචිභාවය; න ජහෙස්සති, නොහරණේද එමෙන්; (අයං, මේ ශරීරය;) මඤ්ඤොවාපි, පිටින් හොබවනලද්දේද; සද්ද, හැමකල්හි; සං අසුචිං (න ජහෙස්සති,) තමාගේ අසුචිභාවය (නොහරණේයි.)

246 ඉදං, මේ ශරීරය; නවච්ඡද්දං, නවසිදුරක්ඇති; පුණ්ණං, අසුචින් පිරුණු; ජජ්ජරාසුචිභාජනං, දුදුරුඅසුචි බඳනෙක; සංසාර මග්ගෙ, සංසාරමග්ගවතමැද නගනලද; පඤ්ඤාලාච, මාගීශාලාවක; කට්ඨිකාරකො, පොහොන්කරුවෙකි.

247 අයං, මේ ශරීරය; සද්ද, හැමකල්හි; වතනමුඛපපතං, විවෘතව ගෙණ තුළු මුඛයකට පැමිණි ආහාරාදිය; භුක්වා, අනුභව කොට; හික්වා, (අධොභාගයෙන්) බාහ්‍යකොට; නිපජ්ජිතො, (හොත් නැතම) වැදගත්තාවූ; මහොදරතනසප්පයා, මහත්බඩක් ඇති අතු හු නැමැති සපියා; ජගමො, ඇවිදිනාවූ; වමම්කො, තුඹසෙකි.

64

ස න් න.

- 248 පසාරිතමයං ජාලං කායො සනතිමහාපථෙ
ඔබ්බිතං මාරථද්දෙති දිපාදකමදුහලං.
- 249 ඡත්තිවණ්ණනිණ්ණවජ්ජනපපාතො අකිපාණීනං
වණ්ණාමිසපටිච්ඡන්තං බලියං බාලදකායුතං *
- 250 ඉරියාපථවකෙකති වතනමානං සරීරකං
රොගාදිහඬසමුප්පණ්ණං ජිණ්ණසකටමිරිතං.
- 251 නගරං මොහරාජස්ස තණ්හාලොලමහෙසිනො
බලිං මච්චුපිසාවස්ස දෙහො කිම්බලමිරිතො
252 එවං අනිච්චං වනිදං සරීරං
සදුසුභං කෙවලදුකඬපිඬං
අලෙතමාදීනවිමතතසුඤ්ඤං
උභාය නං සනති මුපෙනති සහොතා.

248 අයං කායො, මේ ශරීරයනෙම; සනතිමහාපථෙ, නිවන් යන මහවත; පසාරිතං, එලතලද; ජාලං, දලෙක; මාරථද්දෙති කම්කෙලෙස නැමැති වැද්දන්විසින්; ඔබ්බිතං, අවටනලද; දිපාදකමදුහලං, දෙපාලුලෙකි.

249 අකිපාණීනං, අකිසකියන් හෙත්තට; ඡත්තිවණ්ණ නිණ්ණවජ්ජන, ඡත්තිවණී නැමැති තාණයෙන් ප්‍රතිවජ්ජනවු; පපාතො, ගම්මිරප්පාතයෙක; බාලදකායුතං, බාලජන නැමති මත්ස්‍යයන්ට; වණ්ණාමිසපටිච්ඡන්තං, වණී නැමැති ආමිසයෙන් වැසුනු; බලියං, බිලියෙකි.

250 ශරීරකං, මේ ශරීරය; ඉරියාපථවකෙකති; ඉරියව් නැමැති වක්‍රයෙන්; වතනමානං, පවත්වන්නාවූ; රොගාදිහඬසමුප්පණ්ණං, රොගව්‍යසනාදිහඬසමුප්පණ්ණයෙන් සමුප්පණී; ජිණ්ණසකටං, ජිණී ශකටයෙකැයි; රීරිතං, කියනලදී.

251 තණ්හා, තෘෂ්ණා නැමති; ලොලමහෙසිනො, ලොල්වූ අග්‍රමහෙසිකා ඇති; මොහරාජස්ස, මොහ නැමති රජහුයේ; නගරං, නුවරෙකි; මච්චුපිසාවස්ස, මරණනැමති ඥානයට; බලිං, බිලියෙකි; දෙහො, ශරීරය; කිම්බලමිරිතො, කිම්බලයෙකැයි කියනලදී; (කිම්බලනම් අභිගස හා සදුගවු ගස්හි අභිවැනි වණී ගකුරස හා සවනන් ඇති එලජාතියකි. කැකල්ලි තත්ත්වයෙහි මජ්ඣිමනිකායෙහි වේ.

252 ඉදං සරීරං, මේ ශරීරය; වත, එකානනයෙන්; එවං

* මෙහිත් අකුරක් වැඩිව තිබේ.

කායචරිතාථා.

65

- 253 කායො හි නිවමමපසුච නිවම.
ගමො 'ව දමෙන හතො අසානො
වමම. 'ව කුපෙ පතිතං අසාරො
හිඤ්ජයා බිප්පං උදකෙ 'ව රාජ.
- 254 කතො විනිබ්බාගමිදං සරිරං
නිසසතතමෙනනති පභාය සඤ්ඤං
මොහකිකාරාතුරජ්වලොකො
තුච්ඡං විතකෙකතිහ 'ධම්මමගග.
- 255 නහාරුචමෙමහි සමාවිතබිතෙ
මනානිලාපායුතුසමපවතතිතෙ
ජරාරුජාමච්චුමලාදිසුරිතෙ
කිමෙස ගග්ගං සුචිතො ව සාරතො.

අනිවමං, මෙසේ අනිත්‍යයයි; සද, හැමකල්හි; අසුභං, සුභරහිතය; කෙවලං, හුදෙක්; දුක්ඛපිඩං, දුක්ඛය; අලෙහං, අලෙනවු; ආදී නමං, ආදීනවවු; අත්තසුඤ්ඤං, ආත්මශුන්‍යවු; තං, ඒ ශරීරය; පභා ය, (ජන්‍ය රාග ප්‍රභාණියෙන්)හැර; සනෙතො, සත්පුරුෂයෝ; සනතිං, නිවාණය; උපෙනති, පැමිණෙත්.

253 කායො හි, මේ ශරීරය වනාහි; නිවමං, සතතයෙන්; නි වමමපසුච, නිවමමගාවියකමෙන්ද; දමෙනා හතො, දමෙනත් සසනලද; ගමෙනාව, පැසුනුගඩක් මෙන්ද; අසානො, දුක්ඛයේ; කුපෙ පතිතං, අසුචිවලෙක්හි හුනු; වමමං ව, අසුචි පිඩක් මෙන්; අසාරො, අසාරය; උදකෙ රාජ්ව, දියෙහි ඇදි ඉරක්මෙන්; බිප්පං, සුභව; හිඤ්ජයා, බිඳෙන්නේයි.

254 ඉදං සරීරං, මේ ශරීරය; විනිබ්බාගං කතො (උක්කප්‍රකාරයෙන්) විනිබ්බාග කොට; නිසසතතං ඉති, සතිරහිතයයන; එතං සඤ්ඤං පභාය, මේ සංඥ හැර පියා; මොහකිකාරාතුරජ්වලොකො, මොහකිකාරයෙන් ආතුරවු ලොවැසිතෙවු; ධම්ම මනෙත, ධම්මමා ත්‍රවු; ඉහ, මේ ශරීරයෙහි; තුච්ඡං විතකෙකති, සකිජ්වයයි මිත්‍යා යෙන් විතකිණිය කෙරේ.

255 නහාරු, නවසියයක් නහර හා; වමෙමහි, වම්මයෙන්; සමාවිතභිතෙ, හාත්පසින් වෙළෙනලද; මන, විතතය; අනිලා, වාතය; ආප, ආපය; ආයු, ජීවිතෙක්‍රියය; උතු, කම්ප්‍ර තෙජොධා තුය යන මොවුන් විසින්; සමපවතතිතෙ, පවත්වනලද; ජරාරුජා මච්චු, ජරාව්‍යාබ්මරණීන්හා; මලාදි, මුත්‍රකර්මාදි අසුචියෙන්; සුරි

256 නවිජ්ජනෙ දුක්ඛමනාතනතිවිමි-
සරිතො පුත්තිමසාරමඤ්ඤං
එතාදිසෙවාපි කරොන්ති ඡන්දං
තතො කිමඤ්ඤං පත මොඝකිවිමි.

257 විරූපමඤ්ඤං අසුචිං න දෙහතො
භයස්ස මූලං විපරිතවෙනසා
උපෙනති දුක්ඛං කට්ඨකං තභිං රතා
නරොරවනෙක විශ ගිහිමානසො.

258 යෙනානුභූතං අමිතචයජි-
පපතිසිතං දුක්ඛමතාදිකාලෙ
තමෙව පජෙති පුතපුතවපි
අඤ්ඤානජාලස්සයමානුභාවො.

තො, පිරුණොවු; එජ්, මේ ශරීරයෙහි; සුචිතො, සුචිතෙයින්ද; සාර
තො, සාරහෙයින්ද; ගයනං, ගතහැකිදෙයක්; කිං, කුමක්ද?.

256 සරිතො, මේ ශරීරයට වඩා; අඤ්ඤං දුක්ඛං, අතික්
දුකෙක්ද; අනඤ්ඤං, ආත්මරහිත දෙයක්ද; අතිවිමි, වඩා බිඳෙන
දෙයක්ද; පුත්ති, අසුචියෙක්ද; අසාරං, අසාරයෙක්ද; නවිජ්ජන,
නැත; එතාදිසෙවාපි, මෙබඳු ශරීරයෙහි පවා; ඡන්දං, ඡත්තරාන්ති, ආ
ලය කෙරෙත්; තතො, එයට වඩා; අඤ්ඤං මොඝකිවිමි පත, අතිත්
තිෂ්ඨලක්ඛණයක්; කිං, කවරෙක්ද?

257 දෙහතො, ශරීරයට වඩා; අඤ්ඤං විරූපං, අතික් විරූප
යෙක්ද; අසුචිං, සුචිරහිතදෙයක්ද; භයස්ස මූලං, සියලු භයට හෙතු
වූ මූලක්ද; න, නැත; විපරිතවෙනසා, විපරිතසිතිත්; තභිං රතා, ඒ
ශරීරයෙහි ඇලුනාවූ සචයෝ; උරවනෙක, උරවක්කුයෙහි; ගිහිමා
නසො, ගිජුසිත් ඇති; නරොවිශ, පුරුෂයා මෙන්; කට්ඨකං, කොරවූ;
දුක්ඛං, දුකට; උපෙනති, පැමිණෙත්.

258 අතාදිකාලෙ, අතවිරාගකාලයෙහි; අමිතං දුක්ඛං, පම
ණනැතිදුක්; යෙන, යම් ශරීරයක් කරණකොට ගෙන; අනුභූතං,
අනුභවකරණලද්ද; (අමිතං දුක්ඛං, අපමණදුක්;) යජ්, පටිසිතං,
යම් ශරීරයෙක්හි පිහිටියේද; තමෙව, ඒ ශරීරයම; පුතපුතවපි, නැ
වෙනවතද; පජෙති, (බාලසනුනෙම) පතත්තේ; අයං, මේ,* අ
ඤ්ඤානජාලස්ස, මොහ නැමති ජාලයාගේ; ආනුභාවො, මනිවයකි.

කායවිරතීශාථා.

67

- 259 භුක්තානිඝෝරමපි සුද්දිඝරතතං
අනන්තදුක්ඛං භවචාරකෙසු
න තත්ථ උක්කක්ඛන්ති බාලසතොතා
ලඛා සබ්බෙන නි තණ්හවිජ්ජා.
- 260 නිරුඬමතො 'ච මනමති සබ්බෙ
භොගා ච බිඤ්ච සරීරලීලා
ජගනති තං යාති සුසානමෙකො
කො පඤ්ඤවා තත්ථ කරෙය්‍ය රාගං.
- 261 යො යනනදෙභො විය සාරතිණො
ථේණස්ස දෙභො විය දුබ්බලොච
අමෙජ්ඣදෙභො විය පුති කායො
කරෙය්‍ය කො තත්ථ රතීං අබාලො.

259 භවචාරකෙසු, සංසාර නැමති දහගෙයි; සුද්දිඝරතතං, අතිදීඝිකාලයක්; අනිඝෝරං, ඉතා කඩිසවු; අනන්තදුක්ඛං, අනතර තිත්වු දුක්; භුක්තාපි, අනුභවකොටද; බාලසතොතා, අඤ්ඤාසත්තා; තත්ථ, ඒ දහගෙයි; න උක්කක්ඛන්ති, නොකළක්රේ; හි, ඒ එසේමැයි; අනෙත, මොහුවසින්; තණ්හාවිජ්ජා, තෘෂ්ණාය අවිද්‍යාය යන; සබ්බ; සෙහෙලින් දෙදෙන; ලඛා, ලබනලදහු (අවිද්‍යා තෘෂ්ණා නැමති යෙහෙලින් දෙන්න විසින් නලවනලද බාලසත්ත තෙම සසර නැමති දහගෙයි උක්කවලි නොවෙයි යන අභිප්‍රායයි.)

260 මනමති, සිත; නිරුඬමතො, නිරුඬවූ සන්තොසෙතිම; සබ්බෙ, සියලු; භොගාව, භොගයෝද; බිඤ්ච, කැයෝද; සරීරලීලා, කුලාපයෝද; තං, ඔහු; ජගනති, හැරපියති; (සරීරං, ශරීරය;) එකො, හුදකලාවූයේ; සුසානං යාති, සුසානයවෙයි; තත්ථ, එසේවූ ශරීරයෙහි; පඤ්ඤවා, නුවනැති; කො, කවරෙක්; රාගං කරෙය්‍ය, ඇලුම් කෙරේද?

261 යො කායො, යම් ශරීරයෙක් තෙම; යනනදෙභොවිය, (පිළුරුඳාදීන් කළ) යනනුරූපයක් මෙන්; සාරතිණො, සාරයක් නැත්තේද; ථේණස්ස දෙභො විය, පෙණින් කළ ශරීරයක් මෙන්; දුබ්බලොච, අබලද; අමෙජ්ඣදෙභොවිය, අසුවියෙන් කළ ශරීරයක් මෙන්; පුති, සුවිරහිතද; තත්ථ, ඒ ශරීරයෙහි; අබාලො, බාලහොවු; කො, කවරෙක්; රතීං කරෙය්‍ය, ඇලුම් කරන්නේද.

68

ස ත් ත.

262 නභාරුවමමසිකමංසමෙන *

භවෙය්‍ය නානා යදි අඤ්ඤමඤ්ඤං
නිමිත්තසණ්ඨානක්‍රියානුපාතී
කුතං පතීට්ඨං නු උහෙථ රාහො.

263 යෙ පුතිකායමහි කරොනති ඡන්දං

ජාතිං ජරව්‍යාධිමථො චුහිං ච
පුනපුනං තෙ සමුපෙනති බාලා
බාලො යථා ඛෙදානු මුපෙනි වචෙජා.

264 තතො ච නික්ඛන්තමලං තතිං ච

භවෙය්‍ය ලිතතං සකලෙ පි දෙහෙ
බණ්ණෙ 'ව තසමිං කිම්බුථගනිං
දට්ඨමපි දුක්ඛං පන කො ජුසෙය්‍ය.

262 නභාරුවමමසිකමංසමෙන, බමනිවමීසනිපිශිත යන මේ සතර කොට්ඨාසයෝ; යදි, ඉදින්; අඤ්ඤමඤ්ඤං, මවුනොවුන් කෙරෙහි; නානා භවෙය්‍යං, වෙන්වෙන්ව ගියානු විනම්; නිමිත්තසණ්ඨානක්‍රියානුපාතී, ස්ත්‍රීපුරුෂනිමිත්තසංසථාන ක්‍රියා ආලෙප යන මෙහි හෙතසුලුවු; රාහො, රාගයනෙම; කුතිනනු පතීට්ඨං උහෙථ, කොයින් පිහිටක් ලැබේද? නොලැබේ.

263 යෙ, යම්කෙනෙක්; පුතිකායමහි, කුනු ශරීරයෙහි; ඡන්දං කරොනති, ආලය කෙරෙද්ද; තෙ බාලා, ඒ බාලසතියෝ; යථා, තම සේ; බාලො වචෙජා, බාලවත්සෙක්; ඛෙදානු, මව කරා; උපෙනි, නැවත නැවත ඵලමේද එසේ හෙයින්; පුනපුනං, නැවත නැවත භවයෙහි; ජාතිං, ජාතියටද; ජරං, ජරාවටද; ව්‍යාධිං, ව්‍යාධියටද; අථො, නැවත; චුහිං, මරණයට ද; සමුපෙනති, පැමිණෙත්.

264 තතො ච, ඒ ශරීරයෙන්ම; නික්ඛන්තමලං, නික්මුනු මුහු කර්මාදීඅගුළු; තතිං, එහිම; සකලෙපි දෙහෙ, සියලුම ශරීරයෙහි; ලිතතං භවෙය්‍ය, ගල්වනලද්දේවිනම්; තසමිං යෙව බණ්ණෙ, එක හෙය්හිම; කිම්බුථගනිං, පනුවන් හා අසුචිගද ඇත්තේ; දට්ඨමපි දුක්ඛං, දක්නටද දුක්වත්තේය; කොජුසෙය්‍ය, අනුරාගයෙන් කටරෙක් නම් සප්තී කෙරේද.

* සමෙකසු පොත්කෙසු—නභාරුවමමසිකමංසමෙන'ති' දික්කති.

සංගවිරතියාපා.

69

265 එකාහනිකකනනමලමපි දෙහා
පහොති ඡාදෙතුමසෙසතො තං
කිමෙව චන්තුං පන මච්චුකාලා
තථාපි දෙහෙ සුච්ඡිසඤ්ඤාබාලො.

266 සචෙ 'පි අනෙකාගතභාගරාසි
චරෙය්‍ය කාමං ඛති නිකම්භිනා
දමං ගහෙනා පන කාකසොනෙ
නිවාරයෙ අඤ්ඤාමකුඛබ්බානො.

267 ගකාසයොකාසවිරුපච ඡාණ
සණ්ඨානතො හෙදිනපුතිරාසිං
විතෙතන සඤ්ඤා විවරනනමෙන.
සතෙතාති මඤ්ඤානති කල්ඛි මොහා.

265 දෙහා, ශරීරයෙන්; එකාහනිකකනනමලමපි, එකදවසක් නික්මුණු අසුචි පවා; තං, ඒ ශරීරය; අසෙසතො, නිසොසයෙන්; ඡාදෙතුං; වසන්තට; පහොති, සැහෙයි; මච්චුකාලා, මරණකල්දක් වා ශරීරයෙන්ම හුණුඅසුචි; චන්තුං, කිසිත්තට; කිමෙව, කුමක්ද; තථාපි, එතතුදු වුවත්; බාලො, අඥානතෙ; දෙහෙ, ශරීරයෙහි; සුච්ඡිසඤ්ඤා, සුචිය යන සංඥා ඇත්තේයි.

266 සචෙ, ඉදින්; අනෙකාගත, ශරීරාභ්‍යන්තරයෙහි; භාගරාසි, අතුනු ආදිකොථාසරාශිය; නිකම්භිනා, ශරීරයෙන් නික්ම; ඛති වරෙය්‍ය, පිටතට එළෙන්නේවිනම්; කාමං, එකාහනයෙන්; අඤ්ඤා අකුඛබ්බානො, (අවකාශනැතිහෙයින්) අනිකක් නොකරන් නේ; දණ්ඩා ගහෙනා, දඬු අතින් ගෙණ; කාකසොනෙ, කවුඩු බල්ලන්; නිවාරයෙ, සත්තයෙන්ම වලකන්නේයි.

267 ගකා, දුගීකූලයෙහි; ආසය, ආසයහෙයින්ද; මකාස, පිහිටි අවකාශයෙහි; විරුපච ඡාණ, විරුපච ඡාණයෙහි; සණ්ඨානතො, කොථාසංස්ථානයෙහි; හෙදින, ප්‍රභේදගතවූ; පුතිරාසිං, මේ අසුචිරාශිය, විතෙතන සඤ්ඤා, විත්තය හා එකාබ්බව; විවරනනං, ඇවිදිනා දැක; ඉධ, මේ ලොකයෙහි; කල්ඛි, බාලජනයෝ; මොහා, මොහය හෙතු කොට ගෙණ; සතෙතාති මඤ්ඤානති, සතු යෙක සත්‍රියෙක පුරුෂයෙකැයි සිතත්.

70

ස ත් න . *

268 දෙහං 'ව නිසාය කිලිඨභාවං
පඤ්ඤා විතතං විවිධං ව දුක්ඛං
විරු අනතො භවිසාගරමි
ආරායා සංඝායාති දෙහනාවං.

269 සුදුපපමුඤ්ඤං සිවිලං අනුං වීරං
න ජිජ්ජනෙ යාව කිලෙසබ්බකිනං
සරීරසමබ්බකිනාදිකාලිකං
පචත්තනෙ දුක්ඛමිදං පුනස්සනං.

270 අනන්තදුක්ඛසහවෙකසමභවෙ
භයෙන භීමමිති සරීරවාරකෙ
කරිතිවිනොය්‍යපරක්කමං වරං
බුධෙති පහං නනු හො සිවංපදං.

268 විතතං, විතනය තෙම; දෙහං නිසාය වච, මේ කුතපය
භික්ෂානගරිත නිසාම; කිලිඨභාවං, රාගවෙෂාදියෙන් කිලුටුබව
හා; විවිධ ව දුක්ඛං, ජාත්‍යාදිඅනෙකප්‍රකාර දුඃඛයටද; පඤ්ඤා, පමි
ණ; දෙහනාවං ආරායා, ගරිතනැමති නැවට නැගී; අනතො, ගම
න් කෙළවරක් නැති; භවිසාගරමි, කාමනවාදිභව නැමති සමුද්
යෙහි; වීරං, බොහෝකලක්; සංඝායාති, ඇවිද වෙහෙස ව්‍යවේසි.

269 සුදුපපමුඤ්ඤං, මිදීමට අතිදුෂ්කරවූ; සිවිලං, (මිදීමට සැප
දෙයක් මෙන්) ලිහිල්වූ; අනුං, (බාලජනයාගේ නුවනැසට අවසය
හෙයින්) අතිසුක්ෂමවූ; වීරං, (මිදිය නොහැකිබැවින්) තරවූ; කිලෙස
බ්බකිනං, රාගවෙෂාදිකෙලය නැමති බ්බකිනය; යාව න ජිජ්ජනෙ,
(අභ්‍යාගමාගීඥාන නැමති ගසත්‍රයෙන්) යම්තාක් නොසිදිනා ලැබේ
ද ඒ තාක්කල්; අනාදිකාලිකා, ආදිකාලයක් නැත්තාවූ; ඉදංදුක්ඛං,
මේ ජාත්‍යාදිමූලක දුක්ඛයෙමේ; සරීරසමබ්බකිනං, ගරිතය හා සමබ්බ
වම; පුනස්සනං, නැවත නැවත; පචත්තනෙ, අතුරු නැතිව
පවත්නේයි.

270 හො, පින්වත්නි; අවිනොය්‍ය, සිතත්වද දුෂ්කරවූ; පර
ක්කමං, වියදි; කරිනා, කොට; වරං සිවංපදං, උතුම්වූ නිවාණපදය;
බුධෙති, (බුධාදි) නුවනැත්තන් විසින්; පහං, පමිණෙකලද්දේ
(බුද්ධාදීන් නිවණට පමිණියේ); අනන්තදුක්ඛසහවෙ, අනන්තදු
ඛොපත්තියට; එකසමභවෙ, අවිනිශ්චෙතවූ; භීමමිති, භයානකවූ;
සරීරවාරකෙ, මේ ගරිතනැමති දහයෙහි; භයෙන නනු, හයින් නො
වේද? හයින්මැයි.

කායවිරතියාථා.

71

271 තතො සරීරෙ ඛුපදාලයෙ
පභාය එතමනි රතං අසෙසතො
විවික්කයතො පරමං ඉමං විධිං
තාරෙය්‍ය ඛිප්පං භවසාගරං බ්‍රහ්මො.

සුඤ්ඤතුද්දසො නිබ්බිතො.

272 සංසාරායමනාදිකො චලතරො දුක්ඛා අපායා සද
බුද්ධියාදබණ්ණො ච දුලභතරො දුලභකායො චයං
තානාච්ඡායිජරාදුපදාලවතො විජ්ජු 'ච භිජ්ජෙය්‍යතො
කාලො හො නනු සන්තමෙසිතුමං ආදික්කසිතො යථා.

(ව්‍යාසුමුඛයෙහි හෙවද ගලින් කලවෙහි ඇට සුනු කොට බිඳ සවුරා
ත්‍රියෙහි තෙත්පිදුරුකැරලි හිස තබා ගෙණද මහනිතලපහරින් මහ
ත්දුකට පැමිණද යටිපත්ලෙන් ඇති පිටපත්ලෙන් නික්මුනු කටු
අදතා අවකාශ නැතිවද ගිනිගත් ගෙන් තික්මෙන් නාක් මෙන් වක්‍ර
වහ්නිරාජ්‍යය හැර පියා හුදකලාව තපොවනයෙහි බැස වීර්‍ය කොට
නුවනැත්තුවන් නිවාණප්‍රාප්තාවුයේ මේ ශරීර නැමති දහගෙයි කල
හසින්මයයන අභිප්‍රායයි)

271 තතො, එහෙයින්; ඛුපදාලයෙ, බොහෝ උපද්‍රවය
ත්ව පිහිටවූ; එතමනි සරීරෙ, මේ ශරීරයෙහි; රතං, ඇලුම්; අසෙස
තො, තිශ්ශෙෂයෙන්ම; පභාය, හැර පියා; බ්‍රහ්මො, නුවනැත්තේ; පර
මං, උතුම්වූ; ඉමං විධිං, (කලයෙහි පටන් ගෙණ කීවාටු) මෙම ක්‍රම
ය; විවික්කයතො, නුවනින් සිතන්නේ; ඛිප්පං, වහාම; භවසාගරං,
සංසාරසාගරය; තාරෙය්‍ය, එතර වන්නෙයි.

ගුණායා නිදේශය නිමි.

272 චලතරො, අභියසින් වැස්සෙලවූ; අයං සංසාරො, මේ සස
ර; අනාදිකො, ආදියක් නැත්තේය; අපායා; (නරකාදි සතර) අපාය
යෝ; සද, හැදිකල්හි; දුක්ඛා, දුක්ඛයහ; බුද්ධියාදබණ්ණොච, බ්‍රහ්මො
ත්පාදක්‍ෂණයද; දුලභතරො, අභියසින් දුලභය; දුලභා, දුකින්
ලද්දවූ; අයඤ්ඤ කායො, මේ ශරීරයද; තානාච්ඡායි ජරාදුපදාලව
තො, තානාප්‍රකාර ව්‍යාධියෙන් හා ජරා රෝග උපද්‍රවයෙන් මඬනා
ලද්දේ; විජ්ජුව, විදුලියක්මෙන්; භිජ්ජෙය්‍ය, ක්‍ෂණයෙහි බිඳෙන්නේ

72

ස ත් ත .

කායචිරනිකාථායො
 චෙසතා චතුසතතති
 එතොනුයොගං කුබ්බනෙතා
 පපොතති අමතං පදං.

අනෙක පුඤ්ඤාන යසාධිකෙන
 දුතෙන ඤාණෙන ච සුසාරෙන
 භොගෙන රූපෙන ඛලෙන වාපි
 කුලෙන සීලෙන හවෙය්‍යමග්ගො.

• සමතතා.

ය; අතො, එතෙසින්; කො, පිත්චන්ති; ආදිතතසීසො, භිසගිනිගත්
 පුරුෂයෙක්; යථා, යම්සේ ඒ ගිනි නිවත්ව යත්තකෙරේද එසේම;
 සතසිංඝානති; (නිවාණය)එසිටුං,සොයන්නාව; අයං, මේ; කාලො
 නත්තු, කල්තොවේද; කල්මැසි.

නිමි.